

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Befejezés.

Budapest, szeptember 9.

(v.) Mélyzengésű hangján a jó öreg királynak méltóságosan hangzott ma el a felvett országgyűlés abszolutoriuma. Elvégezte jól-rosszul a dolgát, elbocsátatik hát az aktuális közélet kapcsai közül s ráteszi kezét a bíráló történelem. Ami bajt csinált s ami veszedelmet okozott ez a parlament, a mellett kiméletesen suhant el a trónbeszéd. Csupán muló zavarokat emlegetett, amelyeket a hazafias belátás idejekorán még el tudott háritani. A jelen kor nevében beszélő fejedelem nem akarhatott elébe vágni az objektív történelmi igazságnak, amelyet csakis az elfogulatlan jövő fog kideríteni. Pedig ebben a kiméletes elsiklásban is mintha már jelentkeznék a történetírás igazmondása. Az az egész Bánffy-krízis a maga idegen hangzása, magyarul meg sem vehető nyavalyával (obstrukció, ex-lex, Tisza-lex) — jól megnézve — igazán alig is volt egyéb egy erősen viharzó, de a nemzeti fejlődésben nyomot nem hagyó, tehát egészen jelentéktelen epizódnál. Aki ötven év múlva visszatekint majd a Bánffy nevéhez fűződő válságos korszakra, fog-e benne egyebet látni egy pillanatnyi fennakadásnál, mely megtámadta ugyan, de *siker-telenül* támadta meg az alkotmányos gépezet rendes és békés működését? Az igazság néha kiméletlen, de a kimélet azért közel járhat olykor az igazsághoz. A királyi kimélet ebben az esetben bizony egészen közel járt hozzá.

A trónbeszéd egyebekben jó bizonyítvánnyal bocsátja el a kiszolgált parlamentet. Amily gyöngéden siklik el kinos emlékek mellett, ugyanannyi jóakarattal sorolja fel érdekeit. Ami jót cselekedett ez a parlament, ami hasznosat alkotott s az ideális törekvések

közül amit megvalósított, azt a fejedelmi zárószózat szíves hálával és jóleső melegséggel regisztrálja. Ebben a visszatekintésben akad persze jelentős ujjmutatás a jövőre nézve is. Ilyenül foghatjuk fel első sorban azt a lendületet, amelylyel a trónbeszéd a tisztképzés nemzeti irányu reformját emlegeti. Ennél a pontnál nem csupán a trónbeszéd szövegezése szárnyal magasabbra, hanem mintha ércesebben szólt volna ő felsége hangja is, midőn a nemzet egy régi vágyának teljesedése gyanánt mutatta be ezt a reformot. Méltán következtethetjük ebből, hogy ő felsége aggodalom nélkül, a maga jószántából s bizakodva a magyar nemzet évi erényében, adta beleegyezését e minden ízében nemzeti jellegű rendszabályhoz. Örömet tette, amit e téren tett, mert magyar király léte meg akarta valósítani a nemzet egy forró óhaját, legfőbb hadur léte pedig belátta, hogy a védőerő annál jobban felel meg hivatásának, mentül lelkesebben lüktet benne a ki-próbált hűségű magyar nemzet hadi vitézsége. Nemzeti aspirációink diadalra jutása — bizvást és büszkén mondhatjuk ezt el — egyetlen ponton sem juthat ellenkezésbe a dinasztia érdekeivel. A magyar népnek a trónhoz való törhetetlen hűsége annál szilárdabb bástyája a dinasztának, mentül melegebb méltatásban részesülnek a koronánál nemzeti törekvéseink. Arra biztat tehát minket a trónbeszédnek ez az ujjmutatása, hogy munkálkodjunk ezentúl is nemzeti mi voltunk érvényesítésén és fejlesztésén, összhangban a trón érdekeivel s a jól kiérdemelt fejedelmi kegynek oltalma alatt.

A másik tanulság, ami kicsillan a trónbeszédből, nagy közjogi megnyugvást fog kelteni országszerte s a király iránt való hála fokozására fogja a közvéleményt gerjeszteni.

Azt az intézkedést ugyanis, hogy a vámszövetség lejártá után a közgazdasági státusquót Ausztriával az *önálló vámterület államjogi alapján* tartottuk fenn, ő felsége az ország *törvényes jogai*ból eredőnek mondja. Ime a magyar király feltétlen alkotmánytisztelésének újabb megnyilatkozása. Ausztria császára bizonyára aggodva fogadta volna a magyar törvényhozásnak az önálló vámterület elvi alapjára való helyezkedését. De megnyugtatta őt a magyar király, ki a 67-es kiegyezést szigorú közjogi érzékkel magyarázza s bizva a magyar nemzetben, fennhangon hirdeti, hogy az Ausztriával való gazdasági viszony államjogi alapjának e lényeges változása Magyarországot elvitatlanul törvényes jogaiól folyik. Ha meggondoljuk, hogy még nemrégiben volt idő, amikor nekünk e helyütt a magyar közélet olyik tényezőjével szemben kellett bizonyítanunk a közös vámterület közjogi előfeltételeinek immár bekövetkezett megszűnését; ha meggondoljuk, hogy ez az államjogi felfogásunk akkoriban olyik részről közjogi radikalizmusnak denunciatátott; s ha most a magyar király ajkáról közvetett tiltakozást hallunk a 67-es kiegyezésben biztosított nemzeti közjogok elhomályosítása ellen: akkor valóban fokozott szeretettel kell feltekintünk jóságos fejedelmünkre, aki hű és okos tanácsadóinak közbenjöttével minden kétséget lehánt a Deák Ferenc alkotta közjogi alapnak e sarkalatos tételéről. A magyar király ime kioktat mindenkit, akit illet, hogy a nemzet igazainak elcsúszása és elhomályosítása nem kedves neki s hogy a 67-es közjogi alap szükítésével fölfelé nem lehet érdemeket szerezni. *A bon entendeur salut!*

Szintén a jövődnek szól az a királyi szózat, amely a kereskedelem és ipar érdekeit fontosságra és jogosságra nézve egyenlő ran-

TÁRCA.

A torta.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: *Guy de Maupassant.*

Az igazi nevének nem árulom el, mondjuk, hogy Anserrené-nak hívták azt a hölgyet.

Amilyen párisi üstökös volt s mintha valami fényes tűz-uszályt hagyott volna maga után. Versiket, novellákat írt, költői szíve volt és a szépsége mindenkit elragadott. Keveset fogadott, csak nagyon előkelő emberek jártak hozzá, olyanok, akik fejedelmek voltak a maguk mesterségében. Hozzá bejutni valóságos érdemfokozat volt. Legálább ily súlyt adtak a meghívásainak.

Az ura a sötét bolygó szerepét játszotta. Csillag hitvesének lenni nem valami kényelmes dolog. De ennek az embernek az volt a szándéka, hogy az államban egy kis államot terem, ő is szerez másodrendű érdemeket. Így aztán a felesége fogadónapjain ő is fogadott. Megvolt neki a maga külön publikuma, amely megbecsülte és meghallgatta, sőt nagyobb értéket tulajdonított neki, mint a feleségének.

A férj a földmívelésre adta magát — a szobában való földmívelésre. Ily módon vannak szoba-tábornokok (a hadügyminisztérium borszékeinek születnek, élnek és halnak meg ezek) — szoba-tengerészek (lásd a tengerészeti minisztériumot), — szobagyarmatosítók stb. stb. Szóval a földmívelést tanulmányozta, még pedig igen alaposan, a többi tudományokhoz, mint a nemzetgazdaságtanhoz és a művészetekhez való viszonyával együtt. A művészeteket mindenhez odakeverik, mindenféle mártásban találják, hisz még a borzasztó vasuti hidakat is művészi munkának nevezik... Végére is eljutott ez az ember odáig,

hogy ezt mondták róla: „Ert hozzá!” Citálták a nevét a teknikai folyóiratokban; a felesége kieszközölte, hogy a földmívelési minisztérium valamelyik bizottságának tagja lett.

Ezzel a szerény díszességgel beírta.

Azzal az ürügygyel, hogy így olesőbb, ugyanarra a napra szokta volt invitálni barátait, amely napokon a felesége fogadott. Így aztán, ha nem is keveredett össze a két társaság, legalább két érdekes csoportra oszlott. Az asszony egyempire-stilű díszes galériát foglalt el az ő művészeivel, akadémikusaival, minisztereivel. A férj rendszeren egy kisebb, dohányzó-szerű szobába vonult vissza földmívelőivel. Ezt a szobát Anserrené asszony gunyosan földmívelési szalonnak nevezte el.

A két párt élesen vált el egymástól. A férj minden feltékenység nélkül behatolt néha az akadémiába, s ott kézzorításokat osztogatott; de az akadémia végtelenül lenézte a földmívelőket. Nagyon ritka eset volt, hogy a másik szalon valamelyik tagja itt hallatta a hangját.

Ezek a fogadónapok nagyon kevésbé kerültek: tea, egy torta — ez volt az egész. A férj eleinte két tortát követelt: egyet az akadémia és egyet a földmívelők számára; de őnagysága megjegyezte, hogy ez helybenhagyása volna ama fel-fogásnak, amely két pártra osztja a vendégeket, tehát a férj lemondott a második tortáról. Így aztán csak egy torta került be a konyhából, őnagysága előbb végigkínálta vele az akadémiát, aztán átvitték a földmívelőkhöz.

Ez a torta az akadémia számára csakhamar a legérdekesebb megfigyelési anyag lett. Anserrené maga soha nem vágta fel. Ez a szerep mindig az illusztris vendégek egyikének vagy másikának jutott. Keresett, megtisztelő szerep volt; kinél sokáig tartott, kinél rövidebb ideig. Volt eset, hogy három hónapig élvezte valaki a torta felvágásának jogát, de ennél tovább nagyon ritkán. A vendégek úgy vették észre, hogy ez a jog más fen-

sőbbiségeket is von maga után, valami királyság, vagy inkább nagyon kifejezett alkirályság-félet.

Az uralmon levő felvágó hangosabban beszélt, parancsoló tónusban. A háziasszony minden, de minden előzékenységgel ezt tüntette ki.

Az ilyen boldog férfiakat bizalmasan „a torta kegyenceinek” nevezték s minden kegyen-változás valóságos forradalmat okozott az akadémiában. A tortakés kormánypálya volt, a torta pedig jelvény. Aki megkapta, annak gratulált a többi. A földmívelők sohasé vágták fel a tortát. Maga a férj is ki volt zárva ebből a megtiszteltetésből, ámbátor megette a maga részét.

A tortát egymásután költők, festők, regényírók vágták fel. Majd egy nagy zeneszerző mérte a porciókat, neki pedig egy nagykövet lépett a nyomába. Néha egy kevésbé ismert, de nagyon elegáns ur, ugynevezett „igazi gentleman” vagy „tökéletes gavallér” ült a szimbolikus sütemény elé. Mindenik különösebb tisztelettel adózott hivatala tartamára a férjnek; amikor aztán bukásának órája ütött, másnak adta át a kést s elkeveredett a szép Anserrené családól és tisztelői közé.

A dolgok eme rendje sokáig tartott ily módon. De az üstökösök sem ragyognak örökké. Ezen a világon minden megöregszik. Idővel olyan lett a helyzet, hogy a felvágók nem nagy ambícióval üzték ezt a mesterséget. Mintha néha haboztak volna, amikor feljűk nyujtották a tálat; a hajdan annyira keresett és kívánt pozíció kevésbé irigyletté vált; nem is tartott annyi ideig, mint azelőtt; aztán nem is voltak rá olyan büszkék az emberek. Anserrené bőkezűen osztogatta mosolyait és kedvességeit: fájdalom, még se vágta őt a torta. Az ujonjítotték mintha visszautasított arcot is csináltak volna hozzá... Visszakerültek ebbe a hivatalba az egykori kegyencek is, mint a detronizált uralkodók, akiknek rövidke időre megint kezükbe adják

guaknak mondja a mezőgazdasági érdekek. A korona nem avatkozik pártharcokba; nem is válasz ez hát a gönczi riadóra, csak elutasítás az agrár tuzók nemzetbontó törekvéseinek. Király ő felsége nem polemizál gróf Károlyi Sándorral, de megmondja, hogy a meglévő gazdasági ellentétek kiélesítése s a harmonikus fejlesztést igénylő gazdasági tényezőknek egymásra uszítása jogosulatlan és kárhózas. A magyar király nemcsak a gazdák királya, hanem a kereskedők és az iparosoké is. A trón magasságából egységes nemzetet lát a magyar király; hatalmának gondozó és istápoló ereje egyenletesen oszlik meg hát a társadalom minden rétege s a közgazdasági élet valamennyi tényezője között. A király a nemzeti békét óhajtja, mely egységbe foglalja össze az ország erőit. El kell tehát itélnie minden oly törekvést, mely gazdasági és társadalmi ellentéteket fakaszt s e révén a társadalmi egyensúly fenntartását s a nyugodt fejlődést veszélyezteti.

Beszámoltunk im a trónbeszéd fontosabb mozzanatairól. A multba való visszatekintésből ezek az aktuális intelmek csendülnek ki. Amit a király kimondott, a nemzet azt szívére fogja venni. A elbocsátott országgyűlés záró akkordjait a haladásra s a nemzeti összhang ápolására buzdítják a közvéleményt. A trón megjelölte a helyes utirányt, mielőtt visszaadta volna a nép kezébe a törvényhozási akarat szabad megnyilatkozásának jogát. Tisztult politikai légkörben, a nemzet méltóságának feltétlen megővésére hozott törvények oltalma alatt indulnak az urnák elé a választók seregei. Lelkiismeretükön nincs többé nyomás, alkotmányos jogaik gyakorlásánál nem kell többé a korrupció posványain keresztülgázolniok. Szabadon és tisztán mondhatják ki azt, amit hazafias lelkiismeretük politikai akarattá érlelt. Szabad-e hát kételkednünk, hogy az új korszak, melyet a következő országgyűlés nyit meg, áldást fog hozni a nemzetre, szeretett királyára pedig dicsőséget? ...

BELFÖLD.

Miniszterek utja. A *Budapesti Tudósító* jelenti: *Széll Kálmán* miniszterelnök és gróf *Széchenyi Gyula* ő felsége személye körüli miniszter ma este Bécsbe utaztak, hogy a magyar kormány

a hatalmat. Aztán ritkább lett a választás, egyre ritkább. Csodák esodája: egy álló hónapig Anserre ur vágta fel a tortát; aztán mintha beleunt volna; és egy napon Anserrené, maga a szép Anserrené vette kezébe a kést...

Ugy látszik, hogy ez nagyon bosszantja; másnap már annyira kérte az egyik vendéget, hogy ez nem merete visszautasítani.

A szimbólumot azonban nagyon ismerték; most már ijedt arccal, aggódva nézegettek egymásra az urak, ha erről volt szó. Hiszen felvágni a tortát — ez semmi se volt, de a privilégiumok, amelyekre ez a kitüntetés jogot adott, sokakat elijesztettek. Ugy, hogy amikor a torta megjelent a szalonban, az akadémiások lassanként átsompolyogtak a földmivelőkhez, mintegy védelmet keresve a folyton mosolygó férj háta mögött. És amikor az aggodalmas arcu Anserrené a küszöbön mutatkozott, egyik kezében a tortával, a másikkal a késsel, mind a férj köré csoportosultak, mintha az ő védőszárnyait keresnék.

Megint teltek az évek. Most már senki se vágott; de csupa megszokásból az a hölgy, akit udvariasság még mindig „szép Anserrenének” neveztek, minden estélyen keresett a szemével valamely önfeláldozó úriembert, aki hajlandó volna kezelni a kést. De mindig ugyanaz a mozgalmat támadt a szobában: általános volt a menekülés, mindenki ravasz és kombinált szókéseken törte a fejét, hogy kikerülje a kést.

Történt, hogy egy estén bemutattak a szalonban egy egészen fiatal embert, ártatlan, tudatlan ifjút. Még nem ismerte a torta titkát. Tehát, amint a torta megjelent és mindenki megszokott és Anserrené kivette az inas kezéből a tálat, az ifju nyugodtan ott maradt mellette.

Talán azt hitte az asszony, hogy szándékosan maradt ott. Mosolygott és meghatva szólt: — Kedves uram, legyen olyan kegyes, vágja fel ezt a tortát...

Az ifju hamar lehúzta a keztyűjét, s el volt ragadtatva a kitüntetéssel:

képviselőtében a boldogult Erzsébet királynék lelkiüdvéért holnap tartandó gyászistentiszteleten résztvegyenek, míg a kabinet többi tagjai a Budapest tartandó gyászistentiszteleten fognak résztvenni. Bécsből a miniszterelnök e hó 11-én Noskovecra utazik, hogy a duna-dráva-közi hadgyakorlatokra 12-én délután odaérkező királyt üdvözölje. Noskovecéről a miniszterelnök pénteken Budapestre tér vissza, hogy azután 18-án ő felsége fogadásán Pécsset újból jelen legyen.

Negyvennyolcas hónapok nyugdíja. A Pol. Ért. jelenti: A miniszterelnökség, pénzügyi és honvédelmi miniszteriumok kiküldöttjeiből álló vegyes bizottság, mely a negyvennyolcas hónapok nyugdíjnyújtásának intézésére alakult, a nyári szünet után holnap tartja első ülését *Tarkovich* államtitkár elnöklésével. A bizottságra nagy munka vár, mert *Széll Kálmán* miniszterelnöknek a közelmúltban kiadott körrendelete a nyugdíjnyújtást, tekintet nélkül az öreg hónapok vagyoni állapotára, minden 65 éven felüli igazolt hónapokra kiterjeszti. Ezért most rengeteg sok kérvény érkezik, melyet holnap fognak elintézni.

A törvényhozás a királynál.

Budapest, szeptember 9.

A finále utolsó akkordja is elhangzott: királyi szó ünnepélyesen berekesztette az országgyűlést. Félő volt ugyan, hogy az országgyűlés berekesztésénél hiányozni fog az — országgyűlés, mert hiszen a képviselő urak (ha szabad őket még így nevezni) elszéledtek az országban s a kerületeket járják: de hát azért akadtak még szép számmal, akik a királyi szó meghallgatása kedvéért Budapesten maradtak és diszruhába bujtak. S ha maga a képviselőház kissé soványabban volt képviselve, eltakarta a hiányosságot a főrendek gazdag kontingense s így a végin kitűnt, hogy mégis csak jó valamire a főrendház is.

A berekesztés ceremóniája nem volt híjjával a szép és megható momentumoknak. Ha már magában a t. Ház elmulása is megható, de ezek a diszmagyaros bucsuzkodók, akinek talán a mandátumtól is bucsut kell venniök, igazán borongásra hangolták a nézők kedélyét. Amint tíz óra tájban sorra robogtak a hintók Budavár felé, az őszes színen játszó utca népe mindenütt megállott s hosszan nézte a néhai képviselőház roncsait: a diszruhákat, melyekben már végzett képviselők vitették magukat a legutolsó utra. Haj — minden mulandó s a mandátum megpláne hamar mulandó.

Tizenegy óra előtt udvari méltóságok, főrendek, egyháznagyok és képviselők együtt voltak

— A legnagyobb örömmel, asszonyom!

Köröskörül, a galéria sarkaiban, a földmivelők szalonjának küszöbén bámulva néztek az emberek. Amikor aztán látták, hogy az újdonsült vendég habozás nélkül kezébe veszi a kést, hamar visszamentek köréje.

Egy öreg költő tréfásan vergette az ifju vállát:

— Brávó, fiatal barátom — sugta a fülébe.

Kíváncsian vizsgálták. Maga a férj is erősen meglepődött. Ami az ifjút illeti, őt meg az a nagy érdeklődés lepte meg, amit maga iránt tapasztalt. Egyébként nem értette meg a feltűnő kedvességet, a néma hálát és az erősen kifejezett előzékenységet, amelyben a ház asszonya részesítette.

Allítólag későbbben mégis megértette.

Hogy mikor és hol mondták meg neki, senkise tudja. De a következő estélyen, amikor ismét megjelent, kissé elfogult volt, majdnem hogy szegyenkezett és nyugtalanul nézdegélt maga körül. A tea órája elérkezett. Az inas megjelent. Anserrené mosolyogva vette el tőle a tálcát és személt kereste az ifjút; de az oly gyorsan szökött meg, hogy már ott se volt. Akkor keresésére indult s nemsokára megtalálta a földmivelők szalonjának legrejtettebb zugában. Az ifju a férj karjába kapaszkodva aggodalmasan érdeklődött a legujabb fillokszéra-ellenes szerek iránt.

— Kedves uram — mondta neki az asszony — legyen olyan kegyes, vágja fel ezt a tortát...

Az ifju fülig pirult, dadogott, elvesztette a fejét. Akkor Anserre ur megszánta őt és a feleségéhez fordult:

— Kedves barátom — mondta — légy oly szives, ne zavarj bennünket; most földmivelésről beszélünk. Vágasd fel az inassal a tortát.

Es ettől a naptól fogva soha többé senki nem vágja fel az Anserrené tortáját.

az új királyi palota kihallgatási termében. Ott voltak: *Széll Kálmán* és kabinetjének tagjai, *Vass Károly* Kolos biboros hercegprímás, gróf *Széchenyi Gyula* főlovasszermester, gróf *Andrássy Aladár* főkamarásmester, gróf *Festetics Tasziló* főpohárnok, gróf *Bánffy György* főajtónálló, báró *Bánffy Dezso* főudvarmester, *Széchenyi Béla* és báró *Radnóczy Béla* koronaőrök, gróf *Pálffy Andor* testőrkapitány, gróf *Paar* Eduk lovassági tábornok, ő felsége hadsegéde, végül *Pelleth József* címzetes püspök (aki az apostoli keresztet vitte).

Pontban tizenegy órakor indult a menet a nagyterembe, még pedig elől a zászlósorral, azután a hercegprímás, *Széll Kálmán* miniszterelnök és a többi miniszterek, báró *Bánffy Dezso* főudvarmester a pálcával, gróf *Széchenyi Gyula* főlovasszermester egyenesen felfelé tartva a meztelen királyi kardt, mellette *Pelleth* püspök az apostoli keresztel, végül ő felsége, kísérve gróf *Andrássy Aladár* főkamarásmester és gróf *Pálffy Andor* testőrkapitánytól.

Mikor a király a nagyterembe vonult, a várudvarban felállított zászlóalj tisztelgett, a zene pedig a néphimnuszot játszotta. A terembe érve, ő felsége fölsietett a trónra, melyen helyet foglalt.

S nem minden pikantéria nélkül való volt: közvetlenül környezetét nézni.

A tróntól jobbra állott báró *Bánffy Dezso* főudvarmester galambszürke diszmagyarjában, kezében a pálcával: ennek az országgyűlésnek multja. Balról pedig akkor vitte föl a királynak a vastag kötetnyi trónbeszédet *Széll Kálmán* miniszterelnök: a jövő.

Azt mondtuk, hogy vastag kötetnyi a trónbeszéd. S bizony jókora fascikulus. Mert a mi jó királyunk messzelátó s igen öreg betűkkel kell számára leírni a trónbeszédet, hogy könnyen és folyékonyan tudja felolvasni. Így aztán a kivételesen hosszabb trónbeszéd úgy fest a kötésben, mintha egész diszmunka volna. Mikor a király átvette a miniszterelnöktől, fölvette kalpagját, piros dolmányából előszedte a binoklit, jobb kezéről lefejtette a keztyűt s aztán erős, messze hallható hangon olvasta a trónbeszédet, mint következők:

Tisztelt Urak, Főrendek és Képviselők, Kedvelt Híveink!

Bizalommal üdvözöltük Önöket ezen országgyűlés küszöbén, Hazafiságukba vetett hittel hívtuk fel Önöket, hogy munkálkodjanak azon függő kérdések megoldásán, amelyeket az ország érdekében ezen országgyűlés feladatául jelöltünk meg.

A viszonyok nem engedték, hogy minden megjelölt kérdés törvényhozási elintézés nyerjen, de azért *bizalmunkban nem csalatkoztunk*, mert ezen országgyűlés is erénytelen szorgalommal látott hozzá feladatainak megoldásához és meglepéssel tapasztaltuk, hogy azon *fennakadás után is*, amely egy időben az érdemleges tárgyalásokban beállott, *tandésközösük zavartalan és nyugodt mentét hazafias beldátással ismét helyreállították* és hasznos és kitartó munkássággal nem egy kérdést nyert elintézését a sok közül, ami mélyen belenyúl a nemzet életébe.

Nem sikerült ugyan a magyar koronám országai és a többi királyságaim és országaim között a *vám- és kereskedelmi ügyeket* azon módon szabályozni, amelyre az 1867: XII. törvénycikk első sorban rámutat. Mindamellel a vám- és kereskedelmi viszonyok és a fogyasztási adók a kölcsönös méltányosság és viszonyosság alapján az ország törvényes jogainak valamint gazdasági és pénzügyi érdekeinek megfelelő elintézését nyertek.

A *hitelviszonyok* egészséges és szilárd fejlődését van hivatva előmozdítani a *bankügy újabb szabályozása*. Fontos és életbevágó lépések történtek a *valuta rendezése* érdekében. Az államjegyekből álló közös függő adósság teljes beváltása és az ezzel kapcsolatos teendők szabályozása a következő készfizetésekre elé gőrdült akadályokat fogják elhárítani és így, bár a helyzet által igényelt óvatossággal, de

határozott lépésekkel közeledünk a kötelező készízetégek felvételének idejéhez, amely a pénz értékének a gazdasági termelés minden ágára fontos, oly sokáig nélkülözött állandóságát fogja biztosítani.

A *fogasztási adók új szabályozása*, a városok és községek fogasztási adó természetű jövedelmeinek a városi és községi háztartások jogos igényeivel számoló rendezését is szükségessé tette.

Az állam nem csekély anyagi és erkölcsi támogatásával célirányos szabályozást nyert a *hitelszövetkezeti ügy*, amely a földmivel- és kisebb ipari osztály anyagi helyzetének javítását fogja előmozdítani.

A törvényhatóságok, községek és közcélú egyesületek hiteligényeit szolgáló kötvények törvényes szabályozásával közgazdaságilag fontos hitelviszonyok nyernek szilárdabb alapot.

Nemzeti és katonai szempontból kiváló fontossággal bír újabb állami alapítványi helyek létesítése a *közös hadsereg nevelés és képzőintézetekben*. A honvédelem- és tisztképző-intézetek felállítása lehetővé teszi magyar honvédségem tisztültszámában beálló fogyatékoknak minél több saját nevelésű tisztiszerjeddél való pótlását. A Ludovikának valóságos tisztakadémiává történt szervezésével pedig a magyar nyelvű tisztnevelés, a nemzet egyik régi vágya, teljesebbé ment.

A közigazgatás tág mezején annak javítása érdekében fontos törvények alkotottak.

A nyilvános betegápolási ügy az egyenlő teherviselés elvének érvényrejutásával rendeztetett.

Emberbaráti és nemzeti célokat valószínűleg a *talált, valamint a hatóságilag elhagyottaknak nyilvánított hét éven aluli gyermekek védelmére* állami gyermekmenhelyek felállítása, amihez a közsegélyre szoruló hét éven felüli gyermekek rendszeres állami gondozása csatlakozik.

Helyreállított *Fiumében* a törvényes rend, amelyet állandó és egészséges alapokra helyezett a Fiumében szervezett középfokú közigazgatási hatóságról szóló törvény.

A *közigazgatás egyszerűsítése* a közigazgatás terén tapasztalt és különösen bonyolult, következetlen és nehézkes eljárás helyett egy a köztisztviselők, mint a nagyközönség érdekében könnyű tájékozódást, rendet és biztonságot kíván teremteni és így hivatva van egyúttal arra, hogy a községi közegek kiképzéséről gondoskodó intézkedéssel együtt a közigazgatási reformok számára a talajt előkészítse.

Az ország kulturális haladása iránt tanúsított meleg érdeklődésük és gondoskodásuk tette lehetővé a közművelődés különféle intézményeinek fejlesztését és a közoktatás csaknem minden ágának egy külső szervezetében, mint belső fejlődésében a gyakorlati életre kiható intézkedések egész sorozatát és a tanári s tanítói kar anyagi helyzetének fokozatos javítását.

A vallásügyi törvényhozás terén jelentékeny alkotást képez a *lelkési jövedelem kiegészítéséről* való gondoskodás.

A *mezőgazdasági helyzet* javítása több nagyfontosságú intézkedéssel lőn biztosítva.

Az *állatorvosi közszolgálat* államosítása, a közérdekű öntöző-csatornák létesítéséről, községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről szóló intézkedések tanuskodnak erről.

Rendeztetett a *gazdatisztek jogi helyzete*, nemkülönben gondoskodás történt a jogviszonyaik törvényes szabályozását eddig csaknem teljesen nélkülözött mezőgazdasági munkások sorsáról a munkaadók és munkások közötti jogviszony rendezése által.

Megalkottatt az *országos gazdasági munkás- és cselédpénztár is*, mely a kis egzisztenciák boldogulását intézményileg biztosítja.

A *kereskedelem és ipar* érdekei, amelyek az ország erejének emelésére és fejlődésére épp oly fontosak, több irányban nyertek törvényes intézkedéssel támogatást.

A forgalom könnyítését és a kereskedelem érdekeit fogják első sorban szolgálni az állami vasutaknál történt jelentékeny beruházások, a vasúti hálózat fejlesztése és a hajózási vállalatok támogatása.

Az *igazságügy* terén is történt nevezetes alkotások. A legkiválóbb fontossággal bír a bünvádi perrendtartás életbeléptetése, amivel jelentékeny lépés történt a jogbiztonság és a jogegység megvalósítása felé.

A múlt évi nemzetközi versenyen Párisban a hazai művészet, a közművelődés és az összes gazdasági termelési ágak kiállítását jelentek meg. Örömről szól, hogy magyar koronám országai méltó helyet foglaltak el a nemzetközi versenyen.

A *választások tisztaságát, a képviselők függetlenségét* és a képviselőház erkölcsi súlyát és tekintélyét vannak hivatva emelni azok a törvények, amelyek az országgyűlési képviselőválasztások feletti bíráskodásról és az összeférhetlenségről szólnak.

Sok van még hátra, amit kedvelt és hű Magyarországnak szellemi és gazdasági erejének emelésére, intézményeinek kiépítésére, közviszonyainak javítására alkotni kell az állami élet minden ágában és minden részében.

Sok az, amit ez az országgyűlés a másokra örökségképp hátrahagy.

A jövő országgyűlés fokozott és kitartó munkásságára és hazafias belátására lesz szükség, hogy mindezeket a nagy és nehéz feladatokat megoldja.

Könnnyítsék e munkát a béke áldásai! Reményt ad erre a szövetségeseinkkel való benső jó egyetértés és az a jó és barátságos viszony, amelyben minden külfatallommal állunk.

Kitörülhetetlen szívünkbe van vésvé és kegyelettel emlékezünk meg arról a tényről, amellyel kedvelt Magyarországnak *felejthetetlen Hitvesünknek*, Magyarország nemcsak jog szerint, de *szíve szerint* is Királyánjának emlékét a hála és szeretet megindító jeleképpen törvénykönyvében örök időknél átadta.

Siettetni óhajtván a nemzeti akarat megnyilvánulását, hogy az országgyűlés termékeny, kitartó és bölcs munkával mielőbb hozzáfoghasson a jövő feladatok megoldásához: minisztériumoknak az 1848: IV. és az 1867: X. t.-c. alapján tett előterjesztése folytán ezen, 1896. évi november 23-ikára összehívott országgyűlést királyi jogunknál fogva feloszlatjuk és berekesztjük.

Hazafias működésükért és buzgó fáradozásukért köszönetünket fejezve ki, fogadják királyi kegyelmünket és őszinte üdvözlötünket és vigyék ezt meg küldöiknek.

Igy olvasta trónbeszédjét a király. De igazán magyarosan, zamatos kiejtéssel olvasta. Délcegen, mégis páthos nélkül. Minden hallgató érezte, hogy király az, aki beszél. Mikor pedig hangsúlyozta, hogy a Ludovikának valóságos tisztakadémiává történt szervezésével a nemzet egyik régi vágya teljesült: ekkor hangja igazán a magyar király hangja volt. Melegség és tűz lobogott benne. S meg is történt, minden etikett ellenére, hogy dörgő élnzés szakította félbe a trónbeszédet. Aztán még egyszer változott a hang: most a királyi szó mögött az ember, a hitves hangja szólt meg. Mikor ugyanis a trónbeszéd vége felé kegyelettel emlékezett meg arról, hogy

a magyar nemzet törvénybe foglalta nemcsak jog, de *szíve szerint is* királyánjának emlékét: egy pillanatra eleskült a király hangja s meglátszott az ősz uralkodón, hogy *könnnyet fojt vissza*. Mélyseges megilletődés fogta el az országgyűlés tagjait s valami mély, bugó morajlás áradt el a trónteremben. Csöndesen, mély hangon suttogták a törvényhozók:

— Igaz! Ugy van!

A király egy másodpercre abban hagyta az olvasást. Binoklija mögött bánatosan nézte a törvényhozás tagjait, akiknek megilletődéséből az egész nemzet igaz részvétét olvashatta ki a feltség. Felejtethetetlenül bensőséges, meghatató pillanat volt. Aztán a király erős hangon fejezte be a trónbeszédet s diadalmasan dörgött a levegőben a királyi vendégek lelkesült kiáltása:

— Eljén a király!

Az uralkodó fölkel trónjáról s kifelé indult a trónteremből kíséretével. A katonaság ismét tisztelgett, a zene ismét a néphimnuszot játszotta s az országgyűlés berekesztésének aktusa befejeződött.

Száz meg száz hintó vitte szét a városba a törvényhozók gyülekezetét.

A király pedig, minden nyilvános kíséret nélkül, a várkapornába ment, ahol hálaadó istentiszteletet tartottak. Ő felsége az oratóriumban jelent meg, ott állt *Pelleth* püspök is az apostoli kereszttel, míg az országgyűlés tagjai a kápolnában foglaltak helyet. A Te Deumot *Vasary* Kolos hercegprimás celebrálta fényes segédlettel, amelyben *Kohl* Medárd püspök, *Kriszán* Mihály és *Andor* György pápai kamarások, *Berger* János egyetemi tanár, *Várossy* Gyula és *Glattfelder* Gyula szeminaryumi igazgatók, *Kanter* Károly apát, udvari plébános, továbbá a *Philippinum* négy tagja vettek részt.

Amikor véget ért az istentisztelet, a király szemlélt tartott a várudvarban fölállított díszörségen. Minthogy Budapest helyőrsége most csak az őrszolgálatra szükséges csapatokból áll, a szertartáshoz kirendelt zászlóaljait az 5-ik hadtestből kellett beszerezni. Így azután a 76-ik gyalogezred bakái kerültek a király udvarába, segíteni a magyar képviselőház végtségességének megadásában.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 9.

A miniszterelnök a király kíséretében Bécs^o utazott, onnan elkíséri uralkodóját a szlovéniai hadgyakorlatokra s péntekig nem is tér vissza a fővárosba. A szabadelvű klubban tehát természet szerint csöndesebbé vált az élet s ami történik, az most mind a kerületekben játszódik le. A kerületekben most még elevelőbb a mozgólódás.

A mai híreket a fővárosból és a vidékről itt adjuk:

A fővárosban.

A *főváros I. kerületében* ma volt az első választói érkezet dr. *Babarczy Schwartz* Ottó udvari tanácsos lakásán, kinek meghívására 64 választó jelent meg, köztük számosan, kik az előző választásoknál az ellenzékhez tartoztak, most azonban Széll Kálmán programja alapján a szabadelvűpártba olvadtak. Az értekezlet meghallgatva dr. Babarczy Schwartz Ottó előterjesztéseit az eddig történekről, ezeket jóváhagyó tudomásul vette; azután pedig egyhangulag, lelkesedéssel elhatározta, hogy a kerület eddigi nagyerdemű képviselőjét, dr. *Falk* Miksát újból jelölje és az I. kerület szabadelvű Falk-pártját szeptember 21-ikére alakuló közgyűlésre hívja össze. Ezen a közgyűlésen fogja dr. *Falk* Miksa programbeszédét megtartani. Az előkészítésre dr. Babarczy Schwartz Ottó elnökléte alatt dr. *Oppl* Lajos Bauer Miksa, *Buzsicz* Antal, dr. *Heinrich* Kálmán, dr. *Kertész* Ába és *Osztóics* Mihály urakból álló bizottság küldetett ki.

A *belvárosi országos szabadelvűpárt* ma délután a *belvárosi polgári körben* igen népes és lelkes választói gyűlést tartott. A gyűlés határozatából *Láng* Lajos pártelnök vezetése alatt dr. *Kunz* Jenő, *Heinrich* Alajos, dr. *Münnich* Aurél, *Emich* Gusztáv és *Grünbaum* Miksa tagokból álló küldöttség tisztelgett báró *Podmaniczky* Frigyesnél, újból ielajánlva neki a mandátumot. Báró *Podmaniczky* Frigyes köszönettel fogadta a bizalom e megnyilatkozását. Programbeszédét e hó 15-én, vasárnap délután 4 órakor fogja a Hungária-szálló nagy ebédlő-termében elmondani.

Kapotsfy azonban nem fogadta el és így határozatba ment, hogy a központból kérnek függetlenségi jelet.

A hajdu-bösszörményi szabadelvűpárt jelöltje, gróf Dégenfeld Pál e hó 22-én tartja programbeszédét. Kossuth-párti ellenjelöltje, dr. Benedek János debreczeni lapszerkesztő vasárnap volt a kerületben s programbeszédében ígérte, hogy az 1848. XX. tc. végrehajtásáért fog küzdeni.

Szolnokról jelentik: Az itteni függetlenségi és 48-as párt elnökét Polónyi Géza arról értesítette, hogy mivel a hajdu-szoboszlói kerületbe megválasztása esetére adott szava köti, de betegsége is gátolja abban, hogy két kerületben alávehesse magát a jelöléssel járó táradalmakkak, a szonoki jelöltséget mely ajánlatára el nem vállalta.

A gyöngyösi kerületben a függetlenségi párt ismét dr. Visontai Somának ajánlotta fel a jelöltséget. Visontai elfogadta a jelöltséget s tegnap délután tartotta beszámolóját, melyet hallgatósága nagy tetszéssel fogadott.

A dunaföldvári kerületben Szluha István a függetlenségi párt jelöltje, most tartja beszámolóját. Ellen előtte még nincs.

Félegyházán a függetlenségi párt Holló Lajost, a kerület eddigi képviselőjét jelölte újra.

KÜLFÖLD.

A buffaloi merénylet.

Budapest, szeptember 9.

Az Egyesült-Államok sebesült elnökének az állapotáról ma nem olyan föltétlenül kedvezők az hírek, mint voltak a tegnapiak. A beteg állapotában a tegnapi nap folyamán és az éjjel nem volt változás, vagyis nem állott be komplikáció, de ilyenek a következőkbe nincs kizárva. Anélkül, hogy az orvosok bullettinok és egyéb értesítések bírálatába bocsátkoznánk, itt adjuk a mai nap híreit.

(Mac Kinley állapota.)

Frankfurt, szeptember 9.

A Frankfurter Zeitungnak jelentik New-Yorkból: Mindenfelé nagyon aggodnak az elnök sorsáért, mert a kedvező hivatalos jelentések mellett is tudják, hogy az elnök állapota ki nem elégt. Mac Kinley sokat szenved s gyakran kell ópiumot bevennie, nehogy a kínos fájdalmak teljesen elgyengítsék. Mac Kinley két évvel ezelőtt vesegyű adáson ment át és azóta visszamaradt Bright-féle veséjében. Mind a mellett az orvosok biznak hatalmas szervezeteinek ellenálló erejében és abban, hogy Mac Kinley mindig teljesen tartózkodott a szesz italoktól. A második gölyöt nem tudták meglátni. Valószínűleg Röntgen-sugarakkal fogják megkeresni.

London, szeptember 9.

Ugy hiszik, hogy az elnök túl van a válságon. Az érverések száma tegnap óta csökkent és ma délelben valószínűleg normális lesz. Ha komplikációk folytán hashártyagyulladás nem támad, az elnök meg van mentve.

Buffalo, szeptember 9.

Mac Kinley elnök betegségeinek lefolyásáról jelentik: Bár Mac Kinley először a merénylet után néhány óráig nem érzett fájdalmat, később mégis sokat szenvedett és eszméletlen és félig eszméletlen állapotban feküdt, mintha halálküzdelmét vívna. Valahányszor ismét visszatért eszmélete, nyugodtan nyíveskedett és a fájdalomnak semmi jelet sem árulta el.

Egy Burney nevű híres orvos tegnap reggel megvizsgálta az elnököt és a hashártyagyulladásnak egyetlen jelet sem észlelte és általában semmi kedvezőtlen tünetet nem tapasztalt.

A már megérkezett Röntgen-készüléket csak abban az esetben használják fel, ha a lövedék gyanítható helyének közelében aggasztó tünetek lépnek fel.

Buffalo, szeptember 9.

A reggel 5 órakor kiadott orvosi jelentés így hangzik: Az elnöknek kissé nyugtalan éjszaka volt, de meglehetősen jól aludt. Az általános állapot változatlan. Erverés 120, hőmérsék 101, lélegzés 28.

London, szeptember 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Buffalóból ma reggel 8 órakor: A reggel 6 órakor kiadott orvosi jelentés bizonyos értelemben csalódást keltett és nyilván inkább arra volt szánva, hogy az uralkodó optimizmust gyöngítse. Az orvosok azonban még egyre hajlandók a betegség állását reményteljesnek tekinteni és megmaradnak a mellett, hogy ez idő szerint egyetlen kedvezőtlen tünet sem forog fenn. Azt mondják, hogy természetesen komolyabb komplikációk támadhatnak az ilyen sebből, de ezzel nem számolnak előre.

Buffalo, szeptember 9.

Mac Kinley elnöknek Burney newyorki orvos által történt vizsgálatáról még azt jelentik, hogy Burney kijelentette, hogy a visszacsés nem áll

be, az elnök három vagy négy hét múlva ismét átvetheti az ügyek intézését. A perisztaltikus működés jelei ismét mutatkoznak, ami csökkentti a hashártyagyulladás veszedelmét.

London, szeptember 9.

A Morning Post jelenti Buffalóból tegnapi: 9 és 12 óra közt Ryxey, az elnök orvosa közölte Mac Kinley-nél, hogy a válság elmúlt.

Buffalo, szeptember 9.

A ma délelőtt 9 óra 30 perckor kiadott orvosi jelentés azt mondja: Az elnök állapota mindinkább kielégítő. Váratlan komplikációk most kevésbé valószínűek. Erverés 122, hőmérsék 100°, lélegzés 28.

London, szeptember 9.

Naponként háromszor adnak ki bullettint Mac Kinley állapotáról. A jelentések kivétel nélkül úgy szólnak, hogy az elnök állapota változatlan, de az orvosok nem titkolják, hogy holnap fog elválni, vajjon Mac Kinley életben marad-e. Dr. Macbourn híres orvostanár ma megvizsgálta az elnököt s azt mondja, hogy az operáció, amelyet dr. Mane végzett, kitűnően sikerült. A műtét mindössze 53 percig tartott. Az alsó testbe hatolt gölyő a házimokba húzódik s ott nem fog veszedelmes komplikációkat előidézhetni. A nagybeteg morfium nélkül is jól alszik s peritonitisz szimptomája nem mutatkozik. Az a körülmény, hogy az elnök nem panaszodik fájdalom miatt és nincs hányóingere, appendicitisre vall. A betegot whiskyvel, langyos vízzel és nyers tojással táplálják.

(A merénylet.)

Chicago szeptember 9.

Az itteni Daily News közli azokat a vallomásokat, amelyeket Czolgosz merénylet a buffaloi rendőrség előtt tett. A merénylet kijelentette, hogy ő csupán anarkhista iratok beolvasása alatt cselekedett, és meglepte az a bánásmód, melyben a nép a merénylet után őt részesítette. Miután Czolgosz a vallomását aláírta, kijelentette, hogy egyáltalában nem bánja a tettét, mert megtette a nagy ügyért, amit tehetett. Semmi összeköttetésben nem áll a pattersoni csoporttal vagy azokkal az anarkhistákkal, akik Brescit Olaszországba küldték. Büntetésre sincsenek.

Egyelőre nem rendeltek ki számára védőt. Ő maga azt mondta, hogy nem akar ügyvédet.

Czolgosz egyébiránt a börtönében jól eszik, iszik s azt kérdezi, hogy az elnök meghalt-e már. Az anarkhista-körben — ugymond — azért lépett be, mert sok csapást kellett kiállania. Clevelandban lakó testvérei azt mondják hogy öcsésük hőbortos volt már évek óta. Egyik bátyja katoná és ezidőszent a Filippi-szigeteken van. Anyja már meghalt. Apja másodsorú nősült s azt mondja, hogy fia azóta züllött el, mióta hazuról elkerült.

A tegnap Európába indult postagözös magával vitte a merénylet arcképét az európai hatóságok számára. Az a fiatal ember, aki Czolgoszt a merénylet elkövetésekor testével fődte, nyomtalanul eltűnt.

Berlin, szeptember 9.

New-Yorkból távirják: A merénylet apja Németországból vándorolt Amerikába. A merénylet 1872-ben született Detroitban. Egy Nowak nevű clevelandi ember, akinél Czolgosz egy ideig lakott, a rendőrségnek azt mondta, hogy Czolgosz egy clevelandi anarkhista-szövetség tagja volt s ott hozták az elnök meggyilkolására vonatkozó határozatot.

Berlin, szeptember 9.

New-Yorkból jelentik: Itt egy Stutz Alonzo nevű németországi lengyelt letartóztattak. Megállapították hogy Czolgoszt a merénylet előtt való napon fogadójában megöltöztették.

London, szeptember 9.

Czolgoszt, ki az állami börtön harmadik emeletén egy utcai szobába volt elzárva, tegnap egy földalatti cellába vitték. A merénylet után, amint a vasrostélyos ablakhoz állott, látták a járókelők s a rendőrség attól tartott, hogy valami módon az utcáról bántódása eshetik. Az ügyesség még nem emelt formális vádat Czolgosz ellen, mert meg kell várni, hogy életben marad-e Mac Kinley. A merénylet, aki szenvedélyes dohányos, naponként 3 szivart kap. A rendőrség jó bánásmóddal akarja kivenni belőle a vallomást, cinkostársai felől, mert még most is azt tartja, hogy Czolgosznak büntései voltak. Az orvosok megvizsgálták és teljesen ép eszűnek mondják Czolgoszt.

(A részvét.)

Bécs, szeptember 9.

Mint a Pol. Corr. értesül, a király a Mac

Kinley elleni merénylet alkalmából az Egyesült-Államok kormányának a washingtoni osztrák-magyar követség útján legmelegebb részvételt fejezte ki.

Berlin, szeptember 9.

A Nordd. Allg. Ztg jelenti: Vilmos császár Mac Kinley elnöknek az ellene elkövetett merénylet alkalmából a következő táviratot küldte:

A legmélyebb gyászba borítva az ön élete ellen elkövetett alávaló merényletről szóló hírek által, kifejezem önnek részvételem és az egész német nép részvétét ama csapás alkalmából, mely önt és egész országát érte. Adjon isten önnek biztos és gyors gyógyulást.

A német császári párnak Mac Kinley-néhez intézt közös táviratára a külügyi hivatal az amerikai nagykövetségtől a következő közlést kapta:

A német császár és császárné ő felségeik részvétének megható nyilvánítása közölve lett Mac Kinley asszonynyal. A nagykövetség megbízott, hogy az ő nevében fejezze ki mélyen érzett köszönetét.

Washington, szeptember 9.

Az összes európai kormányok táviratilag fejezték ki részvétüket. Az angol, portugál és olasz király, a spanyol régens-királyné és a szultán személyesen is küldtek részvétáviratokat.

(Az anarkisták ellen.)

Bern, szeptember 9.

Azt hiszik, hogy az amerikai kormány a buffaloi merénylet következtében erőlyes intézkedéseket fog tenni az amerikai anarkisták ellen. Az Egyesült Államok és Anglia kormányának elutasító viselkedése eddig nagyon megnehezítette az anarkizmus nemzetközi meglekedését. Sok olasz anarkista, akit a szövetségtagos Erzsébet királyné és Umberto király meggyilkolása óta Svájcából kiutasított, a New York szomszédságában levő Pattersonba ment. Jaffei is, akit a szövetségtagos kiutasított, néhány nap előtt kijelentette a milanoi törvényesség előtt, hogy Amerikába megy. Amerikából kerülnek Európába az istenkáromló, a válást pestisnek mondó, a tulajdont lopásnak nyilvánító röpiratok. Pattersonban valóságos merénylet-klub van, amely gyilkosokat küld Európába.

Bern, szeptember 9.

A Bund a bűvetkezőket írja: Amerika már most meg fogja bántani az anarkhisták munkásságát, akik különösen Pattersonban oly vakmerően és bátran viselkedtek. Már most be van bizonyítva, hogy az anarkhisták tőre és revolvere minden államiorma ellen irányul, mert Mac Kinley a nép szabad választásából lett az Egyesült-Államok elnöke. Az ilyen gaz merénylet megsérti az egész országot, amelynek területén elkövetették.

A Züricher Zeitung a következőket írja: Kíváncsiak vagyunk rá, hogy az Egyesült-Államok, amelyek eddig egyetlen lépést sem tettek az anarkhisták ellen, mit fognak kezdeni a pattersoni anarkhista fészekkel.

(Az anarkhisták örüinek.)

New York, szeptember 9.

Pennsylvaniában tegnap 200 olasz anarkhista gyűlést tartott, amelyben örömuiket nyilvánították a Mac Kinley elnök ellen elkövetett merénylet fölött.

Tegnap Chicagóban 2000 szocialista gyűlésén elvetették azt az indítványt, hogy Mac Kinley iránt fejezzék ki rokonszenvüket. A javaslat ellenzői hangsúlyozták, hogy Mac Kinley, mint a kapitalista-osztály képviselője, miatt a szocialisták nem aggodnak, akár biztonságban, akár pedig veszélyben van.

Massachusetts állam szocialistái tegnap Bostonban gyűlést tartottak, amelyen elfogadtak egy határozati javaslatot, amelyben Czolgosz tettét elítélik.

(Ujabb adat a merényletről.)

London, szeptember 9.

A merényletről ujabbán a következő részletek jutottak nyilvánosságra:

Czolgosz után egy hatalmas termetű néger került volna sorra, hogy az elnököt kezze fogjon. Mikor a lövések eldördültek és Mac Kinley lero-gyott, a néger öklével nyakszirtén ütötte a merénylet, akit közben a detektívek megragadtak. A néger rávetette magát Czolgoszra és sikerült is kezéből kicsavarni a revolvert, amelyet Czolgosz harmadszor is lövére emelt.

A rendőrök a merénylet után elzárták az ajtókat és senkit sem bocsátottak sem ki, sem be. Azalatt kúnt a katonaság sorba állott és a katonák sorfala között vitték a kocsizhoz a merénylet.

A feldühödött tömeg a kocsit után futott és többször fel akarta tartóztatni, a rendőrök azonban szétkergettek és a sokaságot és a kocsit vágatva ért az állami fogház elé.

A cár franciaországi látogatása. Miklós cár közelebbi franciaországi látogatása határozottan a buffalói merénylet jegyében áll. Az aggodalom, hogy a cárnak valami baja eshetik, a legaprólékosabb óvintézkedésekre készíti a hatóságokat. Így megtiltották, hogy azokban az utcákban, amelyekben az orosz császári pár át fog vonulni, nézők számára tribünöket állítsanak fel. A complegnei polgármester a miniszterelnöktől engedélyt kért, hogy legalább a megye szenátorai, képviselői és polgármesterei számára tribünöket állítsanak fel. A miniszterelnök azt válaszolta, hogy nem adhatja meg ezt az engedelmet, mert általános intézkedésről van szó.

Több lap jelentése szerint az olasz kormány a francia hatóságoknak száz rendőrt bocsátott rendelkezésére a Franciaországban tartózkodó olasz anarkisták szemmel tartására.

A zürichi rendőrség, mint jelentik, Bernből utasítást kapott, hogy az ott lakó anarkistákat tartsa szemmel, s ha valamelyikük elutaznék vagy eltűnnék, azonnal tegyen jelentést Bernbe. Ezt az intézkedést a cár utazásával hozták kapcsolatba.

A római konfliktus. A *Corriere della Sera* római értesülése szerint a római osztrák-magyar nagykövét *Frinetti* külügyminiszternek jegyzékét nyújtott át, amelyben határozottan követeli a San Girolamo-kollégium számára kirendelt kormánybiztos visszahívását, a status quo ante fenntartását és Pázmán rektor visszahelyezését. A jegyzékre *Frinetti* azonnal válaszolt, hangsúlyozva, hogy az olasz bíróságokhoz a dalmaták részéről panasz érkezett, amelylyel számolni kell. Az ügy az illetékes bíróság elé tartozik, tehát annak kompetenciája alól az olasz törvények értelmében el nem vonható. Ha a jegyzéknek a külügyminiszter eleget tenné, ezzel az olasz lakosságot és a bíróságokat megsértené. Az olasz kormány tehát be akarja várni a bíróság döntését.

A *Bosnische Post* megófolja a római *Fanfullán*nak azt a jelentését, hogy a pápa *Stadler* szerzvényét érseket és a triesti püspököt *Rómába* rendelte. *Stajerik* triesti püspök nagybeteg fekszik Rohios-füredn.

A kínai bonyodalom. A békejegyzőkönyvet, mint távirataink jelentették, szombaton aláírták a pekingi spanyol követség épületében, s Csing herceg, a császár meghatalmazottja kijelentette, hogy Kína teljesíteni fogja összes kötelezettségeit. Hogy ez a kínai kijelentés mit ér, arról fogalmat ad a londoni *Morning Post* mai méltatlanokdó cikke, mely a következőket konstataálja: A békejegyzőkönyv büntető intézkedései tiszta komédiává váltak, nevezetesen azok az intézkedések, amelyek a fegyverbehozatal tiltására és bizonyos városokban vizsgák megtartására vonatkoznak. A tárgyalások menete alatt a fegyvereknek idegen cégek által való behozatala sohasem szünetelt és nincs ok arra a föltevésre, hogy a behozatal a jövőben meg fog szünni. A vizsgák beszüntetéséről szóló ediktumban az intézkedés okául a legutóbbi árvizeket és hasonló távoleső okokat sorolták fel.

HIREK.

Budapest, szeptember 9.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Augusztus 31-én új előfizetést nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** *Barkassy Géza* miniszteri tanácsos a napokban kezdi meg két óra terjedő szabadságát.

— **A király elutazása.** A király ma délután 2 óra 20 percor utazott vissza *Décsbe* a nyugati pályaudvaron. Fogadására megjelentek: *Márkus József* főpolgármester, *Rudnay Béla* főkapitány, *Ludwig Gyula* a magyar államvasutak elnökgazdátja, *Bornemissa Boldizsár* rendőrségi főparancsnok és *Pavik Ferenc* rendőrfőfelügyelő. A királyt az egész utvonalon, amelyen kocsija elhaladt, az összesereglett közönség lelkesen éljenezte. Két óra után tíz perccel érkezett meg a király a pályaudvaron. Kiszéretében voltak gróf *Paar Ede* és *Boltrass* tábornagynak főhadsegédek, báró *Apor* és *Pittlik* szárnysegédek, *König Károly* a kabinetiroda főnöke, báró *Nagy* kabinetirodai titkár, *Loebenstein* udvari szertartásmester, *Mader* udvari utimarsall, *Prileszky* udvari tanácsos és dr. *Kerzel* udvari tanácsos, a felség orvosa. A király

az udvari váróteremben *Márkus József* főpolgármestert megszólításával tüntette ki. Azt kérdezte tőle, vajjon az Újépület telkét beépítették-e már. A főpolgármester igenlő válaszára azt tudakolta ő felsége, hány ház épült a telken és ezek a tér. Majd hozzátette:

— Érdekes lesz megtekinteni!

Rudnay Béla főkapitánnyal is hosszabban beszélt a király és azután *Ludwig Gyula* elnök-igazgatóhoz fordult s megkérdezte, hogy a pályaudvarok rendezésébe mikor fognak bele s a nyugati pályaudvar meddig marad még a helyén. *Daróczy* felügyelő állomásfőnök jelentette, hogy a vonat készen áll, amire a király a legközelebbi viszontlátásra elbucsuván, a vonatba kíséretével együtt beszállott. A különvonatot *Marcheggig Ludwig Gyula* elnök-igazgató vezette *Vécsé* üzemeltetővel és *Kotányi* felügyelővel. 7 óra 15 percor a király vonata a *bécsi* pályaudvarra érkezett, ahonnan ő felsége a *Hofburgba* hajtatott.

— **Magyarország Erzsébet-napja.** Sötét gyászba borítja a magyarságot hűségese visszaemlékezése: holnap lesz három esztendeje, hogy gonosz kéz kioltotta Erzsébet királyné életét. Keserű fájdalomunk, amely az isteni gondviselés ellen zuglódot, immáron csendes megadással alakult és beletörődöttünk a gondolatba, hogy a legelső magyar asszony a trónról a magyarság oltárára került. Jámor rajongással tekintünk föl a megdöcölő asszonyhoz, akinek szelid szépsége, megható vértanúsága, fenkölt lelki nagysága, örökre ragyog a magyar legendában. Fantáziánk el se tudja képzelni, hogy teste ott porlad a bécsi kapucinusok templomának híves kriptájában, mert úgy rémlik, mintha tanúi lettünk volna misztikus menyemenetelének. Fent látjuk őt az egekben a magyar szentek sorában, ahonnan eljövendő, valahányszor csapás fenyegeti nemzetünket, avagy öröm éri. Nem történhetik fontos esemény ebben a hazában, hogy ne látnók nemes alakját közöttünk, akiknek ő lett a költészet az élet sivar küzdelmében. Dalolunk róla és nemzedékről-nemzedékre fog átszállni ennek a dalnak szent öröksége. Nem halt meg ő, hanem, mint a költő mondja, egy éltető eszmévé finomult, amely ottan él a magyar néplelek kellő közepében. Szépsége, nagysága, szenvedése remekminta lett és aki ebben a hazában sir, azzal vigasztalódik, hogy ő is szenvedett. Emlékének dicősitésére holnap az egész országban gyásznempegeket rendeznek. A budavári Mátyás-templomban szentbeszéddel kapcsolatos gyászmisét tartanak és az összes iskolákban megújítják emlékezetét az ifjuság szívében.

Abban a nagy gyászban, amelyet Erzsébet királyné halálán érez az ország, a legközvetlenebb fájdalom gödöllő. A gödöllőiek voltak szemtől szembe tanúi a királlyasszony életének s itt pihente ki magát ez a sokszor lesújtott nagyasszony, ha friss volt a lelkében egy-egy új sebe. Ebben az esztendőben, ennek a hónapnak tizenötödikén tartja meg emlékünnepeit Gödöllő. A még együttlévő szoborbizottság kezdeményezésére jönnek össze szomorkodni újra ezen a nyáron. Az emlék-ünnep programjában K. *Hegegyi Mari* asszony, a Nemzeti Színház tagja ódat szaval el és *Somló Sándor* tartja az emlékbeszédet. Gyásztisztviselőt is lesz a római katolikus templomban, ezen *Fruzsinszky József* apátplébános fogja celebrálni a misét. — *Róna* József éreből formált nagyasszonya meg lesz elégedve hűségese gödöllői szomszédaival. Ez a falu egy volt a szeretetben és egy a gyászban.

Az Erzsébet királyné-alap nagybizottsága, amely most egy éve azt a csodaszép emléket emelte a királyné porai fölé, elhatározta hogy a koporsóra minden évfordulón koszorút helyez a magyar nők kegyeletteljes megemlékezéseképpen. Így az idén özevgy gróf *Teleki Sándorné* és emőkei *Emich Gusztávné*, a bizottság elnökei remek a királyné kedvelt virágaiból (teher szegfü. ibolya) tont koszorút küldtek a napokban Bécsbe, amelyet *Janauscheck* Lajos kapucinus gvardián már el is helyezett az Erzsébet-emlék talapzatán.

Egy bécsi táviratunk jelenti, hogy *Lajos Viktor* főherceg ma délelőtt Erzsébet királyné koporsójára koszorút tett. Este Erzsébet *Mária* főhercegnő jelent meg a kapucinusok sirboltjában és a néhai királyné és Rudolt trónörökös koporsóinál imádkozott. Erzsébet királyné koporsójára koszorukat küldtek még a *kumberlandi* herceg, *Bécs* városa és a gödöllői jószágkormányosság. A német császár holnap, a királyné halálának évfordulóján a német ügyvivő útján szintén koszorút tétet le a királyné koporsójára.

— **Szilágyi Dezső hagyatéka.** *Szilágyi* Dezső hagyatékát végleg leltározták és a szakértők most becsülték meg. Az összes ingóságok, képek, szobrok értéke százezer korona.

— **A közoktatásügyi miniszter audienciája.** *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter e heti audienciáját szombaton délután négy órakor tartja meg.

— **Nem Kordován Juli.** A napokban egy öreg cigányasszony vánszorgott be a biharmegyei közkórházba s jajgatva könyörgött, hogy vegyék föl a betegék közé, mert itt hal meg az utcán. Megkérdezték, hogy mi a neve. Azt felelte, hogy: Kordován Juli. — Agyat vetettek neki, belediktálták egy esomó orvososságot, de hiába. Kordován Juli meghalt. Az esetről értesíteni kellett a családot is. A városi leltárbiztos teljesítette is ezt a szomorú kötelességet és kiküldte a cigányosorba a hivatalos irást, hogy Juli néni egy jobb hazába költözött. Nemsokára nagy csapatban vonultak föl a cigányok a kórházba. Ott megmutatták nekik Juli néni a márványasztalon s egyszerre nagy lett az öröm a gyászos gyülekezetben. Nem Juli néni volt a halott. Siettek is a jó hírrel a városházára s erősen követelték, hogy a hivatalnok ott mindjárt az ő szemük előtt javítsa ki a hibát, mert még el találják temetni a Juli néni, csak-hogy a kórházi uraknak legyen igazuk. Juli néni tudniillik csakugyan szintén a kórházban volt, de már a lábadozók között és semmi kedve sincs még ez idő szerint arra, hogy leszámoljon az élettel. A másik cigányasszony pedig, amint ez már szokás, hamis nevet mondott be a magáé helyett. Innen támadt a tévedés.

— **Hegedűs Sándor a szegedieknek.** A szegedi iparművészeti kiállítás tegnapi megnyitása alkalmából *Hegedűs* és *Wlassics* minisztereket sürgönyileg üdvözölték. Hegedűs miniszter ma a következő távirattal válaszolt: „Szives megemlékezésüket köszönöm. A fényes sikerhez szívből gratulálok és jövőben még fokozott eredményt ószintén kívánok táradozásáik méltó jutalmául.”

— **Nemes-Milótyi község jubileuma.** *Nemes-Milótyi* nagyközség közönsége tegnap, vasárnap ünnepelte százötvenedik évfordulóját annak, hogy *Mária Terézia* királyné a község lakosait törvényes leszármazóikkal együtt a porosz táborban tett nagy szolgálataikért nemességre emelte. A jubileumi ünnepet hálaadó ünnepi istentisztelettel nyitották meg, amelyet *Széchenyi Jenő* nagyváradi kanonok, a község 25 évig volt plébánosa és a kerületnek két ízben is országgyűlési képviselője celebrált nagy papi segédlettel. A jótékonyaságról ismert kanonok ezt a jubileumot 600 korona alapítvánnyal is emlékeztetéste, amely összeget a község a *Széchenyi Jenő-té* iskolaalapítványhoz csatolta.

— **Kossuth Ferenc állapota.** Dr. *Müller Kálmán* egyetemi tanár, *Kossuth* Ferenc kezelőorvosa, ma kinyilatkoztatta, hogy két hét előtt nem hagyhatja el a beteg pártelnök az ágyát. Kossuth idült üzleti cszaban szenved, amelyet még Oszlországnban a csesnii kénybányákban kapott. Minden tavasszal és őszszel visszatér eme nagy tájdalemakkal járó baj, amely ágyba is dönti rendszerint. A jelen alkalommal a rendesnél hevesebben és erősebb mértékben jelentkezett Kossuthnál a baj, minek az utóbbi időben kitéjtett és sok fáradsággal járó tevékenysége az okozója. Azoknak a kerületeknek, amelyek eddig számítottak Kossuth Ferenc megjelenésére, le kell hogy mondjanak e kívánságról, amelynek teljesítése lehetetlen. A pártelnök nagy tájdalemai dacára buzgógn vezeti a párt ügyeit.

— **A király elismerése.** *Veszprém*ből táviratozták: *Fenyvessy* Ferenc főispán ma írtagaszokon tudatta Veszprém vármegye közönségével, hogy a király legmagasabb megelégedését és elismerését tejtse ki Veszprém vármegye közigazgatási és közbiztonsági, valamint a lakosság példás magaviselete felett.

— **Nyugalomba vonuló igazgató.** Dr. *Csanády* Gusztáv, a kesztényi gazdasági tanintézet igazgatója, nyugalomba vonult, ebből az alkaiomból a földművelési miniszter Csanádnak a gazdasági szakoktatás terén kitéjtett buzgó és eredményes működéséért elismerését tejtse ki. Csanády kilenc éven át vezette a tanintézet felelősségével járó igazgatói teendőit, s nagyban emelte az intézet országos jó hírét. Tanártársai és barátai októberben búcsúünnepélt rendeznek tiszteletére. Az igazgatói teendők vezetésével további rendelkezésig a miniszter *Schadl* János tanárt bízza meg.

— **Külföldiek az Esku-téri hidnál.** A jövő hét folyamán nagyobb szakemberekből álló társaság jön *Berlinből* Budapestre az eskütéri hid építésének megtekintése céljából. Az idegenek a kereskedelemügyi minisztérium műszaki osztályában levő tervekét is meg fogják szemlélni.

— **Miquel halála.** A hirtelen elhalt, volt porosz pénzügyminiszter, mint *Majna-Frankfurtból* jelentik, szerdán temetik el. Az elhunyt családjához *Vilmos* császár részvételtáviratot intézett.

— **Merénylét Bekics Gusztáv ellen.** *Szelli* Kálmán miniszterelnök a következő sürgönyt küldte *Bekics* Gusztávhoz:

Igen nagy az örömmöm a fölött, hogy a téged fenyegetett veszélyt szerencsésen elkerülted. Reménylen, hogy azok az izgalmak, melyeket a kellemetlen incidens bizonyára okozott, nem hágnak nyomot és egészségi állapotodra nem lesznek hátrányos befolyással. Fogadd az alkaiomból is legszívesebb üdvözlémet. *Szelli*.

— **Beiratkozások.** A VI. kerületi polgári iskolában (VI. Nagymező-utca 1.) hétfőn egy új első osztályt nyitottak azon tanulóknak számára, kik a beiratkozókiszerutak. Ez ideig még harminc tanulóknak van hely.

— **Földmívelő princek.** Senki sem csodálkozhatik azon, hogy Vilmos császár immár gyakorlatilag úzi a mezőgazdaságot is. Ez nyilvánvalóan hozzátartozik a császár egész gondolkodásához és nevelési rendszeréhez. A császári princek tudvaleg eddig se igen lustálkodhattak. A két legfiatalabb, Vilmos Ágost és Oszkár, a gimnázium humanisztikus oktatásrendje szerint gyarapodik a tudományokban, három bátyjukkal ellentétben a realgimnázium anyagát végeztetik el. Mind-egyik hercegnek három-három osztálytársa lévén, a tanítás idejének természetesen nem kell olyan hosszúnak lenni, mint a nyilvános rendes iskolákban, hanem azért az így megtakarított idő sem pócsokolódik el helyére, az mind jó a lovaglásra, tornázásra, evezésre és uszásra. Az idén aztán mindehhez hozzá jött még a mezőgazdasági foglalkozás is, amelynek színhelye Plon. A császár két legkisebb fia jelenleg is ott időzik, s hogy milyen munkásság folyik ott az új működési terv, arról egy jószemű hölgy számol be, akinek alkalma volt otte részben pontos megfigyeléseket tenni. Huszonnyolc hold földet béreltek a ploni park közelében lévő felszigeten, s ezen a földön gazdálkodik a két princ a hat pajtásával. Az egyszerű parasztházat, amelyben egy fiatal földmivespár lakik, felerészben a princeknek rendezték be a legegyszerűbben. A külső ajtón, amelyet magas díofa lombja árnyal, fehérre meszelt benyilóba lépünk, amelyben egy fonott prices, vöröslakkos fonott asztal és székek, szekrény, esereptányérok láthatók. A benyiló mellett kis fehér konyha, amelyben alkalmilag kávé is főznek, ha a princek a társaságukkal a munka után egy kis feltrissülésre vágyakoznak. Mert a princek alaposan dolgoznak ám tanuló- és játszótársukkal. Sajátkezűleg mivelik a földjüket és ültetik a krumplit is. Nemrégiben volt a krumpliszedés s a princek beküldték császári apjuknak az eredményt s a császár fizetett is a szállítmányt beszületesen, a vásári árak szerint. Meghosszabbítják a termést a zöldséges ágyak, amelyek ebben a forró, száraz nyárban ugyancsak sok gondot okoztak és hoz gyümölcsöt a gyümölcsfaiskola is. A princek izzadnak a szoros értelmében, mint a gazdász az életben. Nagy az örömmel a jószágban is: a két holsteini tehénben, Irmában és Rozáliában. Ezeknek a fehér kecskével együtt a parasztházhoz csapott szalmaállásban van a tanyájuk. A princek maguk választották ki ezt a két tehenet, amelyek mesésen sok tejet adnak. Az egyik — azt nem tudja a tudósító hölgy, vajjon az Irma-e, vagy pedig a Rozi — a multkorában egy borjacsának adott életet. A zöld tyukketrecben fehér Wyandott-tyukok tanyáznak, amelyek a világ kincséért sem hagyják rávetetni magukat arra, hogy a ketrecbe rakják a tojásaikat. Jobb szeretik ezt a műveletet a szabadban elintézni. Az óriási fehér peking-kaesák már nem ilyen kalandos természetűek, azok már ugyanarra a helyre járnak. Mind e sokféle berendezésnek a leltárát a princek személyesen ellenőrzik és a számadásokat sokszor tanulmányozzák, egyzóval a gazdálkodás minden csinját-binját megtanulják és ennek alapján méltányolni tudják értéke szerint az igazi földmivessé küzködését. És apjuk, a császár, bizonyára ezért küldi őket gazdálkodni. A parasztház ajtaján ez a mondás díszlik különben:

NIHILMELIUS, NIHILHOMINI LIBERO DIGNUS
AGRICULTURA.

Magyarul: Semmi sem jobb, semmi sem méltóbb a szabad emberhez, mint a földmivélés.

— **Rimler-Ugron affér.** Az az expressz-léví, melyet Rimler Gyula megbízásából dr. Bauer Gábor, fővárosi ügyvéd és Vándory József tanár Ugron Gáborhoz intéztek, következőképpen szól:

Nagyságos Ugron Gábor képviselő urnak, *Szekely-Udvartely.* Dr. Rimler Gyula nyugalmazott udvari és miniszteri titkár ur nevében a mai napon megjelentünk nagyságod lakásán a célból, hogy megbizónk ellen egy a hírlapokban, mint parlamenti beszédeiben elkövetett súlyos sértéseiről lovagias elégtételt kérjünk. Míután azonban nagyságodat lakásán nem találtuk, megbizónk nevében felhívjuk, hogy ezen lovagias ügy leggyerekes elintézése céljából segédelt mielőbb, legelőbb azonban három nap alatt megnevezni sziveskedjék. Kiténő tisztelettel dr. Bauer Gábor, Vándory József.

— **Német és osztrák vasutasok Budapesten.** A német és osztrák vasúti egyleteknek száználvan tagja tanulmányutra indult Boszniába és Hercegovinába és utjokban hazafelé 11-én és 12-én Budapesten vendégei lesznek a *Magyar Vasúti és Hajózási Klub*-nak. Megérkezésükkor szerdán reggeli 9/9 órákor koszorút tesznek Baross szobrára. A Magyar Vasúti és Hajózási Klub részéről lovag Loehr Hugó, Steininger Sándor és Bartók Lipót Szabadkáiig a vendégek elő utaznak. Este a vendégek tiszteletére a Margitszigeten bankett lesz. A kültöldi kártársak kalauzolását a klub részéről a következők vállalták el: Grundböck Miklós déli vasúti felügyelő, Fischer Sándor ellenőr, Dömötör Vilmos, Gonda József, Salgó Dezső, Hirschfeld A., Steininger Sándor, Bartók Lipót, lovag Loehr Hugó, Spádi N., Hackenberg N., Wachól Ká-

roly m. á. v. felügyelő, Lázár S., Szigethy János titkár, Horváth Sándor, Lukács Gábor, Erényi Alfréd, Ring I. és Mikulich Géza.

— **Előkelő vendégek Máramarosban.** József Ágost főherceg Augustus főherceggasszonyval és György bajor királyi herceggel e hó 13-ikán érkeztek Máramarosba. A gyertyánligeti vadászterületen *Tomcsányi Gusztáv* erdőgazgató már meglette az előzetes intézkedéseket a vadászatra. Az előkelő vendégek az első napokban a Doli-völgyet, aztán a Popiknik-völgyet keresik fel és esetleg medvére is vadásznak. A főhercegi vadászok mellett *Steinhausz József* erdőmester és *Lánczy Antal* főerdész teljesítenek szolgálatokat a vadászattal. *Tomcsányi Gusztáv* erdőgazgató is állandóan künn lesz Gyertyánligeten.

— **Az országos orvosösszevétel kongresszusa.** Az országos orvosösszevétel *Budapest*en tartandó kongresszusát mint ezt megírjuk, a közbejött izraelita ünnepek miatt szeptember 15-ikéről ugyanennek a hónapnak 29-ikére halasztották. Ezek szerint az igazgató-tanács ülésének ideje is változik és azt szeptember 14-ike helyett 28-ikán tartják meg. Ezeknek a változásoknak megtele óén dr. *Ritók Zsigmond* titkár e hónap 20-áig fogadja és intézi el a vasúti kedvezményes jegyért való jelentkezést. A kongresszust követő társasvacsorára szintén a titkárnál kell jelentkezni.

— **Rehabilitált paranosnok.** A honvédménház érdemes paranosnoka, *Szentimrey* százados ellen nemrégiben olyan hírek jelentek meg, melyek méltán sértették Szentimreyt, aki hosszú évek óta áldásos munkát látott el a menedékház ügyeinek vezetésében körül s akinek multja is a legnagyobb tiszteletet paranosó. A harminckilenc esztendő végéig verkedett paranosnokot arval vádolták hogy ő az oka annak az engedetlenségnek, mely rövid időn keresztül uralkodott a menházban. A paranosnok ebben az ügyben ma kapta a honvédménház felügyelőbizottságának végzését, mely teljes elégtételt szolgáltat a derék és ügybuzgó paranosnoknak s megállapítja, hogy a menházban rövid ideig észlelt lázítást és engedetlenséget egy *Teodorovics István* nevű menházi tag idézte elő. A végzés egyuttal arra hívja elő a paranosnokot hogy *Teodorovicsot* azonnal távolítsa el a menházból.

— **A fiúpestis eset.** Szó fér most már ehhez is és pedig azért, mert a ma reggeli lapok már azt jelentették, természetesen fiúpestis telefon-beszélgetések alapján, hogy a városi bakteriológus már bejelentette a podesztának, hogy az elhunyt matróz tüdejéből oltóanyagot beoltott házinyulakban gyanus bacillusokat talált. Ma egy újabb jelentés azt mondja, hogy a fiúpestis kórházban *Fertik Ottó* tanár, több városi orvos részvételével még mindig a laboratóriumban dolgozik és még nem állapították meg, vajjon azok a bacillusok, amelyek a beoltott házinyulak elhullását okozták, tényleg pestisbacillusok-e.

— **A brazanzai herceg váltói.** Egy bécsi köznyomatos utján a következők teszik közzé: Egy idő óta több lap szenzációs híreket közöl oly váltó- és pénzafférekéről, amelyekbe Ferenc József brazanzai herceg, aki jelenleg Aradon van hadgyakorlatokon, állítólag bele van bonyolódva. Ezek a hírek minden tényleges alapot nélkülöznek. Mint jól értesült oldalról közlik, ő királyi fensége egyáltalán nem bocsátkozik pénzüzletekbe vagy hasonló manipulációkba. Egy ügynök ugyan hamis név alatt a herceghez toltakodott és utólag koholt provizó-követeléseket támasztott egy pénzület után, amelyet szeretett volna követíteni. Az ügynök ellen már megindították a szükséges lépéseket.

— **Brázy-alapítvány.** *Brázy* Kálmán baranya-megyei nagybirtokos és országgyűlési képviselő *nyegven* ezer koronás alapítványt juttatott Baranyamegye főispányához. A nagylelkű és áldozatkész képviselő a pécsi honvéddapród és soproni honvéddr. iskolájánál létesítendő alapítványokra küldte a tekintélyes összeget.

— **A hordárk gyűlése.** A budapesti hordárk körülbelül negyvenen, vasárnap délután a Tattersall helyiségében gyűlést tartottak s végleg megalakították a hordárk egyesített ipartársulatát. *Majoros István* elnöki megnyitója után dr. *Nagy Ignác* tiszteletbeli jegyző felolvasta az alapszabályokat, amelyeket a gyűlés egyhangulag elfogadott. Ezután megválasztották a tisztkart és a választmányt. Diszelnök lett dr. *Gonda Dezső*, elnök *Majoros István*, alelnök *Fon Bernát*, ellenőr *Trübassser Jakab*, pénztáros *Böröczki György*, gazda *Zsambék János*. Választottak még három számvizsgálót, huszonnyeg választmányi tagot és tizenkét pótagót. Dr. *Gonda Dezső* megköszönte a bizalmat. *Fon Bernát* beszéd kíséretében felolvasta a tanács végzését arra a kérelemre, hogy tiltsa el a vásárolniuk munkásokat az utcai megbízások ellátásától. Az elnök ezután a gyűlést berekesztette.

— **Halálhírek.** Dr. *Wesely József*, az országos közegészségügyi tanács tagja, tegnap délután 3 órákor meghalt. Holttestét holnap délután 1/4 órákor szentelék budapesti lakásán, honnan az éj folyamán Nógrád-Verőce-re szállítják: itt szerdán délután a családi sírban helyezik örök nyugalomra.

Cséry István fővárosi ügyvéd tegnap meghalt Budapesten 66 éves korában.

— **Szelle otthon van.** Az aradi fiskális, akinek a csödjé és az eltűnése országos érdekeséget nyert az egészen speciális körülményeivel, visszatért a délvidekről Aradra. Ez a hír járta be tegnap a várost. Ugyvédjének az irnoka mondta el, hogy tegnapalatt este a gyorsvonattal érkezett meg és ő, az irnok, — tegnap délelőtt beszélt is vele. Az aradiak tamaskodva fogadták ezt a hírt, mert valószínű a föltevés, hogy *Szelle* egyáltalában nem teszi be többé a lábát abba a városba, amelyben ennyire pörüljárt. Dr. *Imling Konrád* budapesti táblai tanácselnök szombaton is folytatta az egyes bírák meghallgatását és az ügyre vonatkozó iratok tanulmányozását, amelyekről jegyzeteket készítettett magának.

— **Makacs gyilkos.** Előzött két hónappal történt az Kolozsvárott, hogy egy *Butyka András* nevezetű ember megtámadta az utcán a feleségét s mellette szurta egy nagy késsel. A késelés annak volt a büntetése, hogy az asszony nem akart együtt élni az — úgy látszik — nem igen jámbor természetű emberrel. Az asszony nehéz sebet kapott. Mostanáig tartott, míg kiépült belőle. Tegnap aztán újra elment hozzá az ura, hogy rábeszélje arra, hogy menjen vissza a közös lakásba. Az asszony látta jönni s remegve magára zárta az ajtót. A brutális ember előbb az ajtó előtt állva kapacitálta, aztán nekiteküdt a gyöngye zárnak s beoldotta az ajtót. Az alig fölépült asszony menekült előle, de a férfi rárohant, leteperte a földre s ha lett volna nála valami gyilkos szerszám, valószínűleg egyszerűs mindenkora végez vele. Így meg kellett hogy elégedjék azzal, hogy félholtra verte az asszonyt, míg megérkeztek a szomszédok és lefogták. A csendőrök is eljöttek nemskóra s megvasalva vitték be a rendőrség irodájába. onnan pedig a — kórházba, mert valószínű föltevés az, hogy nincs rendben az esze.

— **Házasság.** *Báthory* Dezső gomirjei vasúti tisztviselő eljegyezte *Tömösközy* Vilma kisasszonyt Gyulaórl.

— **Katasztrófa a buscon.** Borzasztó szerencsétlenség történt tegnapelőtt *Torcsa* községben a görög-katolikus busc alkalmával, amelynek öt áldozata van. Hat mozsár volt felállítva a templom előtt s azok kezelésével egy tudatlan embert, *Balog Mátást* bízták meg. Amikor az istentisztelet kezdődött vette, őt lövése dördült el. A hatodik tarackra került a sor, amelyet a község erdőkerülője töltött meg; *Balog Mátás* meggyújtotta a kanócot. Egyszerre irtózatos durranás reszketette meg a levegőt, amely után sirás és halálhörgés hallatszott. A mozsár fölrobbant s a szilánkok a nép közé repültek. Amint a füstelhő szétoszlott, borzasztó látvány tárult a körülállók szeméi elé. Öt ember, köztük két gyermek, sebekől boritva, vértócsában hevert a földön. *Balog Mátás* azonnal meghalt, *Bodnár István* 6-liszák gazdának karját, *Lukács János* utjalusi legénynek lábát szaggatták szét a fölrobbant mozsár szilánkjai. A szerencsétlenül járt embereket azonnal gyógykezelés alá vették, kik közül azonban öten nagy kinok közt meghaltak.

— **Tanítók gyűlése.** A magyarországi tanítók országos bizottságának igazgató tanácsa tegnap *Lakis* Vendel elnökével gyűlést tartott, meiyen tudt adták, hogy az iskolázási intézmény és a tanvizsgálatok kérdését, ugyszintén a tanítóegyesületi élet fejlesztésére vonatkozó közgyűlési határozatok egybeolvasását egy-egy bizottság végzi. Az igazgatótanács megütközéssel utasítja vissza azt a hangot, melylyel az Országos bizottságot és annak elnökét az utóbbi időben egy tanügyi lapban támadták.

— **Nagy szerencsétlenség egy vadászon.** *Érsekújvárról* jelentik a *Fővárosi Értesítőnek*, hogy az ottani vadászterületet bérli budapesti vadásztársaság egyik tagja *Kohner Jenő*, *Kohner* Zsigmond budapesti izraelita hitközségi elnöknek fia a tegnapi vadászat alkalmával az Érsekújvárral szomszédos *Perbete* község vadászterületén az ott hadgyakorlatot tartott honvédek közül hetet megsebesített, egy rezervistának pedig kilőtte a szemét. A szerencsétlenségről ott azonnal a helyszínen jegyzőkönyvet vettek fel és *Kohner Jenő* *Gajári* Odón országgyűlési képviselő igazolása után a csendőrség szabadon bocsátotta.

— **Időjárás.** Az időjárás országsszerte száraz volt. Eső csekély mennyiségben esett az észak-keleti feloldt egyes pontjain és a tengerpart környékén. A hőmérséklet még mindig a normális alatt van. *Máramaros-Szigetről* táviratozzák, hogy *Papfalva*, a vissói járásban a Bratylla havas alatt néhány nap előtt óriási vihar volt. A villám hetszer beütött a kiálló sziklákba s egy marhacserdőtől a villám hetet agyoncsüjtött. Másnap a havast hó lepte el.

— **A lembergi betörés.** A lembergi rendőrizgatóság táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy ott az éjszaka betörték *Jonasz M.* bankházába, ahonnan, mint megírjuk, 1600 rubelt, 24.400 korona értékű galiciai földhitelezőlevelet, 12.600 korona értékű 5%-os bosznia-hercegovinai bank záloglevelet, 2 lembergi 10 ezer koronáról szóló takarékpénztári betétkönyvet, 9 galiciai jelzálogbank részvényt s mintegy 700 koronányi sorsjegyet és készpénzt elvittek. Az összes kár 80 ezer korona.

— **Családi dráma.** Bécsben ma reggel hét órakor a Kugelgasse egyik háza előtt családi dráma nyert borzalmas befejezést. Egy romlott lelkű férj agyonlőtte a feleségét és utána a maga életét oltotta ki. Horák ötvennégy éves mészáros rosszul élt a feleségével és otthonukban állandó volt a perpatvar. A férj brutális, részeges ember volt, akinek oldala mellett sokat szenvedett az asszony. Nemrégien elhagyta Horák a feleségét, de valahányszor pénzre volt szüksége, iókereste, közben panaszt emelt ellene házasságtörés miatt és ebben az ügyben mára volt kitűzve a járásbíró előtt az első tárgyalás. Horák ma reggel az utcán ráesett a feleségére és revolverrel kétszer rálőtt. Az asszony összerogyott, mire Horák agyonlőtte magát és szörnyen halt. Szerencsésen felesége még félóránál élt, aztán ő is meghalt.

— **Bibliai előadások.** Bibliai előadások lesznek a héten, kedden este 7 órakor a hold-utcai iskolaház dísztermében és pénteken este 7 órakor az Erzsébet-körtéri református imateremben.

— **A gyógyszerészek orvosi tanfolyam vizsgálata.** A budapesti gyógyszerészek orvosi tanfolyam vizsgáit augusztus 28-tól 31-ig tartották meg. A vizsgákra összesen hatvanötven jelentkeztek. Ezek közül 14-en kitüntetéssel vizsgáztak, 40-en elégséges eredménnyel, 11 hallgatót pedig néhány hónapra visszavetettek.

— **Élelmiszer-hamisítók.** A székeslőváros közgazdasági bizottsága ma délelőtt a következőket ítélte el élelmiszerek hamisítása miatt. Tejhamisításért a következőket: *Kudisch* István, a budai-bicskei teigazdaság tisztjét 100 koronára, *Kádár* Györgyöt 100 koronára, *Grünhut* Albertet 20 koronára, *Keszler* Zsigmondot 20 koronára, *Nikodem* Imrét 20 koronára, *Szekeres* Józsefet 20 koronára, *Hirschhorn* Jakabot 20 koronára, *Vidak* Lyubomirt olaj-hamisításért 10 koronára.

— **Vesztett kutyák.** Tübből táviratozzák, hogy ma reggel több veszett kutya Títelben néhány embert veszélyesen megmart. A rendőrség ebzáratot rendelt el.

— **A Dunába ugrott.** Az éjszaka egy közepkorú férfi a Lánchídnél a Dunába ugrott. Nem tudták kimenteni. Az életet nem hagyott maga után semmi olyan tárgyat amelyből személyazonosságát meg lehetne állapítani.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Ma este cigányzene lesz hallható a Telefon Hírmondó összes állomásán esti 8 órától 11 óráig. A cigányzene-átvitelt azonban, melyet az Emke- és az Elite-kávéházból közvetít a Telefon Hírmondó, megszakítja s 8 óra 15 perckor tartandó tévés-olvasás (frankfurti, párisi tévésolvasat és berlini tévésolvasat) és a fél 10—10 óráig való esti olvasás, melynek keretében az est folyamán érkezett legújabb híreit olvastatja fel a beszélő újság.

Állami tisztviselők mozgalma.

— **A központi bizottság memorandum-tervezete.** — Budapest, szeptember 9.

A tisztviselői kongresszust előkészítő központi bizottság társelnökei *Vörös* László országgyűlési képviselő és *Benedek* Sándor közigazgatási bíró, ma az állami tisztviselők helyi bizottságainak elnökeihez megküldték azt az emlékirat-tervezetet, amelyet a kormány elé való terjesztésre a központi bizottság elfogadott.

Az emlékirat a két elnöknek, az ügyhöz méltó komolysággal, alaposan és nemes buzgalommal, a tisztviselők jogos érdekeinek szemmel tartásával alkotott munkálata. A központi bizottság memoranduma, igaz, nem ölel föl minden kívánságot, de minden kérelmet, melynek teljesítése remélhető volt, fontolóra vett és csak akkor mellőzte, mikor meggyőződött arról, hogy e kívánságok fenntartása az ügy egészét veszélyeztethetné. A memorandumhoz csatolt kimutatás számot ad mindazon kérésekről, melyeket megköszöntettek egyes helyi bizottságok s a sok kérés közt valóban vannak olyanok, melyek komoly számbavételre igényt soha sem tarthattak. Ezeket a kérelmeket az ügy érdekében okvetlenül mellőzni kellett s az igényekben való helyes mértékártás ellenére lehetett volna a memorandumba fölvenni. Miután így az emlékiratot a jogos igények okos mérlegelése jellemzi, okvetlenül nagyobb és biztatóbb reménységgel lehet a kormány elé bocsátani, mintha a kívánságok sokaságával az akcióit komolyságában rejlő erejétől fosztották volna meg.

A memorandum szövegét az alábbiakban ismertetjük:

A memorandum négy részben tárgyalja az állami tisztviselők kérelmeit s azok indokait. E négy rész a következő:

Az első rész a **fizetésemelésről**, a második az **előléptetési viszonyok javításáról**, a harmadik a **szolgálati pragmatika törvényhozási megalkotásának szükségességéről**, a negyedik pedig a **nyugdíjtörvény módosításáról** szól.

(A fizetésemelés.)

A javadalmazás emelését a memorandum az alábbi táblázat szerint óhajtja.

Az IV—XI. fizetési osztályba sorozott állami tisztviselők fizetésének kimutatása.

Fizetési osztály	Fizetési fokozat	Fizetés koronákban
IV.	1	14000
	2	12000
V.	1	10000
	2	8000
VI.	1	7200
	2	6400
VII.	1	6000
	2	5400
VIII.	1	4800
	2	4400
IX.	1	4000
	2	3600
X.	1	3200
	2	3000
XI.	1	2800
	2	2600
XII.	1	2400
	2	2200
XIII.	1	2000
	2	1800
XIV.	1	1600
	2	1400

E táblázat előbeléptetéséből okszerűleg folyik, hogy az altisztek és kezelők évi fizetése 1400, 1800 és 2200 koronás fokozatokban, a hivatalosok fizetése Budapestben 1000, 900 és 800, egyebütt 900, 800 és 700 koronában állapíthatók meg. A táblázat szerinti fizetésemelés keresztülvitelét a memorandum már az 1902. évi költségvetésben kéri.

E kérelmet a memorandum a következő indokkal támogatja:

1. A fizetésemelés folytán összesen 19.317.446 korona új budget-teher áll elő. Ez a teher pedig adóemelés nélkül fedezhető a pénztári feleslegekből. 2. Az 1893. IV. t. c. indokolása szerint is az állam nemcsak a humanitás, de önmaga iránt is elkerülhetlen feladatot teljesít, ha az előléptetési viszonyokat kedvezőbbekké teszi, biztosítván egyrészt a hivatalnokai kar anyagi gondoktól való mentességét, másrészt a türelemességét. A magyar állami tisztviselő nem akarja hivatalát melléklőalkozásnak tekinteni, hanem függetlenül, csakis a magyar állam szolgálatában akar állani. Ezenkívül szem előtt kell tartani, hogy a termelő polgárságnak javára fog szolgálni, ha 30.000 család ember jövedelmét szaporodnak. 3. Az 1893. IV. törvény cikk indokolása még egy fontos érvvel támogatja a mozgalmat. Ez indoklás maga is elismeri, hogy az akkori fizetésemelés nagyon szerény s vele a tisztviselők viszonyain segítve nincsen. Azóta az állampénztári feleslegek megnövekedtek, de újabb intézkedések nem történtek. 4. Az összes elsőrendű elméleti cikkek megdrágulása is hatalmasan pártfogolja a mozgalmat. Az állami tisztviselők a jelen súlyos gazdasági helyzetet jobban érzik, mert csak pénzben kapják járandóságukat félre tett tőkék nincsenek. 5. A közös hadsereg és honvédség tisztjeinek fizetésemelését ugyanezek a körülmények érelték meg. 6. Az 1800 koronás alapfizetést azért vette föl a memorandum, mert a végrehajtási törvény is ennyit tart létminimumnak.

A memorandum ezután az altisztek és szolgák fizetésemelésére vonatkozó javaslatot s a lakpénz kérdését tárgyalja. A lakbérre vonatkozólag azt kéri, hogy az az időközben változott lakbérviszonyoknak megfelelően legyen szabályozva.

(Előléptetés.)

Az emlékirat második része azt kéri, hogy a törvényben mondják ki, hogy minden állami tisztviselőnek legkésőbb öt év múlva fizetési osztályának megfelelő magasabb, további öt év múlva — amennyiben a fizetési osztályban három fizetési fokozat van — a fizetési osztályának megfelelő legmagasabb fizetési fokozatba kell előléptenie; ha pedig a VII—XI. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselők fizetési osztályuk legmagasabb fizetési fokozatát is elérték és ettől számítva tíz év alatt magasabb fizetési osztályba sorozott állásra önhírdájukon kívül eső ok nélkül ki nem nevezetnek, fizetésük tíz, minden további öt év után fizetésük öt %-ával felérő s a nyugdíjba beszámítandó személyi pótlékban részesítendő.

Ezt a második kérelmet így indokolja az emlékirat: 1. 1893. óta meggyőző adatok halmozódottak föl ammellett, hogy a VII—XI. és IX—XI. fizetési osztályban az előléptetés észlely nagyon kedvezőtlenek. 2. A fizetési fokozatok rendszeréhez fűzött az az érvelés, melyet a törvényjavaslat benyújtó pénz-

ügyminiszter hangsúlyozott, hogy az **átlag-számítások** szerint átlag 3 év kell ahhoz, hogy valaki magasabb fizetési fokozatba lépjen, még a számtiszteknél sem vált be. 3. A memorandum az egyes tárcakörhöz tartozók összlétszámba való foglalását kéri és azt, hogy a magasabb és kisebb fizetési osztályok és az osztályokon belül az egyes fokozatok között megfelelő arányt hozzanak létre. A IX., X. és XI. fizetési osztályok tisztviselőit egyenlően kellene beosztani s bármely tárcakörbe tartozó minősítéshez köztük tisztviselők azonos javadalmazást kapjanak. 4. Negyven év múlva, a tervezet szerint az állami tisztviselő összesen 2640 korona fizetéshez jut, ez pedig az államköltségvetésre nem ró túlságos terhet. 5. A pénzügyi teher ellensúlyozására nézve azt jegyzi meg a memorandum, hogy e javaslatok elfogadása esetén hosszú időig nem lesz szükség új hivatali állásokra. 6. Az előmenetelnek szigorú, de igazságos feltételekhez való kötését kéri az emlékirat.

(Szolgálati pragmatika.)

A memorandum harmadik részében előadott kérelem oda irányul, hogy törvényileg szabályoztassanak a következők:

a) A egyelem, fegyelmi eljárás, fegyelmi hatóságok egységesen az összes többi állami tisztviselőkre nézve; b) a hivatali állások betöltésének módja, az előléptetések és kinevezések; c) a hivatalos kiküldetések és átköltözések alkalmával járó illetmények; d) a szabadságjogi jog; e) jutalmak, segélyek, kedvezmények; f) a tisztviselők köteleességei, a titoktartás, hűség és engedelmesség; g) a tisztviselői állás összeférhetetlensége; h) a felügyelet gyakorlása.

A megalkotandó törvényjavaslat alapelvei a Keleti-féle műben lefektetettek, tehát következők legyenek:

a) nagyobb fegyelmi büntetést független bíróság a modern jogszolgáltatás elvei és formái szerint mérhessen csak ki. Első fokú fegyelmi bíróság legyen a fegyelmi kamara, második végző fokon a közigazgatási bíróság. b) A minősítési jog oly módon szabályoztassék, hogy a minősítési táblázatot az érdekeltek megtekinthessék és azok ellen jogorvoslati élni módjukban legyen. c) A tisztbi biztosiék, mely különben sem nyújt semmi komoly védelmet, ha a kezelt összegekhez viszonyítatik s mely mégis nyomasztó és igaztalan terhe az amugy is igen előléptetéses hivatást teljesítő pénzügyi tisztviselőknél, véglegesen megszüntetendő. d) Az előléptetés alkalmával áthelyezett tisztviselő átköltözésének költségei, melyek gyakran az előléptetés útján szerzett egyévi jövedelemtöbblet összegét is meghaladják, térítessenek meg. e) A szabadságjogi az összes tisztviselőket törvény szerint ugyanoly mértékben illesse, mint a bírókat és bírósági tisztviselőket.

(A nyugdíj-törvény.)

A memorandum utolsó része a következőket kéri:

1. Az állami tisztviselő, altiszt és szolga övegyének nyugdíja a férj javadalmazásának 2000 koronáig 60%-a, azonfeül 100 koronánként 25% legyen. 2. Az övegyet a nevelési járulék már egy gyermek után is illesse meg s kitörleendő az 1885. XI. t. c. 43. §-a. 3. A tisztviselő akkor is részesíthető nyugdíjban (minisztertanácsai határozat alapán), ha bár nem a szolgálat közben, de önhírdájukon kívül szolgálatkötetenné lett. 4. Mondják ki, hogy a temetési járulék az összes tisztviselők után engedélyezendő.

(A zárszó.)

Nagyméltóságú minisztérium!

Miként bevezető szavunkban ígértük, előadtuk híven és kötelességszerűen lehetégetőbb bajainkat, előterjesztettük legsürgősebb kérelmeinket.

E kérelmeink teljesítése képessé tesz minket, hogy összes testi és lelki erőnkkel, egész tevékenységünkkel szolgáljuk a magyar nemzeti állam teljes kiépítésének magasabb célját, amelynek elérésén a magas kormány bülos vezérlete alatt munkálni kötelességünkkel tette a nemzeti akarat.

Erős a hitünk, hogy sorsunk intézői a magyar állam érdekében állónak fogják találni s teljesítik is kérelmeinket. Ezzel az erős hittel és bizva a jó Istenben és királyunk bölcsességében, a nemzet belátásában és a magas kormány jóakarátában, közel 30.000 jórészt családos magyar állami tisztviselő nevében kérjük a nagyméltóságú kormányt, hogy a fent négy csoportban részletesen előadott legsürgősebb kérelmeinket, nevezetesen fizetésünk emelését, az előléptetési viszonyok javítását, a szolgálati pragmatika törvényhozási szabályozását, a nyugdíjtörvény módosítását, az általunk kért módon és időben teljesíteni méltóztassék.

Kelt a magyar állami tisztviselők kongresszusának Budapestben 1901. évi szeptember hó 23-án tartott üléséből.

(A kongresszus ügyrende.)

(A kongresszus a székesfevárosi budai Vigadó II. ker. Corvin-tér) nagytermében lesz.)

A kongresszus értekezlet előzi meg, mely 1901. szeptember hó 21-én délelőtt 10 órakor, illetőleg délután 5 órakor lesz. Az értekezlet célja a vidéki helyi bizottságok megbízottjai és a Tiszviselői Kongresszust Előkészítő Központi Bizottság között a kormány elé terjesztendő emlékirat szövegére és az abban felveendő kérdelmek tekintetében s általában a kongresszus méltóságos lefolyására nézve előleges egyetértő megállapodást elérni. Ez első értekezleten felszólalási és szavazási joggal csak a vidéki államtisztviselők helyi bizottságának megbízottjai és a Tiszviselői Kongresszust Előkészítő Központi Bizottság tagjai vehetnek részt. Hallgatóságnak azonban a karszaton a kongresszus összes igazolványos tagjai jelen lehetnek.

Az értekezlet tárgyai: 1. Tisztikar kijelölése. 2. A szavazás módjának megállapítása iránti javaslat. 3. Az emlékirat-tervezet. 4. Javaslat a központi szervezet létesítése iránt.

A kongresszus szeptember hó 22-én délelőtt tíz órakor folytatódik.

A kongresszus tárgysorozata:

1. A tisztikar megválasztása. 2. Elnöki megnyitó. 3. A kormány elé terjesztendő emlékirat. (Előadó *Solyomossy Miklós*.) 4. A temesvári helyi bizottságának a központi tisztviselői szervezet létesítése iránti indítvány. (Előadó *Huszár Márk*.)

A kongresszus tárgyalását illetőleg a következőket javasolják: Az elnökök és előadók korlátlanul folytathatnak be a tárgyalás menetében. A felszólalók csak egyszer szólhatnak egy tárgyhöz és amennyiben a felszólalók tömege melőzhetelné tenné, a tárgyalást vezető elnök jogosítva van az egyszeri felszólalás időtartamát tíz percre korlátozni. Minden felszólaló köteles ebekelőt szándékát a rendelkezésre álló „Felszólalási jegy”-en bejelenteni akképpen, hogy arra nevét, tisztii állását, állomási helyét és azt, hogy mily tárgyban akar felszólalni, feljegyzi. A felszólalási jegy a karszalagok által felismerhető rendezők egyikének átadandó, ki azt az elnökhöz juttatja. A felszólaló csak a bejelentett felszólalások számszerű sorrendjében beszélhet, amikor erre az elnök által névszerűen felhívatik.

(Szeged.)

A szegedi állami tisztviselők mozgalmat intéző százas bizottság az országos nagygyűlés elé tíz pontból álló memorandumot terjeszt. A bevezetésben nemcsak hangon ki vannak fejtve azok az okok és körülmények, amelyeknél fogva a mozgalom megindult. Az állam minden törvénye és rendelete holt betű, amelynek a tisztviselők adnak életet. Az állami érdek az, hogy a törvények egészében és üdvösen uralkodjanak, ami csak úgy lehetséges, ha a tisztviselők tisztességes megélhetése és fokozatos előléptetése biztosítva van, s óval, ha anyagilag, szellemileg és erkölcsileg függetlenek. Magyarországgal és férfias önértékeléssel adják elő sérelmeiket és kéréseiket. Nem várhatják el a kormánytól, hogy minden kérelmük egyszerre teljesüljön s bíznak a kormányban, hogy fokozatosan megvalósítja azt, ami az állam érdekét csak előmozdítja. A nép a magyar állami tisztviselőket látja és tiszteli vagy gyűlöli a magyar államot, és amilyenek látja az állami hivatalnokokat olyannak tartja a magyar államot is. A tíz pont a következő:

1. Minden állami tisztviselőnek — ideértve az állami tanítókat is — fizetése minden kormányzati ágban és minden rangosztályban a jelenlegi rangosztályok lementésével 1600 koronával kezdődő a a fizetés mellett az osztrák állami tisztviselőkével, lakáspénze pedig a katonatisztek részére megállapított lakbér és butorkárpótlási illetményekkel egyenlő mértékben határozassék meg.

Akkortákká mennél előbb megrielelő szolgálattel pragmatika, amelyben az állami tisztviselők szolgálattel viszonyai az államhoz egymáshoz, főlegbevalóikhoz és alárendeltjeikhez tisztán és szabatosan meg legyenek határozva és amelyben a fokozatos előléptetésnek legvégső határa minden esethezszéggel szemben akként állapítassék meg, hogy ha egy tisztviselő elérte rangosztályának legelőbb fizetési fokozatát és felsőbb rangosztályba bármely — önhibáján kívül eső — ok miatt elő nem léphet, minden öt évi szolgálat után fizetésének 10 százalékát kitevő és a nyugdíjba is beszámítandó korpótűkben részesül. Az eadósodás azonban az elemelőrele nem legyen akadály. Előlépés esetén a korpótűk csak a fizetés többete erejéig szüntetendők be.

A magasabb és alacsonyabb fizetési osztályok között a kellő arány helyreállításassék s a fizetési fokozatok következetesen egyenlő arányban töltsenek be. Az egyes fizetési osztályok fizetési fokozataiba rangsor szerint való előlépés ideje legelőbb 3—3 évben állapítassék meg és biztosítassék.

A fizetési osztályok helyhez kötöttsége szüntetessék meg vagyis az ugyanolyan foglalkozási korral bíró tisztviselők a magasabb osztályt és fizetési fokozatot állomási helyükön is elérhessék.

A foglalmi ügyek a szóbeliség és közvetlenség

elvei szerint két fokozat, de másodfokban független bíróság által döntessenek el. Az igazságügyi tisztviselőkre nézve a jelenlegi foglalmi hatóságok fennmaradásának ugyan, de a teülgyleleti hatóságok gyakorlati egyén az itelőtanácsban részt ne vehessen.

3. A családok tisztviselő minden kiskorú gyermek után annak nagykorúságáig törzsfizetésének és lakáspénzének 10 százalékban meghatározott családi pótlékban részesüljön.

4. A nyugdíjtörvény akképp módosítassék, hogy a) a betöltött 60-ik év megállapítja a nyugdíjra való jogosultságot, de aki ezen életkorban is még egészséges és munkaképes s tovább szolgálni kíván: mindaddig, míg egészséges és munkaképes, hivatalból nem nyugdíjazható.

b) A köteles szolgálati idő: egyetemet végzetekre nézve 30 év. érettségiző vizsgát kiállottakra 35 év, mindenki másra nézve 40 év.

c) A szolgálatban utóljára az igényjogosultat megillető beszámítható javadalmazás összegének megállapításánál a rendszeresített fizetésen kívül a lakáspénz és korpótűköt is számítani kell. A millenniumi év azonban három nyugdíj-évet számít.

d) Az özevgy nyugdíjra a férfi beszámítható javadalmazásának felét, nevelési járulékul pedig minden gyermek után az öt megillető ellátásnak 1/3 részét kapja.

e) A teljes árvaságra jutott gyermekek nevelési járuléka megegyezszen annyi legyen, mint azoké, akiknek egy szülője még életben van.

f) A temetkezési járulékul a nőtlen tisztviselő után is jár.

5. Kinevezés és előléptetés esetében is megkapja az állami tisztviselő az átköltözködései illetményeket.

6. Töröltessek el a tiszteletdíj a pénztári óvadék (tiszti biztosíték) és a tisztviselő javadalmazásának átvételéről bélyeges nyugta kiállításának kötelezettsége. Az állami tisztviselő javadalmazása után semmiféle adó semmiféle címen ki ne rovasssék.

7. Minden állami tisztviselőnek biztosítassék minden évben megfelelő szabadságidő és a vasárnapi munkaszünet rájuk is kiterjesztessék.

8. Az állami tisztviselő gyermekei az állami, vagy államilag szervezett tanintézetekben tandíjmentességgel élvezzenek.

Az egyenes adók, illetékek és egyéb törvények határozmányainak áthágása, vagy elmulasztása következtében kiszabott és eddig az állam jóvedelmét szaporító tölemelt illetékekből, pénzbírságokból és az interkaláris jóvedelmekből, az állami tisztviselőket mindkét nembeli gyermekei számára ösztöndíj-alapok és az ország különböző részeinek nagyobb városaiban internátusok létesítessenek.

Az állami ösztöndíjak kiosztásánál a hasonló előmenetel kimutatása esetében az állami tisztviselő gyermekei birjanak elsőbbséggel; a katonai tanintézetekben pedig a katonatisztek fiaii részére biztosított előnyöket élvezszenek.

Ösztöndíj-folyamodásokhoz az állami tisztviselőktől szegénységi bizonyítvány ne kirántassék. Az állam költségén való egyéves önkéntesi szolgálatra pedig a tisztviselők fiaii szegénységi bizonyítvány nélkül is elolagattassanak.

9. A minősítési táblázatok nyilvánosak legyenek és azokból a hatályukat vesztett foglalmi és rendbüntetések és elnöki (főnöki) megintések feljegyzései hivatalból töröltessek. A minősítés ellen jogorvoslatl lehetessen élni.

10. A végrehajtási törvény akként módosítassék, hogy az állami tisztviselőnek ruházata és lakáberendezése, valamint családi pótléka egyáltalán ne legyen leolagható.

Végül felhívja a memorandum a kormány és törvényhozás figyelmét az állami altisztek és szolgák sanvuru helyzetére, amelynek javítását szintén kéri. A memorandumot *Kagylay Géza* itelőltáblai bíró (elnök), *Kalner Elek* pénzügyvizsgáló és *Perjéssy László* kereskedelmi iskolai igazgató (bizottsági igazgatók) és *Pálffy Zsigmond* postafőtiszt (jegyző) írták alá.

(Pécs.)

„Minden állam olyan tisztviselőkkal bír, amelyent megérdemel”. — ezzel a mondással kezdik a pécsi állami tisztviselőök a memorandumukat. Magyarországra ez csak részben áll, mert ennek az országának, bár nem biztosít a kellő mértékben tisztviselőinek a gondmentes megélhetést, azért azok képzettség és buzgóság dolgában kiválóak. Mert a tisztviselői karban megvan az a hagyományos szellem, amely 1867-ig arra képesítette a legtöbb állami tisztviselőket, hogy a közhivatalat, mint *nobile officiumot* vagy egészen díjtalanul vagy pedig nagyon csekély javadalmazását látta el. Ennek a szellemnek az alapját tette pedig a legtisztább hazaszeretet, amely ma is megvan változatlanul, de amióta Magyarország a kulturálatomok sorába emelkedett, a megélhetési viszonyok ugyancsak megváltoztak s a mai közhivatalnok alig vállalhat melékfoglalkozást s csak kevesen támaszkodhatnak magánvagyonra. Fáj a tisztviselőknek, hogy az állam egyes magas tisztviselőktől eltekintve, még olyan fizetést sem kapnak, amilyet Oroszország, vagy Szerbia ad hivatalnokainak. Mig husz év előtt a törvény 800 forintban állapította meg a leolagható fizetés minimumát, az 1893-iki törvény 500 forintban állapítja meg a kezdő fizetést, amennyit Ausztriában a *hivataliszolgák* kapnak. Mindezeknél fogva a következő pontokban kéri belzetük javítását:

1. A m. á. tisztviselők fizetése azon alapon rendezessék, amelyen 1893-ban az ausztriai tisztviselők fizetése szabályozottat; lakpénzüik legyen megelő

a hasonló fizetési osztályu katonatisztek lakbérének. 2. A nyugdíj-törvény (1865: XI. törvényoikk) méltányos revízió alá vesssék; különösen a nyugdíj megállapításakor az eddignél nagyobb % fogadtassék el. A köteles szolgálati idő számláltassék le 40 évről 30 évre — tekintve, hogy a tanárok szolgálati ideje csak 30 év jöllehet őket az állam sokkal kevésbé veszi igénybe, mint más tisztviselőt; s mert még Oroszországban is csak 25 év a szolgálati idő. 3. A özevgy részére biztosítassék legalább kétharmad része volt férje fizetésének és ezen kedvezmény terjesztessék ki az összes eddigi özevgyekre is. 4. A gyermekek nagyobb ellátásban részesítessenek. Az árván maradt gyermekek mindegyike s ha csak egy van is, ez is kapjon ellátást. 5. A temetési járulékul illesse meg a nőtlen tisztviselőt is. — hogy ne forduljon elő azon gyakori eset, hogy a nőtlen tisztviselőt környoradományokból vagy közközltségen kelljen eltemetni. 6. A szolgálati pragmatika épitetessék életbe megállapítván ez a tisztviselők jogait és kötelezségeit s kimondván, hogy a minősítés többé nem titkos; joga van azt a tisztviselőnek — meghatározott időkbén — betekinteni sőt ha minősítése az eddiginél rosszabbra teténék, ez vele az okokkal együtt közlendő. 7. Az állami tisztviselők gyermekei állami tanintézetekben tandíjat ne fizessenek, amint a katonatisztek fiaii is a katonai iskolákban éppen nem, vagy igen csekély ellátási összegget fizetnek. 8. A millenniumi éve számítassék 3 vagy 2 évnek, amint a törvényhatóságok is ezt 5. 4 vagy 3 évnek számították be, — s ezt a miniszterium is elfogadta a törvényhatóságok tisztviselőkre nézve. 9. A szolgálati díj az eddigi 1/3 részénél kisebbre mérsékeltessek; a mentes 300 forint minimum 800 forintra jelemeltessék. 10. Az illetmények utáni nyugta- és pályázati kérvények bélyegilletéke el-töröltessek. 11. A készpénzbeli biztosítékok (kaució) megszüntendők.

A pécsi állami tisztviselők közgyűlése által választott 30 tagú bizottság nevében: *Dr. Zankay Aladár* királyi járásbíró, intéző elnök; *August Ferenc* m. kir. pénzügyvizsgáló-helyettes, bizottsági elnök; *dr. Obetkó Dezső* királyi aljárásbíró, bizottsági jegyző.

Az anyagvizsgálók kongresszusa.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, szeptember 9.

Ma délelőtt tíz órakor nyitották meg a müegyetem kupolacsarnokában az anyagvizsgálók III-ik nemzetközi kongresszusát. A müegyetem aulájában a nyelvsgó egyetemi ifjak épp oly zajosan tárgyalták a beiratkozás és vizsgálatok eseményeit, mint máskor, pedig a müegyetem falai között folyt le a nagyjelentőségű gyűlés melyen a világ minden tájáról összesereglett tudorok hosszu és fáradságos kísérletezősekirol adnak számot. Az anyagvizsgálat arra törekszik, hogy a legkülönbözőbb anyagoknak fizikai és kémiai sajátságát állapítsa meg. A hidak, gépek, építkezések különböző anyagait előzetesen tudományos kísérletezéssel kell megvizsgálni. Az építések anyagainak folytonbódősége s az anyag helytelen megválasztása kártalan bedől szerencsétlenségek teszik szükségessé azt, hogy a műszaki anyagokat egységes vizsgálati módszerrel, megállapítsuk. Ezeknek az anyagoknak a vizsgálatával foglalkoznak az összesereglett szaktudósok s céljuk, hogy a kísérletek ismertetése után egyöntű eljárást állapítsanak meg. A nemzetközi egyesület kongresszusa először *Stockholmban* volt és itt határozták el, hogy méltányolva a budapesti müegyetem tanárainak e téren való munkálkodását, Budapestben fogják a második kongresszust megtartani.

Vasárnap délután érkeztek a vendégek, akiket *Ilosvay Lajos* rektor fogadott. Az elszállásolást *Rejtő Sándor* müegyetemi tanár végezte. A gyűlésen több mint ötszáz tudós volt együtt. Mindegyik elützte a kongresszus jelvényét mely a magyar cimereből és az illető tudós hazájának színet viselő szalagocskából áll. Sokan elhozták feleségeiket, kik érdeklődéssel nézték a nyelvsgó sokaságot, megismerkedve a magyar tagok nejeivel, kik szeretetreméltóan töltötték be a háziasszonyi tisztelet. Hazai kitünőségeink közül itt láttuk *Czekehus Aurél* miniszteri tanácsost, *Ludwig Gyulát*, a máv. elnökigazgatóját, *dr. Ilosvay Lajos* rektort, *Czigler Győzöt* a szervező bizottság elnökét és a müegyetem kitünő tanárait, *Farbaky István* volt országgyűlési képviselőt és a magyar tudósok színejavát.

A kongresszust *Tetmajer Lajos*, a bécsi müegyetem tanára 2 órakor nyitotta meg szép magyar beszéddel. Rendkívüli dolog hogy nemzetközi kongresszust magyar beszéddel nyissanak meg, s épp ezért kiválóan jól esett a tudósok gyűlekezetében, azok legelőbbjétől a híres professzortól magyar beszédet hallani. Pedig már ötven éve távol van az országtól s mégis tisztán esendül meg akján a hazai nyelv. Rég elfeledett dalok jutnak eszembe! — mondá a tudós tanár — „midőn ez ország szemtelt földjére lépek, ahol egykor bölcsőm ringott”. Zajos éljenzéssel kísért beszéde után, amelyet *dr. Hodr Mór* tolmácsolt, *Czekehus Aurél* miniszteri tanácsos üdvözölte a kongresszust az országgyűlés berekesztésénél távollevő kereskedelmi miniszter megbízásából a magyar kormány nevében. *Czigler Győzö* a teknikai tudományokkal foglalkozók nevében németül szólott. *Ludwig Gyula* az államvasutak nevében üdvözölte a kongresszust, s magas

nívója fejtegetésében vázolta az anyagvizsgálás jelentőségét a vasutaknál. Dr. Ilosvay Lajos rektor angolul beszélt.

Ezután kezdetét vette a tanácskozás. Tetmajer elnök indítványára közfelkiáltással megválasztották tiszteletbeli tagokul Hegedűs Sándor kereskedelmi minisztert, Gränzenstein Béla államtitkár, Ludwig Gyulát, Ráth Pétert, a Kassa Oederbergi vasut elnökgazgatóját, Borbély Lajost, a rimamurányi vasútvégek műszaki igazgatóját és dr. Ilosvay rektort. A kongresszus másodelnöke Belovszky N. orosz belső titkos tanácsos, a pétervári egyetem tanára lett. A szakosztályok elnökeiül Borries hannoveri udvari tanácsos, egyetemi tanárt Czizler Győzöt, Mesnager A. francia egyetemi tanárt választották meg.

Az előző jelentés felolvasása és tudomásul vétele után szétoszlottak a kongresszus tagjai.

Délután a budai hegyek közé rándultak ki és élvezettel gyönyörködtek a táj szépségeiben. Este a Magyar Mérnök- és Építészegylet helyiségében tartózkodtak ahol lényes estélyi rendeztek tiszteletükre. Az estén jelen voltak többek között Roussel, a belga arzenális műszaki igazgatója Lutz Károly, a müncheni, Brough, a glasgowi Sawage, a párisi. Kolk, az amsterdami, Benetti, a bolognai egyetem tanára és Chaulatschenka A. orosz tábornok, a pétervári egyetem tanára.

A kongresszus öt napig tart. Délelőtti ülések, délután pedig kirándulások lesznek.

Sz. A.

Háromezer ember kenyér nélkül.

— Bányászok nyomora. —

Budapest, szeptember 9.

Ötszoros hír jelentette a minap, hogy Krassó-Szörénymegyében Ruskabánán és Ruskicán a bányamunkák beszüntetése miatt háromezer család munka nélkül marad télre. Még azt is közölte a kurta távirat, hogy az igazom ennek következtében rendkívüli a munka nélkül levők között.

Ez volt a tudósítás, semmi egyéb, de a tömeges népnymornak ilyen fukar szavakkal való kemény bejelentése, minden bővebb magyarázat nélkül, szinte hihetlenné tette az esetet. De most már megkaptuk a bővebb értesítést, tudósítónk hosszabb levélben számol be erről a rendkívüli eseményről, s a kurta táviratot teljes mértékben megerősíti. A helyzet az szerint az, hogy most szeptemberben ötszáz ember teljesen elkészületlenül kenyér nélkül marad, s mivel a bányamunkák megszüntetésén kívül Krassó-Szörénymegyébe ama vidékének vasgyári munkásait is szélnek eresztik néhány hónap mulva, csakugyan körülbelül háromezer lélekre vár a legkeservesebb nélkülözés, s bizonyára legnagyobb részükre az éhezés és a koldulás keserves sorsa, ha valami kedvező fordulat vagy gyors segítség nem akadályozza meg ezt a pusztulást.

A bányamunkások sorsát végképpen reménytelenné teszi az a borzasztó körülmény, hogy elbocsátásuk szinte villámsujtásként érte őket, úgy hogy teljesen bémultan néznek a csapás után jövőjük elé.

Maga tudósításunk, amely a helyzetet megvilágítja, a következő:

Ruskabánya, szeptember 9.

Augusztus 15-én történt, hogy az itteni bányász-társulat az összes Ruskicán alkalmazott bányamunkásainak felmondott azzal a megjegyzéssel, hogy szeptember elsejétől kezdve a bányavezet megbeszéli. Az elbocsátott munkásoknak azt is tudtukra adták az intézkedés megokolásul, hogy a társaság veszteséggel dolgozik és kellő minőségű és mennyiségű vasérc hiányában a bányászatot nem folytathatja.

A felmondás lesújtóan hatott az amugy is nagyon szegény munkásokra. Egészen vígasztalan helyzetbe estek. Még ha tavaszra szólott volna a felmondás, még lett volna idejük, hogy elkészüljenek a veszedelemre és valami munka után lássanak.

Kétségbeesésüknek főoka ez. De fájdalommalan esik nekik szomorú sorsukban a következő körülmény is. A bányászok évtizedek óta fizetnek szabályrendeletileg megállapított díjakat a társuládba és ezeknek a díjaknak a kiadásáról semmi említés nem történt, sőt a befizetett díjaknak a kiadását egyenesen megtagadták.

Ennek és több más szabályellenes és ősi hatalmaskodó intézkedésnek következtében a bányamunkások előterjesztéssel éltek az orvicsai bányakapitányságnál, amely késedelem nélkül küldte el megbízottját. Hogy mit szándékozik a bányavezetőség tenni az orvicsai, az még

nem tudható, de a bányakapitányság megbízottjával egyidejűleg megérkezett a járási főbíró is, aki ügyességével és tapintatosságával egyrészt a forrongó munkásokat csillapította le, másrészt érintkezésbe lépve a társulat vezérigazgatójával, kieszközölte, hogy a munkák szeptember tizenötödikéig szakadatlanul folytathassák a munkások, vagyis addig az ideig, amíg a járási, illetőleg a megyei hatóság a miniszteriunnal eljár és amíg a község kebeléből választott küldöttség a munkások szerencsétlenségének enyhítésére felsőbb helyen támogatást ki nem eszközöl.

Hogy mindez milyen eredményre fog vezetni, azt még nem tudni itt, de az bizonyos, hogy a hirtelen elbocsátás miatt átszáz ember máris koldussá lett és mert a munkátlan lett bányászok túlnyomóan előrehaladt koru emberek, munkát a legjobb akarat mellett sem találnak majd. Előre látható, hogy ezek a munkások, akik eddig igen csekély bérért szorgalmasan és hűségesen szolgálták a társulatot és hazafias kötelességüknek is mindenkor eleget tettek, a legnagyobb nyomoruságnak és éhínségnek mennek elébe.

Es mindez a bajnak csak a kisebbik része. Márciusban bekövetkezik a vasgyári munkának most szintén kimondott általános beszüntetése és ezzel az összes munkások elbocsátása, ami által összesen háromezer ember marad kenyér nélkül.

Hogy akkor aztán mi lesz ebből a jó munkásnépből, arra rossz rá gondolni, mivel ez a nép gazdasággal nem foglalkozik, alkalmas föld hiányában és így új keresetforrást nem találhat.

A vasgyári üzem beszüntetésének egyébként még más káros hatása is lesz. A szomszédos öt községnek ez a tönkremenését jelenti. Ezeknek a falvaknak a népei az itteni gyárban dolgozván, keresetük révén az itteni iparosok és kereskedők is fellendültek. A munkásoknak hiteleztek is és követeléseiket a beállott válság miatt aligha hajthatják be valaha. De károsodás éri az állomat is, mert ezek a munkások huszezer korona adót fizetnek évenként s adófizető polgárok helyett most ugyanannyi koldus lesz ezen a vidéken.

Kongresszus után.

— A vasúti tisztviselők mozgalma. —

Budapest, szeptember 9.

A vasúti tisztviselők tegnapi értekezlete után a mozgalom arra a nyugópontra jutott, amelyről az elnök megnyitó beszédében szölt. Most már semmiféle változás sem esik annak a memorandumnak a lényegében, amelyet augusztus 25-iki számunk mellékletében szóról-szóra közöltünk. A lényeg körül beillesztik azokat a módosításokat, amelyeket az értekezletről szóló tudósításunkban fölemlítettünk és aztán nem sokára a kereskedelemügyi miniszter elé járul a tisztviselők küldöttsége.

Igy nyugodt, csendes medrében maradt az akció, abban a mértékletásban és higgadságban érte el betetőzését, amelyet mindannyiszor szíves örömmel konstatálunk a mozgalom során. A mi közreműködésünket ebben az akcióban értékes elismeréssel honorálta a tisztviselők érdemes testülete; jól esik a munka e mai stádiumában erről szólanunk. Napról-napra kaptuk a köszönőleveleket; tegnap pedig Radó Viktor, a debreczeni tizenötös és a szűkebb rostálóbizottság tagja az országos értekezleten méltatta a Budapesti Naplónak a mozgalomban való közreműködését s a hálás elismerés nekünk fölötté jöleső szavait az országos értekezlet lelkes éljenzéssel tette magáévá. Öszintén kívánjuk, hogy a vasúti tisztviselők munkájának is jusson hasonló igazságos elismerés és akkor a mozgalom elérte sikerét.

A tegnapi tanácskozásokról részletesen beszámoltunk, most mégis ideírunk egy kis pótlást. Olyan pótlás, amely látszólag külvélemény, de igazában egyik becses és szép momentuma a mozgalomnak. A kétszázharminckettes bizottság értekezletén felszólalt többek között Szeményi Péter Pál, a zágrábi bizottság elnöke; a vasúti tisztviselők ar idősége hivatalnokai közül való, üzletvezetőségi ellenőr, gondolkodásában nyugodt, itéletében megállapodott ember. A zágrábi memorandum alkotásában, mint a bizottság elnöke, résztvett és mégis külvéleményt jelentett be. Nem érvényesült ez a külvélemény, mégis érdemes ebből följegyezni egy némely részletet, mert a hangoztatása becsületére válik a testületnek. Mondjuk meg mindjárt, hogy nagyon helyes, hogy ez az ideális természetű előterjesztés nem valósult meg. A bírálatban megnyilatkozó egyéniség kedvéért ime belőle mutatóba:

— A Miatyánk szövegében a keresztény világ kenyeret, földi és menyői üdvösséget kér és mily fenségesean egyszerű és önzertese ennek a tenorja! Ne legyünk hát mi sem méltatlanok a térfias önzérthez még akkor se, ha kérünk! Van az emlékiratnak egy árnyoldala, ez az igények tulajdonsága! Mi a diplomás urak részére öt éven át minden esztendőben előléptetést kérünk! Jó, ha kedvező pénz-

ügyi viszonyok közt volnánk, de amikor az ország roskadozik az óriási adók terhe alatt, mikor a föld népe koldusárhánnyal vándorol ki a hazából, másutt keresni megélhetést, akkor ezek az igények nem illeszthetők bele abba a szerény keretbe, amelyek között a mi mozgalmunk van.

E megokolás előzte meg Szeményi Péter Pál indítványát, amely a memorandum kettéválasztását kérte. Az indítvány megokolása ideális lendületre vall, a materiális természetű ügyek között szépen kiemelkedik az ilyen, ha a gyakorlatba nem is illeszkedik bele.

A mozgalom kétszázharminckettes bizottsága permanenciában marad és december 5-ikén értekezletet tart. Kívánatos, hogy ezen az értekezleten Margulics Kálmán, a bizottság kitűnő előadója már pozitív sikerrel adhasson számot.

FŐVÁROS.

(*) **Katonai ruharaktár.** Az óbudaí ruharaktár ügyében, amelynek a Lágymányosra való áthelyezése báró Bánffy Dezsőnek kormányzata idején elhatározottat, ma bekövetkezett a belügyminiszter döntése. A miniszter helyt adott az óbudaí törvényhatósági bizottsági tagok felebbeszedésének és feloldotta azt a közgyűlési határozatot, amely a lágymányosi érdekeltség szájaize szerint való volt. A miniszter határozatában erélyes hangu utalás van az amugy is egyre szegényedő harmadik kerület érdekeire, amelyeket egy forszírozott, a természetes igényekkel homlokegyenest ellenkező városfejlesztési propaganda kedvéért csakugyan nem szabad feloldozni. A lágymányosi érdekeltség boldoguljon, ahogy tud, kaparintson meg magának új intézményeket; de az már csak nem járja, hogy erőszakolt módon éppen annak a kerületnek a rovására elégítse ki önzését, amely a fővárosban a legszegényebb és a legelhanyagoltabb. — A miniszter döntéséről a következőkben számolunk be:

A katonai kincstár tudvalevőleg a katonai ruharaktárt Obudáról Kelenföldre akarja áthelyezni. Kelenföldön meg is szerezte a kincstár a szükséges területet s már helyhatósági építő engedelmet is kért. Az óbudaíak és kelenföldiek között valóságos harc volt a ruharaktárért. Deputációban jártak a miniszterelnöknél, a hadtestparancsnoknál. A küzdelemben Kelenföld lett a győztes. Kelenföld kapta meg a ruharaktárt. Az óbudaíak haragudtak is érte. A kincstár kelenföldi telke azonban még nincsen rendezve. A telkekhez nem visz megfelelő út, nincsen csatornája és vízvezetéke. A főváros közgyűlése, minden formalitást mellőzve, megszavazott a csatorna-építésre 75.000, utóépítésre pedig 25.000 koronát. A tanács a javaslatot közvetlenül terjesztette a közgyűlés elé s mellőzte a pénzügyi bizottságot is. A költségeket a jövő évi budgetbe akarták beállítani. Az óbudaíak utolsó reményével megfőlebbezték a közgyűlés határozatát s a belügyminiszter ma a közgyűlés határozatát meg is semmisítette. A miniszter elítéli, hogy a tanács a pénzügyi bizottságot nem hallgatta meg s nem helyesli, hogy már most megterhelik a jövő évi budgetet. A törvényes formák megtartását ebben az esetben azért is szükségesnek tartja a miniszter, mert a katonai ruharaktárnak Obudáról való elhelyezése erősen sújta az amugy is szegény kerületet.

(*) **Fővárosi közegészségügy.** A közigazgatás mai ülésén dr. Schermann Adolft tiszti főorvos azt jelentette, hogy a közegészségügy a múlt hónapban kedvező volt. Született 1808, meghalt 961 ember, a fővárosban levő kórházakban 19.392 embert ápoltak, a hajléktalanok menedékházában pedig 22.055 embert kapott szállást.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Erzsébet királyné emlékezete a színházakban.** A Vigszínház holnap, keddi esteje, mint már jelezte, boldogult Erzsébet királyné emlékének van szentelve. Az estét gyász-nyitány vezeti be, amely után Haraszthy Hermin elmondja Telekes Béla alkalmi ódáját. Ezt követi az Ocskay brigádéros előadása. — A Népszínház szintén kegyeletesen ünnepli meg Erzsébet királyné halálának évfordulóját. Az előadást gyászinduló vezeti be s aztán Szirmai Irmor elszavalja Balla Miklós Erzsébet királyné emlékezete című költeményét. — A Magyar Színház előadása ugyancsak gyásznyitányval kezdődik, utána Batori Gizella elszavalja Telekes Bélának ez alkalomra írt költeményét, végül pedig az Aranylakodalmot, Beöthy és Rákosi hazafias színműve kerül színre, elsőrendű szereposztással.

** **Vigjátékpályázat a Vigszínháznál.** A Vigszínháznál e hónap 15-ikén jár le az a pályázat, amelyet a színház igazgatósága hirdetett egyfelvonásos vigjátékokra. A pályadíjat, 500 koronát, a Budapesti Nemzeti Társaság tűzte ki a prózában írt legjobb mű

utalmazására. A jutalmat okvetlenül kiadják a viszonylag legsikerültebb munkának. A pályanyertes vigiáték előadási joga a Vígsházhoz illeti meg. A pályázat iránt élénk érdeklődés mutatkozik és már eddig is sok pályamunkát küldtek be a Vígsházhoz.

*** Az édes otthon sikere.** A Vígsház nagy sikert aratott vig átékának, *Az édes otthonnak* tegnapi második előadásán a színház pénztára elébe kifüggesztették azt a jelző táblát, amelynek szereplése máskülönben csak a szezon teljében szokott kezdődni, mert hiszen egészen telt házat hirdet: Minden jegy elkel. *Az édes otthon* sikeréről tanuskodik ez a körülmény. Valóbréve vigiátéka ezen a héten még szerdán, csütörtökön és szombaton kerül színre.

*** Sz. Prielle Kornélia hazateérése.** Máramaroszigetről távratozzák nekünk: Sz. Prielle Kornélia, a Nemzeti Színház nagy művésznője, ki a nyarat a palicai tőrűdében töltötte, e hónap 2-án szülővárosába Máramaroszigetre érkezett, a honnan friss egészségben holnap Budapestre utazik.

*** Repriz a Magyar Színházban.** A Magyar Színházban *Mars* és *Desvallières* pompás bővítést amelylyel az emult évben a legnagyobb elismerések egyikét aratta, csütörtökön, részben új szereposztással és betanulással elevenítik fel. A rendkívül mulattató darab, amelyet annak idején a Magyar Színház sugó nélkül játszott végig, a csütörtöki repriz alkalmával a következő szereposztással kerül színre: La-Creusette — Ráthonyi, Marcelino — Aranyossy, Leperchois — Boros, Leperchoisné — Láng Etel, Pigioli — Szilágyi, Capuron — Mátrai, Seraphin — Fűredi, Ribaudet — Giréth.

*** Fővárosi Nyári Színház.** Holnap, kedden, Erzsébet királyné halálának évfordulóján diszeloadás lesz. Színre kerül *Szilágyi Bárdossy Irén*, a Magyar Királyi Opera tagjának vendégelőléptével *Albert* bájos zenéjű operája a *Fekete dominó*, amelynek előadásán részt vesznek még: *Parlagi Kornélia*, *Havasi Szidi*, *Krémerné*, *Muhályi*, *Környei* és *Pázmán*. Az operát ünnepi nyitány és *Balla Miklós* alkalmi költeménye előzi meg. A költeményt *Tóth Ilonka* adja elő.

*** A cári pár tiszteletére.** A compignéi kastély színházában a cári pár tiszteletére rendezendő diszeloadásán a párisi szubvencionált színházak legkiválóbb művészei között *Rejane* asszony is, közre fog működni. Az előadásra *Edmond Rostand* verses prologust írt, amelyet *Sarah Bernhardt* fog elszavalni.

*** Dalos-hírek.** A derék dalosokról, akik legutóbb Kassán szereptek becsület a férőkaroknak, egyszerre két hírt kapunk. Az egyik hírből a dalosok megsértett ambíciójáról, a másikban kedves buzgóságukról van szó. Ime a két hír:

I.

A legközelebbi országos dalünnepet Temesvárott tartják meg. Az országos dalaregyesület jövele készül az ünnepre és a daloskörök által betanulandó himnuszszzerű versenydabokra már most kiírta a pályázatot. Összesen öt pályadíjat tűzött ki. A pályázat ez év december havában jár le.

II.

A kassai versenyen több dalárda mellözve érezte magát. Ezért a központi egyesületből 14 dalárda kilépett és Szeged központtal *Alföldi dalos szövetséget* alapítanak, mit a szegediek tegnap tartott gyűlésükön határoztak el.

Most már csak az a fő, hogy megbéküljenek a dalosok. Mert mi lesz, ha Temesvárott szembe állnak egymással a központiak és az alföldiek? Iszonyat maga a gondolat is, hiszen a harmonia a dolgok ilyen állása mellett éppen a dalosoktól fog elmenekülni... A szegény karmesterek pedig ebbe beleöszülnek...

*** Városligeti Színház.** A Városligeti Színházban vasárnap délután harmincadszor került színre teljesen telt ház előtt a *Sviahók* és este *Charley néne*. Holnap kedden *Erzsébet* királyné halálának évfordulójára alkalmából *Balla Miklós* alkalmi költeményét *Alpar Irén* szavalja el. Ezután a *Váljunkt el!* kerül előadásra. A főszerepeket *Feld Irén*, *Almásy*, *Somló Margit*, *Szepesi*, *Garái*, *Balla*, *Csöreg*, *Szentes*, *Morvay*, *Gömöri* és *Tihanyi* játszzák.

*** A nagyváradi színházi bizottság — gróf Festetics ellen.** A nagyváradi színházi bizottság, mint nekünk Nagyváradról írják, tegnap ülést tartott, melynek legérdekesebb tárgya gróf Festetics Andor vidéki színészi felügyelőnek a bizottsághoz intézett levele volt, melyben annak az óhajlásának ad kifejezést, hogy a nagyváradi színház az orosházaival kapcsolatosak össze. A bizottság a vidéki színészi felügyelő levele fölött napirendre tért, sőt a bizottságban élénk tetszésre talált dr. *Várdy Zsigmond*nak az az indítványa, hogy a színházi bizottság panaszt emeljen a belügyminiszternél gróf Festetics ellen. A többség határozata folytán ad acta tette a bizottság a színészi felügyelő levelét s elhatározta, hogy nem válaszol rá és hogy maga keres a színház részére jó nyári állomást.

*** A pozsonyi színház sorsa.** A pozsonyi színház, mint egy estilap illetékes helyről értesül, *Komjáthy* János debreczeni igazgató pályázat mellőzésével fogja megkapni. *Komjáthy*-t maga *Festetics* Andor gróf, a vidéki színészet felügyelője mutatta be a pozsonyi színházi bizottság tagjainak, akik nagy örömmel fogadják. *Komjáthy* a nyáron keresztül a kormány segítségével a Margitszigeten építendő nyári színházban játszanék társulatával, míg a téli évad másik felét mint már ismeretes, a *soproni* színházban fogja tölteni. A belügyi kormány rendkívül kedvezményeket is helyezett kilátásba *Komjáthy* részére s az Operaház ösztöndíjas növendékein kívül még egy karmestert is bocsátanak rendelkezésére, hogy *Pozsonyban* és *Sopronban* jó operai előadásokat rendezhessen. A debreczeni színház igazgatója *Makó* Lajos, a temesvár-budai társulat igazgatója *Lesz*.

*** A Vígsház jegyel.** Szeptember 1-je óta a Vígsház minden előadásához jegyek egész napon át kaphatók *Méry* Béla zeneiükereskedésében, *Andrássy*-ut 12.

*** A Kisfaludy Színház igazgatósága** előadásra elfogadta *Gerő* Istó *Egy híres szép tündérvilág* című látványos tündérrégjét.

MŰVÉSZET.

A szegedi kulturpalotából.

Írta: *Godá Géza.*

Egy szegedi ur bájos naivsága zárta le tegnap, az iparművészeti kiállítás megnyitása napján, a régi tradíciókat s ugyanez a bájos naivság volt az, mely mellett egy céltudatos, okos kulturpolitika nagyserző előnye még világosabban, éle- sebben tüntek elő.

Képzelnék el egy urat, aki még mindig bájos büszkeséggel hordja nemzeti öltönyét, melyre a szegedi szabóantázia kétszázhatvan rőf fekete, vékony sujtásból a legnaivabb csigákat, lantvirágokat, halfarkokat, saskörmeket, tulipánokat, rozmarinkokat és szarkalábráncokat applikált. A hasított uju mente alól lenesevirágos mellény kérédik, csodálatos ellentétet képezve a csukafej- és vízfolyás-motívumokkal díszített nadrággal s a kuruc vágású, ezüst láncolású eszímával. Kezében kigyófnásu karikásostor, melynek szíjai idétlen csikórbórból vannak készítve s kar-sziját szironyvarrás ékesíti.

Ime ez az a határkő, mely a régi tradíciók meggyéjére van állítva s amelyen túl az új magyar iparművészet gyönyörű országutai kezdődnek. Azt az urat, kiről szólok, bátran nevezhetném az élő visszaütött szalonjának. A díszes öltöny, a karikás, sőt a táblaláb-idők kedves játékszere, egy légesapó is, mind a kiállításra készült, mint a magyar par remekbe készült csodái. Ami csikós iz van a világon, azt a tradíciókhoz való ragaszkodás tüjével mind ráhimezték, varrták, foltozták ezekre a ruhákra s az áldozatkész ur sehogy sem tudta megérteni, hogy miért nem fogadja el mindezt a zsűri, miért nem helyezi el a kiállítás közepére, hadd járna csodájára Európa.

Nem. A zsűri nem adott helyet ezeknek a remekeknek s a tradíciókkal kihimezett ur mégis kiállított. Lefőzte, jó és becsületes, nemes és magyaros szivóssággal főzte le a zsűrit, megolván a helyzetet olyképpen, hogy felöltötte a csoda ruhákat, kezébe vette a karikást s ott sétált a kiállítást megnyitó sokaság közt, élő fölívasként, mely arra figyelmeztet:

— Ide nézzetek! Ez a magyar iparművészet! A kedves bosszu bevált. A fokok-kultura ilyképpen megjelent a szegedi iparművészeti kiállítás megnyitása napján s amint a csillag, modern eszebecsével megrakott üveges szekrények közt végig elhaladt, a régi tradíciók fájdalom veséget szenvedett lovagját láttam benne.

Az első vidéki iparművészeti kiállítás nem eshetett meg e megszemélyesített történeti reminiscencia nélkül. Az óvásnak meg kellett történnie s valamit vártam, amiben kitör a magyar vidék ősi izlése, hogy zellelte annál diadalmasabb bontsa ki szárnyát az új s meg kellett esnie ilyenféle kedves epizódoknak, hogy az ellentétek tanulságai is leszűrődhessenek.

A tanulságok tudniillik a legfontosabbak ennél a kiállításnál, melyet a vidék megemlékezésére rendezett a magyar iparművészeti társulat a szegedi képművészeti egyesülettel és a szegedi kereskedelmi és iparkamarával való szövetségben. Nemesak azok a tanulságok ezek, melyeket az iparos gombolyít le magának hivattak munkáinak szemléleté által, hanem azok is, melyeket a néző gyűjtöget s melyekből a kedvesebb, kellemesebb élet s az élnitadás művészeté és gyönyörűsége formálódik ki.

A művészet általános céljainak elemzése alól föl vagyok mentve, de talán a vidéki és a magyar művészet térfoglalásának napján jelentékeny nyilatkozatnak szabad elfogadnunk a kormány képviselőjének jókor alkalmazott szavait, amely szerint „a művészi izlés eme-

lésével vidámabb és derültebb lesz politikai és társadalmi életünk“. A forrongó társadalmi életnek, az átmeneti korszakok embereinek megelégedésére és irányítására legbiztosabb eszköze az államnak a szépség kultusza. Az izlésben erős népek csak elveszthetik háborukat, de legyőzni nem lehet őket sohasem s ha abból a politikai forrongásból, mely Európá modern államaiban egyre bóg a föld alatt, megrázkódtatások nélkül akar kijutni valamely nép, a művészet és izlés fonálán könnyen megtalálja útját.

A szegedi kiállításnak kulturális szempontból más értelme és más célja nem is lehet. Van még egy értelme s a kiállítás rendezői tiszteletreméltó lemondással s avval az áldozattal, melyet a műértőnek ilyenkor hoznia kell, kidomborították a kiállítás e második értelmét. A közgazdasági oldalát értem, mely az iparművészetet karöltve jár s oly iparcikkek előállítását sürgeti, melyek hasznosíthatók komerciális tekintetben is. Az élnitadás és a kellemesebb életföltételek megteremtésének művészetében majdnem egyenlő szerepe van a szépségek kultuszának és a jólét kultuszának.

Ennek az egymással karöltve járó két kultuszának nyitott kaput a szegedi kulturpalota. S az egymással együtt járó két kultusz meleg és teljesen kiforrott barátságának különös példáját láttam meg azokban az egyszerű cserépedényekben, melyeket *Urban* *András* *rozsnyói* fazekas készített *Gróh* *István* tanár rajzai alapján. A magyar fazekas-munka regenerációja ez, melyet a kereskedelemügyi miniszter megbízásából végeztek, új formákat adva a régiéket helyett s fejletlen díszítékek helyett finomabbakat alkalmazva azokon az edényeken, melyeket a rozsnyói vásáron egy hatosával árultak jámbor és sorsukban megnyugodott fazekások. A tizkrajcáros cserépből ilyen módon értékes és formás műipari cikk, sőt nagy kelendősségre váró export-cikk lett, melynek csinoságánál, eredetiségénél nyilván kapóssága lesz nagyobb. A hódmezővásárhelyi agyagipar gyakorló műhelyéből kikerült cserépek formái is eredetiek, de mázalkban még gyöngök, színekben még erőtelnek. *Rappaport* nagyot fejlődött zománcai mellett a *Huber* *Oszkár* a kiállítás második kiváló értékessége. Régi motívumokat modernizált kiváló izléssel, s rubint, smaragd színű cserépeinek, élénk, tüzés és mélyszínű násfáinak ragyogása majdnem a legtekélyesebb, amit a francia mesterek után készítettek. S hogy az ssszonyok ékességénél vesztegeljenek, *Mirkovszkyné* égetett virágokkal díszes színházi belépőjé látom, mely fejlődési és pompás magyar nőket juttat eszembe, kiknek vállaira szentségterés volna kevesebb izléssel alkotott dísz borítani. A magyar asszony méltóságának minden csodáját érti az, ki ezt a pellerin-álmot megálmodta. A fantasztikusan szép belépő mellett az asszonyi toilett számtalan kedves kincse van elszórvva. Szinte illatozó, virágokkal ékes pamplavánkosok, meleg és finom illatú szobákat juttatnak eszembe, melyekbe ötletes vidámságot hoznának *Teles* *Ede* pompás és érett humorral alkotott, intim szobrocskái, melyekről már *Párisban* kimondták azt a szentenciát, hogy azok a terrakotta-technika ideáljai.

A szobaberendezések terén a szegediek jeleskedtek. Az első díj nyertese *Reiner* *Károly* és *Ferenc* komoly és nehéz butorköböl álló férfi szobát tervezett, *Lengyel* *Lőrinc* pedig tisztán és nagy izléssel vitte ki *Raffay* *László* hálószoba ter- vét. A fehér jávorfa ággyak s a rózsaszínű márványos mosdója, szekrényei a hálószoba ideáljai. Fehér-nemű szekrényei szinte megkivánja, hogy patyolat vízsnat rakjanak el belé. Ez a szoba a polgári családok csöndes titkainak őrzője s pompásan egyesíti az erőnyes komolyságot a derült meghittsággal. Nagyon érdekes a *Bodon* *Károly* tervezte olcsó ebédlő- és hálószoba, mely a kereskedelmi miniszter pályázatán pályanyertes lett. Nemes egyszerűséggel készített, jó munka ez, amely rendkívül olcsóságánál fogva sikeresen fog szembe- szállni középosztályunk szobáinak éktelen, ó-német vásári szörnyjeivel. Thék *Endre* zongorái, *Lefkovic* tekezsztala, *Spiegel* *Frigyes* különféle butorai és képei mellett ott van az üveg, bronz, porcelán, bór, évelált, kalapált munkák egész sora. A király és az iparművészeti muzeum már ismert tárgyai mellett levő szekrényekben helyezték el a *Paragó* tanár tervai szerint *Tull* *Viktor* által készített bőrapplikációt, izlésees börtárcákat, *Nagy* *Sándor* tervai után készült *Fischhoff*-féle börmunkákat, *Herzka* galvanoplasztikai tárgyait, *Roth* *Miksa* gyönyörű ezin-mozajkijait, *Mirkovszky* *Gézáné* festett bársonyait és *Sovánka* maratott üvegeit. Nagy szekrény rejti magába az *Elő* Magyar Üveggyár pompásan köszöruült, exportképes üvegeit. *Zsolnay* ezin-tárgyai, pompás edényei adnak az eddigiénél valamivel halványabb fényt a nagyterem közepének.

Annál több a fejlődés *Kabay* *Dánielné* se- lyemszőnyege és *Kovalszky* *Sarolta* nagy-cleméri szövetségűjegein. *Horti* *Pál*, aki értékes munkát végzett szőnyegek tervezésében, nagyon szép terveket adott a torontáli szőnyeggyár-részvény-társaság munkásainak kezébe is. *Gyarmathyné*

kalotaszegi varrottas-költészetéből küldött néhány nagyon szép verset.

A sok kinos közé ügyes és hozzáértő kéz, Faragó Odón tanár keze hozott harmóniát.

Nyiltér.

Zászlókat

teljesen elkészítve legolcsóbban
NEUMANN ÉS MANNHEIM, faárugyár,
VIII., Örömvölgy-utca 38-40 ajánl.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

Utazás a gomblyuk körül.

Budapest, szeptember 9.

Sok fájdalmat és felesleges izgalmat okozott egy tévedés a Bernstein-család élő és holt tagjainak. A holtak némán túrték a tévedés jogkövetkezményeit, míg az eleven Bernsteinok a büntetőjárásbíróóság előtt hajszolták azt a sérelmet, amely a gomblyukon esett. Az eseten egyebként vígan lobog az operett-szellem.

Történt ugyanis, hogy a hivatalos lap egyik tavalyi száma jelentette, hogy a király Bernstein Károly budapesti kárpitosmesternek a párisi kiállításon bemutatott munkájáért a koronás arany érdemkeresztet adományozta. A kitüntetett ember, ki a Bernstein H. K. ög tagja volt, husz éve nyugszik ott, ahol nem táj semmi még a gomblyuk sem. Ennélfogva a kitüntetés neki nem is volt kézbesíthető. Ezt a gyászos körülményt egyik névrokona, Bernstein Sándor arra sietett felhasználni, hogy a kereskedelemügyi minisztériumnál magának reklamálta az érdemrendet. Folyamodásában kifejtette, hogy az összes eleven és holt Bernsteinok között ő szolgált rá legjobban a kitüntetésre. Pár nap múlva megjött a válasz a király személye körüli minisztériumtól, de ebben a válaszban nem Bernstein Sándornak, hanem ifj. Bernstein Sándornak ítétek oda az ordót. Ifj. Bernstein Sándor ugyanis tagja a Bernstein H. K. és fia öcégnek.

De a tévedések ingerkedő koboldja nem elégte meg a kofuziót. Ujabbakat teremtet. A főváros tanácsa ugyanis nem ifj. Bernstein Sándornak, hanem Bernstein Sándornak kézbesítette az érdemrendet, ki is habozás nélkül zsebrevágta, s a legelső királyi kihallgatás alkalmával alttaválói hódolatát megköszönte.

Ifj. Bernstein Sándor azonban nem volt hajlandó a neki szánt kitüntetésről lemondani s folyamodott illetékes helyre, hogy korrigálják a tévedést. Ura megindult tehát a jegyzékváltás a két minisztérium között s a tárgyalás vége az lett, hogy fölszólították a főváros tanácsát, hogy vegye el Bernstein Sándortól a rendjelet s tüzze azt ifjú Bernstein Sándor mellére. A tanács Seregi Zoltán tanácsjegyzőt bízta meg a kényes föladatall. Seregi megidézte Bernstein Sándort s minékutána föltárta előtte a helyzetet, követelte, hogy adja vissza a rendjelet. Bernstein Sándor ezt megtagadta. Kijelentette, hogy amikor a rendjelet átvette, nyilatkozatot irt alá, hogy csak az utódai fogják visszaadni s ő ettől a nyilatkozattól el nem tér. Különben ő a királytól kapta a keresztet s ebben az ügyben mással, mint a királylyal szóba sem áll. Mint-hogy Bernstein semmi áron sem volt kapacitálható, a jogügyek igazgatósága esiajaitásért tett ellene panaszt a büntetőjárásbíróóság. A pört ma tárgyalta Jandl albiró. A vádlottat dr. Pollák Illés védelmezte, mint ügyészi megbízott dr. Thaisz Imre jelent meg a tárgyaláson.

Bernstein Sándor a tárgyalásra elhozta magával az érdemkeresztet is, de kijelentte, hogy most is gőrosösen ragaszkodik hozzá, mert az jogosan csak őt illetheti meg.

A bíró: De hallotta, hogy az érdemkereszt nem a magáé, hanem ifjú Bernstein Sándoré. Mért nem adja tehát vissza?

A vádlott: A kitüntetés csak az enyém lehet, mert én olyan nagyszabásu doigot állítottam ki, hogy egész Páris megbámulta.

A bíró: Seregi Zoltán tanácsjegyző is fölvilágosította önt, hogy a rendjel nem az öné.

A vádlott: Seregi ur csak azt mondta, hogy ha nem adom vissza a rendjelet, akkor rablásért ítélejt a rendőrségnél.

— De most már csak tisztában van vele, hogy a kereszt nem önt illeli meg?

— Kérem, én most is csak azt mondom, hogy ő excellenciája, a kereskedelmi miniszter s a kabinetiroda tévedésben vannak.

A bíró ezután elhalasztotta a tárgyalást, mert Seregi Zoltánt is ki kell hallgatnia, akit mára nem idéztek meg.

SPORT.

.. **Alagi löversenyek.** A holnapi program megint elég eleven; s a lovak mintha sietve igyekeznek még az idén kinyerni, amit tudnak, olyan bőven neveztek őket a legkisebb versenyekre is. Különösen a sikversenyekben várhatók nagy feldek a starthoz, a legjobb klasszist pedig azok képviselik a lovak közül, melyeket a két éves versenyekre neveztek. Így a két évesek handikapjében a nagyra tartott *Apollo*, *Onkel Paul*, *Blue* és *Danube* neveivel találkozunk, az elődversenyben pedig a jó *Kendőz* mérkőzhetik *Divonnal*, *Csillagzattal* és a sötét *Cserhátal*. Nagyon érdekesek lesznek holnap a gát- és akadályversenyek is. A három évesek gátversenyében jó nevetek találunk, mint *Durch die Lappen*, *Jász*, *Opposito Sporting Lady*, *Carmela*, az idősebbek gátversenyében pedig *Gourandine*, *Savoyard* és *Orkán* a legkomolyabb crackjei. A Rhadost-akadályversenyben *Sweitchernek* és *Tudornak* van igen jó kiütása, míg a Szeptemberi díj elég jó társaságában *Kemény legény*, *Berta* és *Quäcker* igérkeznek a legjobbnak. Tipjeink holnapra a következők:

I. *Divoonne*—*Kendőz*

II. *Geiszt-istálló*—*Dreyrus II.*

III. *Gourandine*—*Savoyard*

IV. *Bathány-istálló*—*Durch die Lappen*

V. *Kemény legény*—*Berta*

VI. *Wenckheim-istálló*—*Onkel Paul*

.. **A bécsi meeting.** A Freudenaus holnapi napjának egészen jelentéktelen a programja, legteljebbet a Stronczian-handicap érdemmel némi figyelmet, melynek 5000 koronás diáért elég jó társaság tuthat, ha a nagyobb terhek is megjelennek a startnál. Így igen jó klasszist képvisel *Llachigula*, *Tubereuse*, *Vig*, *Kiss me*. de ezek közül legteljebbet az utóbbi lehet a finishben komoly ellenfél, mert 57½ kilónyi terhe elég kedvező. Nagyon kedvező még a terhe *Neszenek* és *Médiateurnek*. Meglepetést *Parsley* okozhat. Az *Amaranthus*-verseny végre hozhat egy győzelmet *Attilának* is, ha ugyan *Garabonciás* vagy *Quota* nem verik le a küzdelemben. A típeket holnapra itt adjuk:

I. *Hans Heiling*—*Tétova*

II. *San Jago*—*Cavalants*

III. *Kissme*—*Nesze*—*Médiateur*

IV. *Antonius*—*Royal Flush*

V. *Springer ist.*—*Dreher ist.*

VI. *Philosoph*—*Tokai*

VII. *Attila*—*Garabonciás*

.. **A bécsi és alagi löversenyek eredményét** ezuttal is a Telefon Hirmondó után tudhatja meg legghamarabb és legmegbízhatóbban a nagyközönség, mert a Telefon Hirmondó kiküldött tudósítónak telefonjelentéseit alapján minden két futamok után részletes eredményt olvastat fel a versenyek eredményéről. A versenyeredmények felolvasására kétszeres riadójellet hívja fel előfizetői figyelmét a beszéző újság szerkesztősége.

TAVIRATOK.

A hármasszövetség.

Milano, szeptember 9. A *Sceolonak* táviratozták *Berlinből*: Diplomáciai körökben egész határozottan beszélnek, hogy *Németország*, *Olaszország* és *Ausztria-Magyarország* vezérli politikusi október végén Velencében konferenciát fognak tartani, hogy a hármasszövetség függőben lévő ügyeiről tanácskozzanak.

Az Árpád vizrebocsátása.

Triest szeptember 9. Az *Árpád* hadihajónak e hó 11-ére kitűzött vizrebocsátása alkalmából résztint ma. részint tegnap ideérkeztek a *VI. Károly*, *Pelikhán*, *Phantasia*, *Donau*, *Saida* és *Butz* hadihajók, azonkívül még a *Sarah* hadihajót várják.

Törvényszéki orvosok kongresszusa.

Amsteram szeptember 9. A kriminális antropológia nemzetközi kongresszusát ma számos tudós részvétele mellett megnyitották. *Van Hamel* einököli, aleinökök *Baar* berlini egészségügyi tanácsost és *Benedikt* bécsi tanárt választották meg. Az első előadást *Lombroso* turini tanár tartotta.

A szerb királyi pár utazása.

Belgrád, szeptember 9. A szerb király és királyné ma Végzendőből Nyugat-Szerbiába utaztak, ahol e hó 22-ig tartó körutat fognak tenni. Először Kragujevába mennek, ahol holnap löverseny lesz. A lelhivatalos *Nevnik* kijelenti, hogy a királyi pár oroszországi utazásának határnapját akkor fogják megállapítani, mikor az orosz császári pár visszatér mostani utazásából.

A bolgár kormány.

Szófia, szeptember 9. A bolgár távirati ügynök-ség teljesen *alaptalannak* jelenti a *Karavelou-kormány állítólagos lemondásáról* szóló hirt.

A délafrikai szabadságharc.

London, szeptember 9. A Fokgyarmat kormányzója a következőket táviratozza:

A malekingi biztos jelenti, hogy *Van Zyls* boer kommandója a mult hónap 30-án *Keeley* tábori zászlós házát fölgujtotta. *Keeley* nejének és gyermekeinek csak a testükön levő rubájukat hagyták meg. *Keeley* a háboru alatt kiütő szolgálatot tett és a boerok csak gonoszágából követték el ezt a tettet. Mint jelenti, a boerok *Strydenburg* mellett agyonlöttek két fegyvertelen bennszülöttet.

Pretória, szeptember 9. A város kiváló polgárait kirendelték, hogy fölválta kísérjék a vonatokat *Pietersburgba*. Erre az intézkedésre az adott okot, hogy ujjában ismételten levegőbe röpitették boer osztlók a vonatokat.

Páris, szeptember 9. A most érkezett földi lapok közlik a boer *parancsnokok* legujabb *proklámá ióját*, amelyből kitűnik, hogy nemcsak nem vesztették el reményöket, hanem saját szempontjukból *nagyon kedvezőnek látják a helyzetet*. A proklámáció szövege ez:

A jelen proklámációval elrendeljük, hogy augusztus 8-ika hálaadásnak legyen szánva, hogy közszönetet mondjunk Istennek:

1. Mindazokért a nagy és kis győzelmekért, amelyeket az utóbbi időben arattunk.

2. Hogy oly csodálatos módon elkerültük az elnyomatást a tulnyomó angol erő által.

3. Hogy az isten atyai gondoskodása öllátott a szükséges ruhával, élelemmel és municióval.

4. Hogy az ellenség kisérlete nem sikerült, hogy a tartományainkban taláható élelmiszert elpusztítva, az éhség következtében legyünk kénytelenek letenni a fegyvert.

5. Embereink és különösen feleségeink és gyermekeink csodálatos kitartásáért és bátorságáért, akiket a fogság nyomorúsága sem tudott megtörni. Egyszóval, hogy halát mondjunk azért, hogy mint nép élünk ebben a gigászi háboruban, amely immár két év óta tart; amiből kitűnik, hogy Isten nem fog továbbra sem elhagyni. hanem azt akarja, hogy újra államát legyünk. A proklámációt *Schalk-Burger*, *Steyn*, *De Wet*, *Botha* és *Smuts* államügyész irta alá.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 9. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Ma 7500 métermázsa búzát mondtak föl s mivel a mostani viszonyok között ennek a mennyiségnek elhelyezése nem volt remélhető, a határidő-üzlet realizációs vásárlásokkal nyílt meg. Buza árfolyama a sűrű kínálás következtében öszre 6. tavaszra 4 fillérrel hanyatlott s ennek befolyása alatt az irányzat általában gyöngébb lett; rozs és régi tengeri egy-két, új tengeri három fillért vesztett, zab 3 fillérrel javult öszre, ellenben tavaszra egy árnyalattal gyöngébb lett. A fölmondott buzamennyiségből 2500 métermázsa elhelyezésre talált, a többi holnap ismét piacra fog kerülni.

Buza öszre 8.—7.96—7.97, tavaszra 8.47—8.44—8.45, rozs öszre 7.04—7.05, tavaszra 7.32—7.33, zab öszre 6.87—6.86—6.89, tavaszra 7.17—7.19, tengeri május—júniusra 5.36—5.37, szeptember—októberre 5.37—5.33, repce augusztus—szeptemb. 14.20—14.30 korona.

Zárlatkor maradtak: buza öszre 7.93, tavaszra 8.42, rozs tavaszra 7.32, zab öszre 6.90, tavaszra 7.20 korona.

New York, szeptember 9. (Terménytözsde.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban hejyben 8.½/16. — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphianban 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsír*: Western steam 9.75 (9.65). Rohe és Brothers 9.95 (9.80). — *Tengeri* irányzata szilárd. — Szept.-re 61.½/16. (61.½/16). Decemberre 61.¼/16. (62.¼/16). — Májusra 63.½/16. (62.¼/16). — Buza irányzata szilárd. — Píros öszri hejyben 76.½/16. (76.¼/16). Szeptemberre 75.— (74.½/16). Októberre 74.½/16. (74.¼/16). Dec.-re 76.½/16. (76.¼/16). Májusra 79.½/16. (79.¼/16). Gabona szállítási díja Liverpoolba —¼/16. (—¼/16). — *Kávé*: air 140 T. sz. 5.½/16. (6.½/16). Szept.-re 4.65 (4.65). Decemberre 4.95 (4.95). — *Liszt*: Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — *Cukor*: 8.½/16. (8.½/16). — *Ön*: 25.87 (25.45). — *Réz*: 16.½/16. (16.½/16). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelezik.)

Chicago, szeptember 9. (Terménytözsde.) (Zárlat.) *Buzs* irányzata szilárd. Szept.-re 68.½/16. (68.—). Dec.-re 70.— (71.½/16). *Tengeri* irányzata szilárd — Szept.-re 55.½/16. (55.—). — *Zsír*: Szeptemberre 9.42 (9.30). — Októberre 9.42 (9.30). — *Szaionna* short cear 9.15 (9.05). — *Sertésus*: Szeptemberre 14.70 (14.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelezik.)

KÜLÖNFELÉK.

Kérdés.

Bokrétás nászkösi.
Valakit esketnek . . .
Vig dala zendül a
Vigadó meneteknek.

Fekete gyászkosci.
Valakit temetnek . . .
Bús jája reszket a
Szomorú menetnek

Megfagy egy kérdéstől
Ajakam mosolya:
Koporsó jobb vagy a
Menyasszony-noszolya?

Szepessy László.

† Svédország tizenöt halhatatlanja. A párisi akadémiának negyven halhatatlanja van. Svédországban a stockholmi akadémiában tizennyolc. Röviden *A tizennyolc* nevezik őket Svédországban, minden közelebbi megjelölés nélkül. Mostanában három halhatatlan meghalt. *Forssell* János, a történetíró és *Heidenstami* Wernert, a regényíró. A harmadik helyre még nincs alkalmas jelölt. Egyébként a svéd akadémiának ugyanaz a szervezete, mint az 1635-ben Richelieu bíboros által alapított *Academie française*nek, mert ennek a mintájára alkották.

† Szibériai legenda. Érdekes és az orosz parasztok észjárására nézve jellemző történetet mesél Karolenko, az orosz költő e cím alatt: *Emlékezés Tschernyschewskyre*. Tschernyschewsky, a hatvanas évek legzsenialisabb orosz publicistája, aki mint poéta is kimagasló nemzete irodalmában, tizennégy évig volt Szibériában száműzetésben és csak néuány héttel a halála előtt nyert engedélyt a visszatérésre. Karolenko egy szibériai őr elbeszélését adja vissza, aki így mesélte el Tschernyschewsky elítélésének históriáját:

„Tschernyschewsky az elhunyt cárnak egyik legkedvesebb generálisa volt. Egy alkalommal így szólott a cár környezetéhez:

— Azt hallom, hogy rosszul mennek a dolgok az országomban. Mondjátok meg nekem mit kellene tenni, hogy a nép sorsán javítsunk?

A sok csillogó ruhájú generális mind elmondta véleményét, csupán Tschernyschewsky hallgatott. Végül a cár megkérdezte őt is, aki azután így válaszolt:

— Uram! Főlséges uralkodóm! Nézz ide mi reánk és látni fogod, hogy egyikünk lényesebb és

gazdagabb ruhában diszeleg, mint a másik. Valamennyien tele vagyunk fényvel, díszsel, csillogó arannyal és — egyikünk sem végez ám valami nehéz munkát. Ellenben azok az emberek, akik nehéz munkában fáradsnak nap-nap után, azok rongyosak, szegények és disztelenek. Abból a sok jólétből, amit minékünk adsz, adj ezentul többet azoknak, akik nehéz napestig verejtékes munkával keresik meg a száraz kenyeret. Mert amíg ezt nem teszed meg, mindaddig rosszul fognak menni a dolgok a te országodban.

Tschernyschewsky szavaira nagy haragra gyultak a generálisok és azt mondták a cárnak, hogy ők nem akarnak tovább együtt szolgálni az ilyen torradalmárral. A cár pedig nagyon szomorú lett erre, de mert a sok generálisra neki szüksége van és Tschernyschewsky egyedül nem pótolhatná a többi, ezért szántúte Szibériára Tschernyschewskyt.

A cár meg is síratta az ő hű emberét „de nem tehetett másképpen“.

Korolenko a száműzetésnek ezt a népies magyarázatát közölte Tschernyschewskyvel, nem sokkal ennek halála előtt. A sir szélén álló orosz poéta azt válaszolta az elbeszélésre, hogy: hasonlít ugyan az igazsághoz, de csakis — hasonlít hozzá.

† Drága borok. A Rajnavidék legrégebbi borai Németország leghíresebb pincéinek tágas helyiségében, a brémai Rathauskellerben vannak. Ott van többek közt a hírneves „Rose von 1615“, és a 17. század későbbi éveiből származó „Zwölf Apostel.“ Ugynevezett történelmi nevezettségű borok vannak Hattenheimben, az ismert Wilhelm-féle pincékben. Még I. Napoleon pincéjéből való borok ezek u. m.: az 1738-i rüdesheimi, Orleans valamint az 1733-ból való markobrunni, azonkívül az 1738-i würzburgi sziklabor. A legjobb bortermelő esztendők java fekszik a Rajna mentén levő biebrichi kastélyban. Ezek még a híres eberbachi kabinet-pincéből valók. Az ugynevezett ídesztendők legjobb fajtajárt néha rendkívül nagy árakat fizetnek. Így, mint a *Magyar Borkereskedelem* írja, 1896. tavaszán 10 féléhordó rüdesheimiért 96.190 márkát, vagyis literjéért több mint 2 márkát adtak meg. Sőt 578 liter steinbergi kabinetért 17.570 márkát fizettek, tehát 30 márkánál többet egy literért. Keilmann marsall az 1811. év nyarán, mikor még Johannisberg tulajdonosa volt, megmondhatatlanul az egész szüretet 32 000 forintért adta el Mumm m.-frankfurti kereskedőnek, aki akkor olyan borüzletet csinált, amilyen azóta is aligba volt, mert a szüret 50 hordót eredményezett és egy-egy hordó 11 000 forintot kelt el. A marsall a maga jószántából a hordókat is ráadásul adta. Mostani tulajdonosának Metternich hercegnek, a Johannisberg évenként átlag 50 000 márkát hajt. Az áldott 1846. bor-évben Rüdesheim városa a maga szőlőiből mintegy 2 és fél millió márkát vetett be. A „Rheingaukreis“

kerületi bizottságának egyik jelentése szerint a kerület szőlővel beültetett területe 1890-ben 2100 hektárt tett ki, melynek értékét 17—22 millió márkára becsülik.

† Drótnélküli földtelegráf. Páris közelében, *Le Vesinet*ben érdekes drótnélküli telegráf-kísérletet végeztek, amennyiben az elektromos hullámokat közvetítő közegként nem a levegőt, hanem a földreteleget választották és azt az eredményt nyerték, hogy a föld tömege épp úgy vezeti az elektromos hullámokat, mint akár a levegő. A kísérlet két villa között fél kilométernyi távolságban folyt. Az egyik villában állították fel az elektromos hullámokat szolgáltató induktort, melynek pólusai két fém-elektrodával voltak összekötve. Ezek egyike mint elektromos gyűjtő szolgált és a föld felszínén ettől szigetelő lemezzel elválasztva helyezték el, míg a másik bizonyos mélységben a földre sülyesztve, az elektromos hullámokat abba vezette. A másik villában hasonlóképpen rendezték el a jelző-készüléket, amelyben a fellogott hullámok koháre segítségével a Morze-készülékre hatva a küldött jeleket hűen reprodukálták. A jelző-készüléknek egyszersmind telefonikus receptor alkalmaztak, amely a küldő apparátus rövidebb vagy hosszabb időtartamu kíséréseinek megfelelő kattogó hangot hallatott, ugy, hogy gyakorlott sürgönyöző a feladott táviratot hallhatta és értette. A kísérleteket az orosz *Pilsudski* Őrnagy és *Popp* mérnök végezték több francia szakember jelenlétében.

† Ehina kőszéntermelése. A jelenlegi zavaros idők nagyon megapaszították Kínának különben dus kőszéntermelését. Jelenleg csak a Kaiping melletti bányát aknázzák ki rendszeresen, mely a *Tschüli* tartományban fekszik és a *Tientsin-Taku* vasutvonallal van összekötve. Az ott nyert szén kitűnő minőségű és a koksizálásnál csak 7% hamut ad, míg a japáni szén 20% hamut hagy hátra. Több aknában is dolgoznak ugyan ezenkívül, de igen primitív módon. A szénét ugyanis hegyszakadékokban termelik és az aknákkal csak a talajvíz színéig haladnak le. Küklereskedelem szempontjából a kínai szén nem számít, mert csak a bel-földi szükségletet fedezi. Dacára annak, hogy az aknák csak kis mélységűek és a föld színéhez közel fekvő rétegekben található szén rendszerint minőségileg nem versenyezhet a mélyebben található szénlágakkal, mégis az alsó Jangtse-völgyben és ennek környékén kiásott szénpróbák megvizsgálásából kitűnt, hogy ott egy anthracit mint bitumenes szén is előfordul s hogy az előbbi koksizálásnál csak 2-5% hamut hagy. Azt állítják, hogy a kínai anthracit-telepek a világ legnagyobb kiterjedésű anthracit-telepei, míg a bitumenes széntelepek nagysága megfelel az amerikaiaknak. A szénbevitel Kínában az 1899. évben 859 370 tonnát tett ki, miből 610 564 tonnát Shanghai-on át vittek be. Az 1838-ik évben a bevitel 730 606 tonnát tett ki. A

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(19)

Most következtek el csak Skrzetuskinak a nehéz napjai. Hogy valamiképpen előlje az időt, Volodyjowskival naponként vívott, vagy a lánzsavetésben gyakorolta magát. Közben aztán majd-hogy el nem vesztette az életét. Egy napon ugyanis a palota udvarán át a hercegehez igyekezett, amikor szembetalálkozik egy medvével. A léncéről elszabadult vadállat dühösen csörtetett felvált. Skrzetuskinál pedig nem volt fegyver. Ment-hetetlenül el is veszik, ha Longinus ur, aki az ablakból tanuja volt a jelenetnek, a segítségére nem siet. A derék lovag futva jött az udvarba, s a Stovejko ősi kardját magusra emelve, az összeszedült nép szemeláttára egyetlen suhintással levágta a medve fejét s támadásra emelt egyik talpát. A herceg, aki az ablakból látta a mesterséget, megölelte a lovagot s a felesége terembe is bevezette. Ott aztán a kis Anna oly kacéran, s oly sűrűn kacintgatott rá, hogy a szegény Longinus egyenesen gyönni szaladt s háromnapos böjtöl és imádsággal üzte ki fejéből a kísértő alakját.

Tíz nap telt így el, de Rzendzian nem érkezett még meg. Skrzetuski fogyni kezdett, fakó lett a színe, s oly szánalmatkeltő volt a külseje, hogy a megbékült Anna ijedten tudakozódott az egészsége felől. Az udvari orvos buskomorság ellen való porokat adott neki. De a szegény lovag állapota csak nem javult. Most már érezte, hogy nem valami muló szenvedéllyel, hanem örök, erős érzéssel szereti Helenát. Végre egy este megjött az apródja, fáradtan, piszkosan és kiéhezve, de jókedvűen, Skrzetuski elébe rohant.

— Hoztál levelet?

— Igen uram. Itt van.

Mohón kapta ki a kezéből s türelmetlenül látott az olvasáshoz. Voltaképpen nem is merte remélni, hogy levelet kap Helenától. Az asszonyok egyáltalán nem igen voltak műveltek abban az időben, Helena pedig olyan emberek között élt, akik még csak tintát sem tartottak a házukban. A szegény leány még atyjától tanulhatta a betűvetést s hosszú levéllel örvendeztette meg Skrzetuskit. Sűrűn teleirt négy oldalt s ha a kifejezései nem is voltak különösen választékosak, igen tiszteséges mondatokat vetett a tolla.

— Légy nyugodt, hogy sohasem foglak elfelejteni. Előbb te engem, mert hiszen a férfi mind eszopadár. De hogy ideküldted hozzám ilyen messzire az apródat: látom, hogy igaz hajlandósággal vagy irántam, amit szépen megköszönök. Ne ítéld meg engem, amiért ilyen őszintén megvallom a szerelmemet, azt hiszem, hogy nem vetek ezzel sem a jó erkölcs, sem a szemérem ellen, mert jobb igazat mondani, mint hazudozni és titkolózni. Megkérdeztem Rzendziant, hogy mivel töltöd az idődet, s hogy milyen az élet a lubniei udvarban — no, olyanokat hallottam tőle, hogy bánatomban majdnem vakra sirtam a szememet.“

Skrzetuski bőszylen kiáltott rá az apródra.
— Te bamba! mit locsogtál össze-vissza?
— Csak jót, uram, a legjobbat! Olvasd csak tovább.

— Hogy is versenyezhetnék én egyszerű szegény leány azokkal a nagy dámakkal. De azt is megmondta ám az apródod, hogy rájok sem hederitesz.“

— Ezt jól csináltad, kölyök!

Rzendzian büszkén hajlongott, Skrzetuski pedig tovább olvasta a drága levelet.

— Persze megvizasztalódtam és ájtatosan imádkoztam az ég urához, hogy tartsa meg a hozzámvaló szerelmedet, s áldjon meg mindkettenket. Amen. Ugy vágyódom utánad, mint a gyermek az anyja után, mert rám, szegény árvára

csak szomorúságot hozott az élet. De melletted vidám leszek. Isten látja a lelmem: hogy tiszta, és a tiéd. Bocsásd meg a félszégységemet.“

A továbbiakban megírta a leány, hogy amint helyreállanak az utak, elindulnak Lubniebe. A hercegasszony maga is siettette az utjokat, mert Csehriből közalkázadás híre jön. Csak azt várják, hogy a hercegek hazajöjjenek a boguslawi lóvásárról.

— Hatalmas vagy, akár egy boszorkánymester! Még a nagynénemet is meghódítottad!“

Skrzetuski elégedetten mosolygott arra a gondolatra, hogy mi módon hódította meg az özvegyet. Végül még fogadkozott a leány, hogy örökké hű és odaadó felesége lesz. A kapitány ötször is elolvasta a levelet, és szerelmes hevüléssel mondogatta:

— Aranyos, szívbéli leánykám! Verjen meg az isten, ha hűlen leszek hozzád!

Azután faggatni kezdte az apródot. A legkisebb részletet is el kellett beszélnie. Szívesen fogadták, a hercegasszony apróra kikérdezte a gazdája felől, s hízelt neki, hogy Skrzetuski olyan derék lovag és a herceg meghitt embere.

— Azt is kérdezte, hogy megtartja-e a gazdám az adott szavát? No, mondtam neki: ha nekem ígerte volna ezt a gyönyörű pejlóvat, amelyen ide nyargaltam: sohse félnék, hogy nem kapom meg!

— Nagy szivány vagy! De minthogy megvédted a becsületemet, hát legyen a tiéd a pejl! Aztán miért kezdted azzal, hogy én küldtelek?

— Miért? Mert láttam, hogy az a szép kisaszony, akinél szebb nincs az egész világban, megőrül neki! Örömben azt se tudta, hogy mit tegyen. Hej, ne volt volna csak nagyobb, a legjobb fajtákat rakta volna elé! A leveledet végigöntözte az örömkönnyeivel!

Skrzetuski uszott a boldogságban.

— Hát Bohunról mit hallottál?

(Folytatása következik.)

Khinában magában elfogyasztott szén nem volt több 500.000 tonnánál, miből 112.216 tonnát a kaiping-i bányában termeltek. A parti hajók és a külföldi gőz-sők legnagyobb részét japáni szenet használnak, amit Nagasaki szénállomáson szereznek be.

KÖZGAZDASÁG.

A világ termése.

Budapest, szeptember 9.

Darányi Ignó földmívelésügyi miniszter az idén is összeállította a világ gabonatermésének statisztikáját. Ennek az adatai ismét bizonyítást tesznek arról, hogy a főkenyérttermények termelése a népesség szaporodásával állandóan növekedik. Európa termése ebben az évben kisebb, mint a múlt évben volt: a gabonahiány legalább is 25-30%-kal növekedett. Az európai államok közül különösen Németország, Franciaország és Oroszország termő területe kisebb az idén. A világ összes gabonatermése 3722-3795 millió hektoliter, amely eredmény a tavalyi becsléssel szemben 271-326 millió hektoliterrel csökkent. Európában 2132-5 millió hektoliter (1900-ban 2222) a termés, a tengerentúli államokban pedig 1330 (1536) millió hektoliter. A csökkenés tehát Európában 89,5, a tengerentúli államokban 206 millió hektoliter.

A statisztika részletes kimutatásában importáló és exportáló államokra osztja fel a termelő országokat.

Importáló államok:

Angolország. Az idei termés feltűnően gyenge. A buza termés 5%-kal, az árpa- és zabtermés 20-20%-kal csökkent. A buza termés 17-17 millió hektoliter (tavaly 18-76 millió hektoliter), az árpatermés 15-96 millió hektoliter (19-94), a zabtermés 3-08 millió hektoliter (4-85 millió hektoliter). Készlet nincsen. Anglia tehát az idén is nagy bevételre szorult. Az import körülbelül 10-12 millió hektoliter lesz.

Franciaország. A gabonatermés néhány százalékkal csökkent. A várható termés: Buzából 97 millió, rozsából 24-86 millió, árpából 13-5 millió, zabból 68-2 millió hektoliter termést remélnek. Különösen az árpa és a rozs termése rosszabbodott, a bevétel tehát különösen ezekből fokozódik majd. Tavaly zabból 2750.223 méterháza, árpából 1.313.651 méterháza volt a bevétel.

Nemzetország. Az import az idén sokkal jelentékenyebb lesz mint az elmúlt évben volt. A remélhető termés búzából 32-50 millió, rozsából 98 millió, árpából 44 millió és zabból 145 millió hektoliter. A hiány búzából 18, rozsából 12, árpából 10, kukoricából 13, zabból 3 millió méterháza lesz.

Ausztria. Az osztrák földmívelésügyi miniszter közzétett adatai szerint a termés átlaga kielégítő. Az összes remélhető termés búzából 15-16 millió hektoliter (tavaly 11-1 millió méterháza), rozsából 27-29 (13-9), árpából 19-20 (13-4), zabból 34-5-38 (17-2), kukoricából 5-5-5 (3-9) millió hektoliter. A hiány tehát búzában 17-5 millió hektoliter, rozsban 4-5, árpában 4-1, zabban 8, kukoricában 10 millió, összesen tehát 54 millió hektoliter.

Olaszország. Az idei termés kielégítő, a bevételi szükséglet megkérdőjelezhetően olyan mint a múlt évi volt. A várható termés búzából 45-4 millió hektoliter, rozsából 17, árpából 2-5, zabból 5, kukoricából 30 millió hektoliter. A bevételi szükséglet lesz: búzából 6 millió méterháza (tavaly volt 6.884.160), rozsából 450.000 méterháza (44.690), zabból 350.000 (315.470), kukoricából 1 millió méterháza (716.900).

Németalföld. Az idén remélhető termés búzában 2 millió hektoliter (a hiány 3 millió méterháza), rozsban 5-5 millió hektoliter (a hiány 3-5 millió mm.), árpában 1-3 millió hektoliter (a hiány 1 millió mm.), zab 5-5 millió hektoliter (a hiány 0-5 millió mm.).
Svájc. A termés közepes. A várható termés búzából 1-2 millió hektoliter (tavaly 1-4 millió hektoliter), rozsából 550 ezer, árpából 0-5 millió, zabból 2-5 millió hektoliter. A hiány búzában 6 millió hektoliter, rozsban 150 ezer, zabban 2-2 millió, kukoricában 830 ezer hektoliter.

Belgium. A várható buza termés 5-5 millió hektoliter. Egyéb gabonatermékre vonatkozó számszerint való adatok nem állnak rendelkezésre. A szükséglet búzában 11-13 millió hektoliter lesz.

Dánia. A termés általában kielégítő. A buza termést 260-300 ezer hektoliterre, a rozstermést 6-25 millió hektoliterre az árpatermést 7-5 millió hektoliterre becsülik. Buzából a hiány 2 millió, rozsából 2-5 millió, árpából 900 ezer, zabból 1-8 millió hektoliter.

Svédország és Norvégia. Az idei termés búzából 1-5, rozsából 10-5, árpából 8, zabból 25 millió hektoliter.

Spanyolország. A termés a tavalyinál kedvezőbb. A buza termés 9-6 millió méterháza, rozs 6-5, árpa 12-34, zab 2-38, kukorica 6-6 millió méterháza. A bevételi szükséglet 84 millió hektoliter.

Portugália. Az összes termés 8-4 millió hektoliter. A szükséglet 5 millió hektoliter.

Görögország. A termés 5 millió hektoliter. A szükséglet búzából 2-2 millió hektoliter. Az eredmény 20%-kal több.

Exportáló államok:

Oroszország. A terméskilátások nem nagyon kedvezők. A remélhető termés búzából 6-3 millió, rozsából 24-2 millió, árpából 9-6 millió, zabból 16 millió méterháza.

Szibériában a terméseredmények annyira gyengék, hogy a kiviteli kilátások a múlt évinél kedvezőlenebbek.

Magyarország. Jóformán országstermés gyengén sikerült a termés talán csak a Dunántúli némely részében volt jobb a reméltnél. Az ország kétharmad részében a múlt évinél is gyengébb volt a termés éppen ott — az Alföldön — ahol már több év óta nem volt kielégítő az eredmény. A buza országos átlagban és hektoliterenként 76-79 kilogrammot nyom, a rozs 71 kilogrammot, az árpa 64-65 kilogrammot, a zab 44 kilogrammot. A remélhető termés őszi és tavaszi búzában 34.798.900 méterháza. őszi rozsban, tavaszi rozsban és kétszeresen 11.566.600 mm., őszi és tavaszi árpában 10.583.700 mm., zabban 9.842.800 mm. Buzában tehát a tavalyi eredményekkel szemben 3.645.000 mm., árpában 1.147.000 mm., zabban 455.000 mm. a csökkenés. A rozstermés 428.000 mm. va kedvezőbb. Horvát- és Szlavonorságban 2.810.000 mm. buza, 840.000 mm. rozs, 569.000 mm. árpa, 747.000 mm. zab, 4.690.000 mm. kukorica termelt. A kukorica termés — Horvát-Szlavóniával együtt — 47-48 millió hektoliterre becsülhető. A terméstelesleg búzából 9-12 millió mm., rozsából 2-4 millió mm., árpából 2-5-3 millió mm., zabból 1-1-2 millió mm., kukoricából 4-5 millió mm.

Románia. A buza terméseredménye 24-1/2 millió hektoliter. A többi termények hozamát hivatalosan még nem becsülik fel. Az idei termés teleslegét 70%-ra becsülik. Bukaresti főköznaluk jelentése szerint a rozstermés 3.250.000, az árpatermés 10.500.000, a zabtermés 8 millió, a kukorica termés 60 millió hektoliterre becsülhető.

Bulgária és Kelet-Rumélia. Az idei termés búzában 2 millió, kukoricában 2 millió, árpában 700.000, rozsban 11-5, zabban 13 millió hektoliter. A gabonák kvalitása a tavalyinál jóval gyengébb. Az exportra marad buza 3-4 millió hektoliter, rozs 2-2-5, árpa 1-5-2, zab 1-5-2, kukorica 3-4 millió hektoliter.

Szerbia. A várható termés búzából 4-5, rozsából 0-5, árpából 1, zabból 1-3, kukoricából 9-5 millió hektoliter. A telesleg 5 millió hektoliter.

Törökország. A valószínű termés — az európai és ázsiai Törökországban — összesen búzából 1-5 millió hektoliter, rozsából 85.000 hektoliter, árpából 70.000, zabból pedig 100.000 hektoliter. A kivitel nagyon csekély: 15-20.000 méterháza lesz.

Kelet-India. Az összes termés 7.900.000 hektoliter (tavaly 66.100.000). A telesleg 6 millió hektoliter. Ebből az év augusztus 1-éig már 2 millió hektoliter exportáltak.

Amerikai Egyesült Államok. A termés búzában (90 millió bushel) rozsban 25, árpában 68, zabban 670, kukoricában 1425 millió bushel. A valószínű kivitel búzában 225 millió bushel, rozsban 3-6, árpában 9, zabban 28, kukoricában 130 millió bushel.

Kanada. Az összes termés 110 millió hektoliter. Az exportra marad 27-5 millió hektoliter.

Argentína. Az összes termés 21,7-0-000 méterháza.

Ausztrália. Az összes termés 21 millió hektoliter. A buza telesleg 1-3 millió hektoliter. Egyéb gabonatermékekből nincs telesleg.

Összefoglalás:

A világ gabonatermésének valószínű eredménye a következő:

	Európa millió hektoliter			Tengerentúli részek millió hektoliter		
	búza	rozs	árpa	búza	rozs	árpa
1901-ben	528-5	481-0	259-0	426-0	12-0	57-0
1900-ban	535-0	477-0	264-0	344-5	10-0	50-0

Kisebbség tehát a termés az összes gabonatermékekből: Európában 89-5 millió hektoliterrel, a tengerentúli pedig 206-0 millió hektoliterrel. A jólyó éven a valószínű fogyasztási szükséglet — tekintve azt hogy a termés jóval kisebb az előző évinél — legfeljebb a következő mennyiségre becsülhető:

	1901-ben	1900-ban
búza	935-989 millió hektoliter	926-953
rozs	524-545	520-540
árpa	326-344	327-346
zab	1023-1052	1101-1143
kukorica	897-930	981-1005

együtt 3725-3860 millió hektoliter, 3855-3984 millió hektoliter.

Ipar és kereskedelem.

A nagyváradai Kereskedelmi Iparkamara ma tartotta meg alakuló gyűlését. Elnökké egyhangúlag **Huzella Gyula** kereskedelmi tanácsost, osztályelnökké **Reismann Mórt** és **Bercsey Györgyöt** választották meg.

A Magyar Aszfalt-Részvénytársaság ma tartott igazgatósági ülését előterjesztett jelentése szerint a jólyó évi üzlet alakulására vonatkozólag konstataciókat, hogy a vállalat, dacára annak hogy a székesfehérváros és néhány vidéki város burkolási munkálatait elhalasztotta, a viszonyokhoz képest eléggé el van látva munkálattal. Azon városok száma, melyek utcaikat aszfaltburkolattal látatták el, folyton gyarapodik. A társaság által alapított **Bihari szénbánya és villamosági részvénytársaság** üzlete is kielégítő módon fejlődik. A jólyó évi termelés mintegy 800 vagonrakományra tehető, amely számánnyiság könnyű elhelyezést talál. A szén- valamint az aszfaltermékek szállítására épített sodrony-kötélpálya teljesen megfelelő előjárának és az utóbbi időben erdő- és mezőgazdasági termékek szállítására is igénybe veszik.

Magyar Borkereskedők Szövetsége. A magyarországi borkereskedők szeptember hó folyamán kongresszust tartanak, hogy érdekeik közös megvédése céljából a **Magyar Borkereskedők Szövetségét** megalakítsák.

Tejgazdasági tanfolyamok. Az állami tejgazdasági munkásokat képző iskolákban **Munkács** és **Gödöllő**n október 1-én tizenkét hónapra terjedő tanfolyamot nyitának, melyekre ép. erős testalkattal bíró, legalább tizennyolc évet betöltött munkásfiatalkat vétetnek fel. A tanulók a tanfolyam tartama alatt teljes ellátásban és tíz korona havi bérében részesülnek. Felvételért való folyamodványok szeptember hó 20-ikáig a munkácsi uradalom, illetőleg a gödöllői korona-uradalom igazgatóságához küldendők be. December 1-én nyílik meg a **nagy-szécsényi** tejszővetkezethél létesített állami, tejgazdasági munkásokat képző iskolának újabb, ugyancsak tizenkét hónapra terjedő tanfolyama. A felvételt kifogástalan előéletű és legalább tizenhat évet betöltött nők pályázhatnak, kik teljes ellátásban (esetleg e helyett 30 korona ellátási díjban) és 8 korona havi bérében részesülnek. Az iskolára való felvételért a kérvények a nagy-szécsényi tejszővetkezethél igazgatóságához intézendők november hó 15-ig.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatóságai közvetítők üzleti jelentése.) A mai forgalom kis hozatalok mellett a hűvös idő befutása folytán csekély volt. Az árak nagyjában változatlanul a következők voltak: — **Husnemlek:** I. rendű marhahus hátulja 1.—1.12 korona, eleje 0.96-1.60 korona. II. rendű hátulja 0.96-1.—, eleje 0.8-0.96 fillér vidéki marhahus eleje 60-86 fillér, hátulja 80 fillér kilónként. — **Baromfi élő:** Rántani való csirke 1.10-1.20 korona sütni való I. rendű 1.60-2.— korona, II. rendű 1.40-1.60 korona, hízott kacsa I. rendű 4.—4.60 korona, II. rendű 3.—4.— korona, sovány 1.80-2.40 hízott lud I. r. 10.—12.—, II. r. 8.—10.—, sovány 3.20-4.60 korona páronként. **Vágott libák tisztítva** I. rendű 1.04-1.12, II. rendű 1-1.04 korona kilónként. — **Tojás,** friss, telet árú jó keresletnek örvend, adajda ma 64-68 korona és apart 60-64 koronával kelet el. — **Vaj** I. rendű szövetkezeti teavaj 1.50-2.10, főzözvaj 1.20-1.50 kilónként. **Turó** 8-12 fillér. — **Gyümölcs** fehér, piros chasselas szőlő I. rendű 34-44 fillér, II. rendű 28-34 fillér. **oporto** 22-26 fillér, mézédés fehér szőlő 22-26 fillér **Passatuli** és **muskatály** I. rendű 52-60, II. rendű 48-52 fillér kilónként minőség szerint. — **Vadfelék:** Szép nagy nyulak 2.80-3.40 korona, süldő nyulak 1.60-2.40 korona darabonként, **tolgyol** párja 1.60-2.— korona.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártól vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 217 darab juh, — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 42 l-től 45 l-ig, kivételesen — l. — kg.-kint, (vagy 36 — k.-tól 42 — k-ig páronként), középminőségű ürü 36 l-től 40 l-ig, kivételesen — l. kg.-kint, vagy 26 — k.-tól 34 k-ig páronként, kosokért — l-től — l-ig, kivételesen — l-től — l-ig, vagy — k-tól — k-ig, középminőségű gyapjas — l-től — l-ig, kivételesen — l. kg.-kint, vagy — k.-tól — k-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérig, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok 24-36 fillér, páronként — korona szerbiai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anyajuhokért —36 fillér kgkint (12-30 kg-ig páronként), kiselejtett juhokért — fillér kgkint (20-24 korona páronként) kecskéik — korona páronként. A kisebb felhajtás folytán az irányzat élénkebb volt, az árak változatlanok maradtak.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi szeptember 9. Készlet 943 darab, érkezett 519 darab. Összesen 1462 darab. Eladatott 900 darab. Maradt 562 darab. Napi árak: 120-180 ki-ogram sulyban 84-90 koronáig, 220-280 kilogram sulyban 88-92 koronáig, 320-380 kigr. sulyban 86-90 K.-ig. Öreg nehez páronként 400-500 kilós 84-88 koronáig. **Majac** — korona. A vásár bangulata vonatolt.

Bécsi vágómarhavásár. Szept. 9. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtott: 4067 darab magyar fajtájú, 257 darab galíciai fajtájú, 12 darab bukovinai fajtájú, 830 darab német fajtájú. Összesen tehát 5163 darab szarvasmarha. Gyengébb a felhajtás, de árak tartottak.

Jegyzések: 100 kilogrammonként 610 sulyban: magyar hizóőkör I. minőségű 70-78-79 fillér, kivételesen —82 fillér, II. minőségű 60-69 fillér, III. minőségű 62-59 fillér, galíciai hizóőkör I. minőségű 74-76 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 68-73 fillér, III. minőségű 62-67 fillér, német hizóőkör I. minőségű 77 —83 fillér, kivételesen 87 fillér, II. minőségű 68-76 fillér, III. minőségű 62-67 fillér. Legelő őkör 50-60 fillér, bika és tehén 100 kilogrammonként 40-62 korona, Kivételesen 63-64 korona.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, szeptember 9.

Készbuza mérsékelt kínálat mellett a malmok gyenge vételkedvéllel találkozott; elkelt lanyhább tendenciánál ca. 26.000 méterháza 5 fillérrel olcsóbb árakon. **Rozs** 2/3 fillérrel olcsóbb, árpa és tengeri változatlan; zab továbbra is szilárd.

Eladatott:

Búza. Tiszavideki: 150 mm. 80 k. 8 K. 15 —, 100 mm. 80-7 k. 8 K. — (sárga), 100 mm. 79-7 k. 8 K. — l. (sárga), 100 mm. 79-6 k. 8 K. 07 1/2 l. 600 mm. 79-5 k. 8 K. 15 l. 200 mm. 79-5 k. 8 K. 05 l. 600 mm. 79-2 k. 8 K. 12 1/2 l. 100 mm. 79 k. 8 K. — l., 100 mm. 79 k. 8 K. 07 1/2 l. 150 mm. 79 k. 8 K. 02 1/2 l. 100 mm. 78-5 k. 8 K. 03 1/2 l. 100 mm. 79 k. 8 K. — l., 200 mm. 79 k. 8 K. — l., 200 mm. 79 k. 8 K. — l., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 90 l., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 80 l., (sárga), 250 mm. 78-5 k. 7 K. 90 l., (felső), 100 mm. 78-5 k. 7 K.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 óráig, délután 2 óráig. Hazai termékek: állandó kiállítás és kereskedelemtörténelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzleti tevékenység arisztokratái is eszközöltek) a városi iparcsermokban nyitva: délelőtt 9 óráig, délután 3 óráig. A külföldi kirendeltségek központi hivatala: Magyar kereskedelmi részvényársaság V. kerület 32. szám alatt.

Kivonata hivatalos lapból.

— Szeptember 9. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter a zilahi pénzügyigazgatósághoz Tráger Antal tiszadai adóhivatali ellenőrt pénzügyi segédültharrá ideiglenes minőségben, Böhm Rezső pénzügyi biztost Segesvárra főbiztosá, Kociba János pénzügyi szemlézőt a vörstoronyi mellékvámhivatalhoz vámszedővé, a mármarszigeti m. kir. pénzügyigazgatósághoz ideiglenes minőségben, az egri pénzügyigazgatósághoz Gál János ottani díjtalan pénzügyi számvakornokot állami végrehajtóvá ideiglenes minőségben, a székesfehérvári pénzügyigazgatóságához dr. Janko-

vich-Gébel Ferenc ó-becsei és Beke Sándor esztoroki lakosok pénzügyi fogalmazó-gyakornokokká ideiglenes minőségben, a budapesti pénzügyigazgatóságokhoz Horváth Boldizsár, a nagy-becseri pénzügyigazgatóságokhoz Czank Nep. János, a nagy-károlyi pénzügyigazgatóságokhoz Hetey Zoltán végzett joghallgatókat pénzügyi fogalmazó-gyakornokokká ideiglenes minőségben, Cseke Gyula budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számvakornokká a pénzügyminiszter számvetéséig; — a vallás- és közoktatásügyi miniszter Gémesy Aranka okleveles tanítónőt a kis- és nagy-szalányi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Schopf Erna okleveles tanítónőt a rábóti állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; — az igazságügyminiszter Pó Aurél aranygyéresi görög-katholikus lelkészé aláírása, Zelhofzer Elek lejtényi görög-katholikus lelkészé aláírása, Zelthofer Elek illavai fejeztézetű I. oszt. fejeztét ugyanezen intézethez főfejezté; — a szegedi ítélőtábla elnöke Bodnár Gábor végzett joghallgatót, o-futtaki lakost, a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; — a debreczeni ítélőtábla elnöke Lenárt Sándor debreczeni lakost végzett joghallgatót a debreczeni ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű segéddíjas joggyakornokká, a kolozsvári ítélőtábla elnöke pedig Szabó József kolozsvári lakost végzett joghallgatót a kolozsvári ítélőtábla kerületébe segéddíjas joggyakor-

nokká; a beregszászi pénzügyigazgatóság Kóry Kálmán beregszászi pénzügyi fővizgatót díjas pénzügyi kezelési gyakorlati ideiglenes minőségben; a sáorajja-újhegyi pénzügyigazgatóság Linhart Lenárd felső-ladikóci lakost a homonnai adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan adóhivatali gyakorlati ideiglenes minőségű lakost a nagy-szalányi aradi törvényszéki volt ideiglenes napidíjas szolgát az aradi törvényszékhez ill-dik fokozatú hivataliszigavá nevezte ki.

Athelyesés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Polócz Mária kis- és nagy-szalányi állami elemi iskolai tanítónőt a közpényi állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte.

Névmagyarosítások. A helyügyminiszter kiskoru Pfeifer József budapesti lakos vezetékevének Pelényire, kiskoru Schwarz Imre zicsi lakos vezetékevének Somogyira, Weisz Emil budapesti lakos vezetékevének Végre kettő átváltoztatásait megpendte.

Pályázatok. A csákovári földmivessziskolánál egy ösztöndíjas gazdasági segéddi alkalmazás szeptember 20-ig; — az országos levéltárnál kezelésszakbeli levéltári tiszti állásra hat hét alatt; — az egri törvényszékénél irodatiszti állásra két hét alatt.

ÖNKÉNTESI EGYENRUHÁK

páratlan elegáns kivitelben, a szabályzatoknak teljesen megfelelőleg készítettnek.

Blum Sándor, Budapest, IV. ker., Váci-utca 17. szám.

0 Felsége a perza császár és orosz császári nagyhercegi udvari szállító.

Árjegyzékek és az önkéntesi tudnivalók bérmentve küldetnek.

Női betegségeket,

mint egyáltalában kifolyást és méhajtást Lysoferrin. tünő gyorsan gyógyítja az általában előidőztelt. — Ezzen befecskendezés par kiváló hatású bír idült s uj felhőztölésnél, anyagcseréjében s az anyagcseréjében, valamint minden más tarús női bajnál. 1 doboz ára 3 korona és egy dupla doboz ára 5 korona.

Erőmegújító-elixír,

hatásban a mai napig több nem ért szer, mindennemű gyűzőszegési bajoknál, de különösen elgyengült férfiéro (impotencia) ellen kiváló szer, valamint vészeségűség, népkór, longyvesedésnél, valamint nők magtalanságánál és énkentelen megomlásnál. Egy kis üveg ára 5 korona és egy dupla üveg 8 korona.

Injectio Lysoferrin és Capsulae Lysoferrin

kiváló szer gonorrhoeis kifolyásoknál s hügyveséggyulladásnál, még ha elavultak is, gyorsan és biztalan gyógyítanak, már néhány befecskendezés és Capsulae bevétele elegendő, hogy a le hevesebb folyást megszüntesse. Egy üveg injectio Lysoferrin 2 korona és egy doboz Capsulae 2 korona. Postai megrendelések gondosan csomagolhatók. — 5 koronán felül megrendelésnél csomagolási és szállítási költség. Számos adóhivatalt van, kiknek fentebbi szerek segítettek. Mint egyedül valódián kapható:

Erős Aladár gyógyszerárában
a Szent Jánoshoz, Nagy-Kikindán 2. sz.

Hirdetmény.

Heredis Béának vasmegyei Jánosa község határában fekvő mintegy 300 hold területű s nagyobbára szántóföld és legelőből álló birtoka a körmenői kir. járásbírósnál 1901. okt. 1-én d. e. 10 órákor megtartandó nyilvános árverésen, a zamogyi Hászhay község határában fekvő, mintegy 700 holdnyi területű szintén nagyobbára szántóföld és legelőből álló birtoka pedig a zalaezseri kir. törvényszékénél 1901. nov. 11-én d. e. 10 órákor megtartandó nyilvános árverésen leg először. Venni szándékozók közlelbi tájékoztatást Dr. Csengey Gyulánál (Budapest, V. Bányavány-utca 18. szám alatt) nyernek.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP

1 öszehajtható vasgy 3 db	1 asztali szék	1 asztali szék	1 asztali szék
1 kivethető matraca	1 tengorifi matraca	1 tengorifi matraca	1 tengorifi matraca
1 rongy paplan	1 ágy	1 ágy	1 ágy
1 prima	1 lőszár	1 lőszár	1 lőszár
1 csechmir paplan	1 asztali köpör függöny	1 asztali köpör függöny	1 asztali köpör függöny
1 szőnyeg	1 asztali	1 asztali	1 asztali
1 asztali csechmir	1 asztali	1 asztali	1 asztali
1 selyem asztali paplan	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 fudros selyem ad. papl. 13.50	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 jó vázson paplan lepedő 2.-	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 fennel ágy	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 fennel ágy	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 gyapjú	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 jó lőszár	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 téli pokróc	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg
1 szép fali szőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg	1 nagy szobaszőnyeg

GICHNER JANOS

paplan, matraca és kárpitosru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára
Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan csomagolhatók, nem tetsző árak kicserélhetők, vagy a pénz visszautatik.

Tifkos betegségeket ellen

25 évi, részben katonorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magyar orvos tapasztalatai után legelőgöbbsen ajánlható

DR. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézete
IV. Kigyó-utca 5. l. em. Klotild-palota (átjáróház és lift használat).

A legelhanyagoltabb hügyvesőfolyásokat, leg súlyosabb hügyvesőfolyásokat, bujakörös sebeket, syphilist, az onfirtóztetés utóbjait

Eigyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban oianygyra felkarolt és hatásában páratlan sikert

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magomlásokot, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bünök következtében beállott ideg és emak utókövetkezményeképp létrejött hágyerincsajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztosa, állandó sikerrel. Kémdel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7-8 óráig Nőknek egy mint férfiaknak külön be és kijáratt külön várótermek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

Olesó butor-eladás.

2 székreny, 2 ajtos fényezett	30 frt	1 ebédlőszék, 6-német stíl	3.50 frt
2 ágy, fényezett	22	1 íróasztal, 3 főkos	16
1 éjjeli székreny, fényezett	8	1 hálószoza, matt díofa	100
1 mosdó, 2 ajtos, fényezett	14	1 hálószoza, faragott	130
2 székreny, 2 ajtos, díofa, matt	30	1 garnitúra crepe- vagy bourette-behuzat	55
2 ágy, magas, díofa, matt	26	1 garnitúra selyem-behuzat	80
1 éjjeli székreny, díofa, márvánnyal	8	1 garnitúra plüss-behuzat	80
1 kredenc, 4 ajt, fülkés, faragott, márv.	48	1 szalonasztal	10
1 díván, magas támla szőnyeggel	40	1 consol márvánnyal és tükör	28
1 ebédlő-asztal, díofa, matt	12		

Nagy vázlatok egyszerű, valamint a legdiszebb kivitelei butorokban.
Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe
Budapest, Erzsébettér 18 Sas-utca sarok, l. emelet.
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

TELEFON 825.

RUMBOLD B. ZASZLÓGYÁROS

városi irodája
IV., Kaplony-utca 1.

(Andrássy-palota.)

Képviselőválasztási cikkek
bármily mennyiség
24 óra alatt elkészül.

Durbints sógor

Mert mondok, ha már irtak könyvet a lóruil is, gyszorúril is, miért ne lehetne könyv a sógorúril is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalkozdik, benne van a sógor zethalálása is még más efféle keserves történetek.
Egy könyv 1 forint.
Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

CRÉME DE FANCHON
a 3 sziv védjeggyel.

Rögtön finomító és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K. Főraktár: „URSITS” gyógyszerár. Budapest, Rakóczy-tér 5. Vitekre 20 fillér. Adóillet bekl. 1000 franko.

Kapható mindenhol. Raktár: Torók győgyár Budapest

Eppen most jelent meg
Vidor Marcel

FORRO ÉJSZAKAK

című versköteje
Ara 2 korona.

Bérmentesen ajánlott küldéssel 2 kor. 35 fill. Posta-utalványon megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában Budapest, József-körút 18.

3080. ad szám.

Értesítés.

A pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. katona élelmező-raktáraknál és pedig: Pozsonyban 1901. évi október 7-én, Sopronban 1901. évi október hó 3-án és Komáromban 1901. évi október hó 10-én, délelőtt 10 órákor az illető élelmezési-kerületek számára 1902. évi január 1-től 1902. évi december hó 31-éig terjedő időre kenyér- és zab élelmezési-szükséglet bérbeadása nyilvános tárgyalásban fog biztosítani.

Az egyes cikkek és azoknak a különféle állomásokon való szükséglete az erre vonatkozó részletes 3080. ad számú tudósításból észlelhetők, valamint minden ezen bérleti üzletre irányuló feltételek a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. katona élelmezési-raktáraknál meglévő feltételei füzetekből naponta a hivatalos órák alatt kivehetők.

Az egykoronás bélyegekkal ellátott és lepecsételt ajánlatok a bánatpénzzel együtt és egy időben a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. élelmező-raktáraknál a tárgyalási napon **legkésőbb 10 óráig délelőtt** benyújtandók.

Kelt Pozsony, 1901. évi szeptember hó 1-én.

Az 5. hadtest hadbiztossága.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. szeptember hó 10-én.

Az agglegények.

Vigjáték 6 felvonásban. Irta Sardou Victorien. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

Mortimer	Náday	Trófnés	Zilahi
Nantya	Mihályfi	Du Bourg	Mészáros
Veaucourtois	Vizvári	Antoine	Narcisz
Clavières	Gyenes	Antoinette	Ligeti J.
Chavenay	Horváth	Rebecca	Gerő L.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné halálának évfordulóján.

Nyitány.

Kun László karm. vezetése alatt előadja a zenekar.

Erzsébet királyné.

Költemény. Szavaja: Haraszthy Hermin.

Ocskay brigadéros.

Színmű prólogussal, 4 felv. Irta Herceg Ferenc.

Személyek:

Ocskay László	Bihari	Déli	Delli
Tisza Ilona	Szerény G.	A palóc	Szerény
Tisza Jutka	Nógrádi	Szörényi	Balassa
Pyber	Hogedüs	Tarics	Dayka
Ozoroszy	Kazalicsky	Ocskay Sándor	Tapolczai
Jávorka	Góth	Königsberg	Péchy

Kezdeté 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné.

Költemény. Irta Telekes Béla. Szavaja Bátori Gizella.

Aranylakodalmom.

Látványos alkalmi játék, nyolc képpén, dalokkal és táncal. Írták Beöthy László és Rákosi Viktor.

Személyek:

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné emlékezete.

Költemény. Irta Balla Miklós. Szavaja Szirmai Imre.

A baba.

Látványos operette 4 szakaszban. Irta Ordonneau Maurice. Fordította Reiner Ferenc. Zenéjét szerette Audran Edmond.

Személyek:

Lancelot	Hegyi	Chanterellez	Solymosi
Maximin	Vidor	Lorémiois	Tollagi
Hilarius	Németh	Balthasar	Horváth
Hilariusné	Kreosanyi	Balthique	Hortobágyi
Alófia	Fedák	Agnolet	Várdai

Kezdeté 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. szeptember hó 10-én.

Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salamon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné kalálának emlékére.

A mi anyánk.

Költemény. Irta Ballz Miklós, szavaja Tóth Ilonka Utána:

Szilágyiné Bárdossy Ilona vendégfelléptével.

A fekete dominó.

Vig opera 3 felvonásban. Irta Scribe.

Kezdeté 7 órákor.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Kedd, 1901. szeptember hó 10-én.

Erzsébet királyné emlékezetére.

Prolog.

Irta Balla Miklós, Szavaja: Alpár Irón.

Váljunk el.

Vigjáték 3 felvonásban.

Kezdeté 7 órákor.

ŐS-BUDAVARA

Ma kedden, esti 6 órától reggel 4 óráig

fényes kivilágítás mellett

nagyszerű új varieté-műsor.

Fél tíz órákor.

Fél tíz órákor.

Rapoll! a jongleur-király, **Heldenreich** repülőbalettlje, a világhírű **Nagel-család** ikarjai játéka és létramutatványai, **Sisters Margild**, amerikai ének és táncoktató és a többi új számok.

—Az olasz bersaglieri zenekar hangversenye.

Kitűnő nemzetközi daltársulat a Kórkép-kávéházban.

Sok más szórakozás.

Béleppódi 60 fillér. Gyermekeknek 12 éven alól 20 fillér. A kedvezményes jegyek minden löszednek. A földalatti villamoson éjjel 1/2 óráig közlekedik. Társasokosok egész éjjel.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató.

WOOD és BATES

excentrikus zenészeket

meg kell nézni!

Minden este 8 órákor előadás.

Jegy elővétel díj nélkül előre váltható 4. e. 10-1-ig a pénztárnál. A kávéházban reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

A beiratások

SOMOGYI MÓR songoraművész igazgatójára alatt álló

* Conservatoriumokban *

Erzsébet-körút 44. és Károly-körút 2.

Zongora, ének, hegedű

és az összes tanszakokban.

Naponta 10-1-ig és 3-6-ig mindkét intézet helyiségében eszközöltetnek.

Beiratási díj 4 korona.

Dr. Farkas Gyuláné

felsőbb leánynevelő-intézete és internátusa

Budapest, IV. Ferencz József-rakpart 7.

Magasabb tanfolyam a polg. vagy felsőbb leányiskola tananyagát már elvégzett leányok részére.

Magyar német, francia, angol irodalom, esztétika, műtörténet, nevelés, történelem, természetudományok stb. Kezd. szeptember 10-én. Kiváló taneszk.

Előkelő színvonal. **Drezdai rendszer magyar szellemben.**

Felvételek bennlakók, félbennlakók és bejárók.

Kezdeté szeptember 10-én.

Teljes ellátást, ismétlő órákat, zenés nyelvtanítást oly leányok is nyerhetnek, kik más tanintézetet látogatnak, valamint magántanulók is.

Beiratás naponta 12-1-ig és 3-5-ig.

Felvilágosítással és prospektussal levélileg is szívesen szolgálunk.

HONI ZASZLÓGYÁR

a legkiválóbb anyagból készült zászlókat, jelvényeket, választási tollakat és cikkeket szállít olcsón és gyorsan.

Iroda: IV. Váci-utca 81. — Gyár: VI. Podmaniczky-utca 19.

Vidéki megbízottakat keresünk.

Uj Petőfi.

Az első szabad képes Petőfi kiadás. **Telegydy, Tull és Neogrady** festőművészek 52 rajzával. Minden rajz egy egész oldalt foglal el a három színben van művészeti módon reprodukálva. A két kötetet dr. Radó Antal rendezte sajtó alá és látta el jegyzékkel. A szöveg tökéletes pontossággal. Dr. Ferenczi Zoltán, a legelőisebb és legjobb Petőfi-monografa szerzője, ártócs, magvas díszrajzot írt az első kötet elé. A könyv papíra fanyes, finom papír, a nyomás mintaszép, kitűnően olvasható. A művészi kötés, a művet Petőfi domborműi árca képe díszít, pártját ritkítja. A két kötet ára 10 kor. Kiadja **Wodianer F. és Fiai** (Lampel Róbert) cs. és kir. udv. könyvkereskedése Budapesten, Andrássy-ut 21. Kapható minden könyvkereskedésben.

Felöltő és téli-ulster.

Felöltő 9 frt, téli-ulster 18 frt, télikabát 16 frt, téli loden-kabát, meleg béléssel 6 frt, mindez tiszta gyapjuból, Rothberger Jakabnál cs. és kir. udv. szállító Budapest, IV. Váci-utca 6. Ruhák becseséltetnek.

ISKOLAKÖNYVEK!

Az ország összes tanintézteiben használatban levő

TANKÖNYVEK

legújabb kiadás kapható a

LAMPEL RÓBERT-féle (WODIANER F. és FIAI)

császári és királyi udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Magyarok pártoljatok.

Ha elegáns és tartós cipőt vagy csizmát óhajt, vásároljon nálam, minden cipőért 1 ével, minden csizmáért 3 ével (Műtök, ha az általam felhívott csúf-kenőccsel bekenni, melyt ingyen adok. Vidékre postaköltség 30 kr. és portómentesen küldöm. Műtöknek eleve, ha hársnyábra egy papirtárgy állva, a láb talpát lerajzoljuk. Kérje képes árajzot ingyen. Nemtetszékelt visszavesszek és a pénzt minden levonás nélkül visszadom. 15155

Férfi elegáns vk. fűzős	8.50	Daróc csizma, bőrbőrítással, magas	4.00
Elegáns oroszsták, fűzős vagy csipos	8.50	Haltanostizma csuklóg, bőrbőrítással	6.00
Gyavallé szatonlakk, fűzős vagy csipos	4.00	Műtök zsebkönyv, csipos vagy fűzős	2.00
Csizma, vésdől orosz bagorja bőrből	7.00	Szatonlakk vagy oroszsták, elegáns, fűzős	2.00
Csizma finom bőrjából, oros	6.00	Gyermek bőrfűzős cipő 4 öv	1.50
Ünkeletesi v. Uszi csizma, feltűnő elegáns	10.00		

Minden további évt 20 kr. több.

AGULÁR DÁVID FIA

Budapest, Deák-tér 6. szám.

MAGYARON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KÉZMŰVÉSZES SZABÓ
KRONOMÉTER- ÉS MŰ-ÓRÁK
FELTÁLLÓJA ÉS REMONTŐR
INGAÓRÁKÉP 578 578

ÓRAK ÉKSZEREK
10-ÉV JÓTÁLLASSAL
KÉSZPÉNZRE VÁLMINT
RÉSZELETFIZETÉSRE

JAVÍTÁSON 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

1847

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Főv. nyári színház
Szerda	A becsületbíró	Az édes otthon	Milliók a hó alatt	A denevér	Az igmándi kispap
Csütörtök	Endre és Johanna	Ugyanaz	Cirkuszélet	Névtelen levelek	Zaza
Péntek	Demimonde	A feleségem nem sikkes	Bibliás asszony	Szulamit	Cyrano de Bergerac
Szombat	A vasgyáros	Az édes otthon	Jáfét 12 felesége	New-York szépe	Mártha
d. u. Vasárnap este	A bor	Ocskay brigadéros	Jáfét 12 felesége	New-York szépe	Felhő Klári Rezervisták

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódszoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket késsenti iródnakban és erejdeli... Mielőtt hirdetésed megérkezne... Kérlek a hirdetésed megérkezésekor...

Breuer póverek dohánytöredék... Terék-körút 84. szám alatt.

Engelmann Mór győrs-átvétel... IV. ker., Kálmán-tér 2. szám.

Franka Pál könyvkereskedés... V. Gróf Cziráky-féle palota.

Jambrik vits dohánytöredék... Kereszt-út 50. (Takarékp. épület)

Eckstein Bernát hirdető-iroda... V. ker., Föld-útca 4. szám.

Fischer J. D. hirdető-iroda... IV., Zselovics-útca 7. szám.

Goldberger A. V. hirdető-iroda... IV., Kezdi-útca 9. szám.

Haasonkői és Vogler hirdető-iroda... V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Leopold Gyula hirdető-iroda... VII., Erzsébet-körút 54. I. em.

Mosse Rudolf hirdető-iroda... VII. ker., Karoly-körút 9. sz.

Mezei Antal hirdető-iroda... V., Gizella-tér (Haas-palota).

Schwarz József hirdető-iroda... V. ker., Marokli-útca 4. sz.

Tenczer Gyula hirdető-iroda... IV. ker., Szendrői-útca 2. szám.

Sikráy Samu hirdető-iroda... Budapest, Váci-körút 12.

Kernberg Rozália dohánytöredék... VIII. ker., Múzeum-körút 18. sz.

Irf. Nagel Ottó könyvkereskedés... Múzeum-körút 2. sz. (Nemesi Sándor házánál)

Nemetsek A. J. hirdető-iroda... Petőfi-tér 3. szám.

Rohoncz Ilona dohánytöredék... Andrássy-út 48. szám.

Szántó Mór dohánytöredék... IV., Keoskó-utca 14. szám.

Sopronyi V. dohánygyár... VIII. ker., Kerepesi-út 1. szám.

Schönvald Ferenc dohánytöredék... Fereny-körút 32. szám.

Toldi Lajos könyvkereskedés... ker., Fő-utca 2. szám al.

Goldgruber Mór könyvkereskedés... Buda H., Fő-utca 7. szám.

Deutch Miksa, Andrássy-út 3.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Zipser és Könyvkereskedés... Andrássy-út 4. szám alatt.

Benda Józsefné, Andrássy-út 36.

Kismetli: Edecs leveleket tartalmazó végfeladatok megkötésére és közzétételére...

Margitsziget: Olvasmány, kézikönyv. Most kéri...

Hőgyeim: 26 éves, fess, barna fiatalember...

Reznek, fiatal: Irizsolt leányt előzőek csak...

Jól érettségizett fiatal ember 1. éves joghallgató...

Nyomatok a "Patria" irodalmi és nyomdai vállalat részvénység...

Vörös szegfű: Mielőtt hirdetésed megérkezne...

KERESLET: Korrepetitort keresek egy III. polgárhelyi...

Korrepetitort keresek egy III. polgárhelyi...

Kisasszony: (Keresztyéné) 4 polg. végzettt...

Fiatal francia tanító: tanítófió családoknál francia...

Tanító: keresetkelt harmadik realista...

Pedálos: cimbalom keresek megvételre...

KINÁLAT: Ruhaszekrény három ajtó...

Egy: Miskolc halgató leckesorák...

Jósnő: lakik József-körút 17. felelet...

Vaskereskedés: nagybörzsi városban évenként...

Gyakorlott szabónő: ajánlok elegáns ruhákat...

Bútorok: faragott hámozsa, kredenc...

2 elegáns: butorozott utcai szoba...

Elegáns és igen kényelmes butorozott...

Kitűnő szabónő: kitűnően jrtas, olcsón vállalkoz...

Szép búkkaszén: végzőszámra eladó. Bővebb...

Kerékpárok: zalogházból kiváltoztak, 85...

Kitűnő szabónő: ajánlok házakhoz és házon...

Ki udvarát, kertjét örökzöldfakkal és bokrokkal...

Bolthelyiségek: Andrássy-út mellett: Vörösm...

Főzni tanít: méretekkel díjazott: valódi...

Leésoházból: elegáns butorozott nagy utca...

Jól érettségizett fiatal ember 1. éves joghallgató...

Korrepetitornak: háziitanló vagy bármely egyéb...

Elegáns villában: egy 4 szobából és minden mel...

Egy urnak: vagy kisasszonyok elegáns...

Instructor: öt reált végzett felső keresked...

Elegáns: utcai butorozott szoba, Honydi...

Ruhaszekrény: három ajtó kölcsönös miatt...

Jósnő: lakik József-körút 17. felelet...

Vaskereskedés: nagybörzsi városban évenként...

Gyakorlott szabónő: ajánlok elegáns ruhákat...

Bútorok: faragott hámozsa, kredenc...

2 elegáns: butorozott utcai szoba...

Elegáns és igen kényelmes butorozott...

Kitűnő szabónő: kitűnően jrtas, olcsón vállalkoz...

Szép búkkaszén: végzőszámra eladó. Bővebb...

Kerékpárok: zalogházból kiváltoztak, 85...

Kitűnő szabónő: ajánlok házakhoz és házon...

Ki udvarát, kertjét örökzöldfakkal és bokrokkal...

Bolthelyiségek: Andrássy-út mellett: Vörösm...

Főzni tanít: méretekkel díjazott: valódi...

Leésoházból: elegáns butorozott nagy utca...

Jól érettségizett fiatal ember 1. éves joghallgató...

Mignon: fekete zongora, koraerzthos, kevésbé...

Zongora: fekete, korosztáros, kevésbé használt...

Valódi Echo-Phonograph: teljes felszereléssel...

A ki heggedtt, cimbalom, harmonika, meho...

Zongora: Kramer-féle, kitűnő hangu. Jutányos...

Clavier, Französisch, Gesang, Deutsch...

Butorvögeknél: Legújabb kitűnő hangu. Jutányos...

3 drb marhaméreg: 1500 kg, vaskörítállal, 4 darab...

hordókat: 1000-1600 literig szálit 6...

Csemegeszőlőt: legkisebb borsoktól és sch...

DÓCZI M. cipész: Bud-pesti megbízhatóbb, legnagyobb...

Keresési-út 10 D. Tart. f. v. női csupiók...

Veszek: zalogházi cédtutát régi arany...

FRIED A. óras és ékszerész Kerepesti-út 2. szám.

Butor: Hálószoba, kredenc, íróasztal...

Az iskola-évd: kezdete alkalmából ajánlok...

Téli barchentek: fehér és színes, divatos mintákat...

Netval Mátyas szövöde, Rot-Kostelec (Csehország).

Fehérneműt és gyermekruháit jutányosan...

Singer-varrógépeket: melyen lezsalított árban 5 évi...

Láng Jakab és fia: varrógép nagy rakára...

VIII. ker. Zeneconservatorium József-körút 51.

Intenzív növendékek alapos képzésben...

Tandj: 10 korona havonként. Beiratás díj nincsen.

Felvételek naponta 9-12-ig 3-6-ig...

Az Aruk hához szállítással...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Ha elment az Aru fuvarozás...

Téli loden-sacco. Téli loden-sacco --- 6 frt...

Népies-osztály. Rothberger Jakab Kristóf-tér 2.

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

Használt férfitruhákat legmagasabb árban...

En Csillag Anna: 185 cm. h. óriás Loroly-hajammal...

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 forint.

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...

Szétkülés naponta a pénz előleges beküldése...